

Pomněnky z Bozkova

PROSLOV.

Kvítí z libých luhů
Natrhal jsem v kytici,
Na oltář je kladu
Milé nebes Světici.

Maria Matičko!
Přijmiž tyto květěnky,
Z Tvé jsou zahrádečky
„Boskovské ty pomněnky."

Z vroucí lásky
Tobě Uctivě je věnuji
Chvály Tvé ať stále
V lidu zbožném zjevují.

ÚVOD.

Mezi městy okresními Semily, Železným Brodem a Vysokém v severních Čechách, v biskupské diecézi Litoměřické, rozkládá se na výšině pohorské osada „Boskov", přes tisíce obyvatelů čítající, na pohled nepatrná, v krajině chudobné, odevšad těžce přístupná: vzdor tomu však co rok již po mnohá století tisíce a tisíce zbožných poutníků z blízka i ze zdálí sem toužebně putují.

Jest to Královna nebeská, jež vábí sem věrné ctitele své, by jim tu udílela útěchy a pomoci: vyvolila si místočko toto Matička Páně a libuje si zde, co sídle svém roztomilém, odtud „divy své tvoří", ujímajíc se všech, jež s důvěrou k ní sem přicházejí a modlitby své jí zde přednášejí.

"Bůh sám v lásce svojí k úctě Matky nejmilejší místo toto naznačil, léčivou moc zdroji, k prosbě Panny nejsvětější, k uzdravení ušetřil: tisícům zde bylo zpomoženo, jež tu ctili vroucně Její jméno."

Boskov jest místo poutní Mariánské staroslavné! Ovšem i mnohá útrapa stihla je, leč vždy osvědčilo se, že Matka Boží sídlo své "boskovské" si oblíbje, nedadouc zaniknouti "místečku posvátnému." I když nepřítel kostýlek Její milý zničil a učení bludné tu rozsévati počal: hájila Panna nejsvětější místočka svého a postarala se, aby opět jiná svatyně k úctě její zde byla zbudována a víra Synáčka jejího božského, Pána našeho Ježíše Krista, podržela kořeny své v lidu zdejším, by v čase příhodném znovu mohla vzrůstat, kvěsti a užitek vydávati bohumilý.

Maria až dosavad své staroslavné místočko boskovské miluje, toho důkazem jsou tak četná vyslyšení proseb ctitelů jejích. „V zbožnosti kdo k ní sem přichází, milostí vždy u ní nachází, Maria všem láskou pomáhá, oč-kdo důvěrně jí prosí - dá."

Umínil jsem sobě k rozšíření úcty k Panně nejsvětější napsati "pomněnky Bozkovské", t. j. sepsati památnosti zdejšího chrámu Páně, poutního Mariánského, a sice na základě ústního živého podání lidu i písemných pramenů, jež v dalším dějinném vypravování výslovně vždy podotknu. Nechť laskavý čtenář knížečku tuto přečte z úcty k nejblahoslavenější Panence Marii a tím větší láskou pak přilne k Matičce „krásného milování" a předsevzetí v sobě vzbudí, že jak dalece příležitost má, pokud živ bude, co možná každoročně tu Paní milostnou v Boskovském sídle jejím zázračném rád navštíví v boskovském Tvém chrámě jest tak roztomilé dlíti o Panenská Maria, zde své mocné rámě račiž na nás rozestříti, o hrdličko spanilá: dej ať Tě zde věrně oslavujem, až do smrti vroucně zvelebujem.

1. Původ Boskova – Boží voda

Roku 1054 založil Heřman z Rálska také klášter v Hradišti, do něhož mnichy »benediktinské« z Terachu osadil. Mniši tito povoláni byli hlavně za tou příčinou, aby pomáhali upevňovati křesťanství v krajinách pánům z Rálska náležících. Řád tento však v Hradišti pobyl jen něco přes sto let, totiž až do roku 1177.

Do těchto let vpadá vznik osady Boskova.

Lesnatá krajina, od Železného Brodu vzhůru k Vysokému se táhnoucí, darována pány z Rálska benediktinům hradišským. Zde vystavěli tito klášter menší "na Brodcích«, pod vtokem říčky Kamenice do Jizery, kde nalézala se »stezka« zemská do hor zdejších a tu přes Jizeru »brodití« se muselo. Klášter ten však netěšil se dlouhému trvání, jelikož rozvodněnou Jizerou kolem r. 1080 podezmet a zničen byl.

Výše pak, nedaleko nynějšího „Boskova“, vystavili také malý »hrádek«, pod nímž v údolí při potoku Vošmendě založili "chaty" - Bedkovice nazvané. Hrádek i chaty založili hlavně za tou příčinou, že pozorovali tu hojnost rudy železné, kterouž mínili využítkovati.

Zřídili zde "železné hamry ". V Bedkovicích ubytovali havíře a "na hrádku" bylo sídlo vrchního dohlížitelstva hutního. Kov železný pak odvážen odtud údolím vošmendským a přepravován u Brodců přes Jizeru, protož také místo, kde převážka se děla záhy jméno "brod železný" obdrželo (odtud pak název města Železného Brodu).

Hrádek nad Bedkovicemi v pozdějších válkách vzal za své, však místo, kde stával, až dosud v lidu zdejším se pamatuje a na »hrádku« sluje; rovněž až dosavad, kde železné doly se nacházely, "v hamřích", "štolách", "hutích" se vůbec říká.

Bedkovice pak podržely jména svého až do roku 1657, aspoň v témž roce znamenány jsou ještě takto mezi obcemi, jež musely faře semilské platiti desátek. Od toho pak času nevyskytá se název ten, neboť Bedkovice splynuly úplně s Boskovem tak, že ztratily konečně i jména svého.

Co sloulo původně Bedkovice, nazváno napotom "Pod Boskov" Že pak dotýčné Bedkovice jsou totožnými s nynějším "Pod Boskovem", vysvítá i z příjmení, jež až dosud se tam udržela. Muselit totiž z Bedkovic farářům semilským desátek platiti: "Matěj Hamrský" a "Jan Jukl" po jedné míře žita a ovsa hrubé míry a vdova "Šourkova", "Václav Číla" a "Matěj Jukl" po dvou měrách žita a ovsa míry pražské. Tato jména "u Juklů", "u Čílů", "u Hamrských" v nynějším Podboskově na jistých staveních až dosud se shledávají, ač již od ne pamětí majitelové zcela jiného příjmení tam zůstávají. Mimo to v rejstříku zádušním fary semilské k r. 1635 mezi vydáním stojí: Janovi Ježkovi, mlynáři z Pod. Boskovi na gruntě Bedkovském ze 6 kop gruntovních peněz, dáno 3 kop. Z čehož taktéž jasně vysvítá, že Pod Boskov nachází se na půdě dříve" bedkovické."

Jak ale vznikla osada Boskov ? Stalo se tak zvláštním řízením Božím! Bůh jest nevyzpytatelný v radách svých a zjevoval již od počátku i zvláštními znameními lidem vůli svou.

Bůh chtěl, aby v nynějším Boskově stála svatyně Jeho a aby zde zvláště byla ctěna Rodička Boží; ano, by sem lid z blízka i z daleka putoval a tu na přímluvu nejsvětější Panny Marie hojných milostí a útěchy a zdraví duševního i tělesného nabýval. Protož dopustil Bůh nejdobrotivější, že objeven byl nad Bedkovicemi, v stráni k severu, asi uprostřed nynějšího Boskova zvláštní pramen vody, která záhy od lidu zvána byla "vodou Boží", "pramenem Božským, zázračným" Protože zbožným užíváním vody této docházeli přemnozí podivuhodných milostí - i zázračného uzdravení. Zvěst o tom rozšířila se po horách zdejších. I počali sem lidé s důvěrou putovati. Putovali pak čím dál hojněji, poněvadž čím dál i více milostí Božích na přímluvu Bohorodičky, jejíž poctu řád benediktinský všude co nejpečlivěji rozšiřoval, zde obdrželi. Lid putoval "k Boží vodě", "k Božskému, zázračnému pramenu" - »na Božskov (Bozkov, Boskov) u Bedkovic“, až konečně jméno Boskov vůbec zdomácnělo.

Lesy vůkol "zázračného pramene" byly na lány rozděleny a dle práva zákupního jednotlivým rodinám zprodány, jež se tu kolem "Boží vody" rády osazovaly. - Tak povstalo poutní místo Boskov.

V Boskově před sedmi sty lety objeven byl zázračný pramen »Boží vody Mariánské«, následkem čehož místočko toto stalo se místem poutním Mariánským a jest jím až dosavad. Až dosud voda tato v Boskově z pramene vytéká. Ač jest to pramen na pohled nepatrný, přece takové množství vody vydává, že ani v čas největšího sucha, kdež všechny okolní studně vysychají, protož obyvatelé výhradně z něho vodou se zásobí, nikdy nejmenší újmy ve vodě netrpí a proto nepřeborným nazván býti zasluhuje. Křišťalová voda jeho nemá co do dobroty v celé osadě sobě rovné a nelze věru pochybovati o tom, že mocnou přímluvou Matky Páně jak před lety tak i nyní zázračné léčivé své moci, na mnohých nemocných již osvědčené, míti musí.

Mnohá starobylá a vzácná památka na pramen tento se poutá, mnohých již dobrodiní osadníkům i poutníkům jím se dostalo: povinni jsou tedy také všickni z vděčnosti o to dbáti, by »studánka« tato posvátná v největší uctivosti chována byla a - by vody Mariánské s největší důvěrou k Rodičce Boží se užívalo. Důvěra taková osvědčila se zde vždy u v pravdě zbožných ctitelů Mariánských. Již roku 1672 napsalo mocnosti „Boží vody“ zdejší a úctě Mariánské v Boskově P. Vilém Gumpenberg S. J. ve svém „Atlase Mariánském“ (knize o milostných obrazech M. v světě) takto: »Trvala úcta Mariánská v Boskově až do doby Husitské ne neodměňována, neboť pramen posvátný a léčivý i nemoci odjímal od těch, jež s důvěrou k Bohorodičce se nesli.

Tak zajisté dítí se bude stále všem, kdož důvěrně k Bohorodičce vody posvátné této v pravé zbožnosti užijí. Tisícům zde bylo zpomoženo, jež tu ctili vroucně Její jméno. V mdlobách postavení, zdraví sobě odnášeli od Matičky Boskovské; v strastech postižení, k ní sem touhou přicházeli k utišení tísně své: Maria všem láskou pomáhala, oč kdo důvěrně ji prosil, dala. - Stále jestiž mocná, ke každému milostivá, Panenka ta andělská, všechněm nápomocná, s každým jemnou soustrast mívá, růžička ta Boskovská, sem jen všickni s důvěrností spějte, ku Královně nebeské se mějte."

2. Založení kostela a plebanie.

Mimo osady Boskov, založil řád benediktinský na svých, horských pozemcích ještě také obce Jesenné a Roztoky, ovšem v počátku jen s málo obyvateli, avšak obyvatelstva ve všech třech obcích poznenáhla přibývalo. Všecky tři obce byly poddanými kláštera Mnichovohradištského.

Také vůkol na horách zdejších počal ruch a život nový. Rod Markvartoviců rozvětven byl na více rodin. Každá rodina tato obdržela úděl svůj v vévodství. Když pak i v krajině Charvatů moc vévodská pominula a svrchovanou vládu měl jediný král zemský: spravovaly také rodiny Markvartoviců úděly své jen jako vrchnost, každá sama pro sebe. A jako vůbec po Čechách, tak i v krajinách těchto vrchnosti si v době této počaly stavěti pevné hrady, většinou na strmých skalnatých povýšeninách. Tak povstaly v okolí tomto hrady: Hrubá Skála, Rohozec, Vranov, Zbiroh, Navarov, Nistějka, v nichž jednotlivé vrchnosti se osadily. Na panstvích pak zakládaly osady nové mezi lesy, kteréž víc a víc se mýtily a v role proměňovaly. Tím vznikly v okolí obce: Držkov, Olešnice, Vysoké, Roprachtice a j.

Při hranicích panství svých postavili také ochranné tvrze, zde na horách byly to tvrze: v Brodě Železném, Zásadě, u Jesenného, (*Tvrz tato, dříve k panství navarovskému patřící, přeměněna později v samostatné menší panství "Jesené" v Semilech, Roprachticích atd.*

Že pak zde na horách nyní třeba bylo i kostelů, samo sebou vysvítá. Kostely zde počaly se stavěti skoro současně, takže nelze s určitostí říci, v které z horských míst zdejších kostel nejdříve byl postaven. Zdá se, že v Boskově. Poněvadž lid k zdejšímu „zázračnému pramenu“ na Boskov čím dál četněji putoval a zde na přímluvu Rodičky Boží přehojných milostí docházel: postaven zde kostel k uctění nejblahoslavenější Panenky Marie.

Kostel byl malý sice a dřevěný, ale osadníkům i poutníkům nicméně stal se velemilým, nejen že stál na blízku „posvátného pramene“, nýbrž že v něm na oltáři nacházela se též

roztomilá soška Rodičky Boží s Ježíškem, kteráž „soškou milostnou“ se stala, takže kdo před tímto obrazem důvěrně Bohorodičku vzýval, prosba jeho tím spíše vyslyšena byla.

Kdo krásnou sošku tuto zhotovil a sem daroval, určitě říci nelze. Snad některý z mnichů kláštera Hradištského zbožně ji vyřezal a sem do kostýlka boskovského z vděčnosti daroval. Snad i pravdivo jest ústní podání lidu o sličné sošce této, jež zní: »V dvanáctém století pracovali pod Boskovem v hutích havíři, mezi nimiž také jeden, jenž měl doma manželku na smrt nemocnou. Tato po tři noci měla ten radostný sen, že viděla pacholátko, v způsobu jako andílka, nad šachtou se vznášeti, jež libým hlasem pravilo k ní: „Neprodlévej, vstaň a vzbud' manžela svého rychle, aby šel ku své práci; budete obohaceni jak na duši i na těle“.

Žena po tomto třetím zjevu rychle vstala a vidouc se uzdravenou zradovala se; vzbudila manžela svého a vše mu sdělila. Vesele zdvihl se z lože svého, pobožnost vykonal a ku práci se odebral. A jak počal pracovati - ejhle! tu našel sošku přelíbeznou. Srdce mu plesalo nad milostivým vzezřením krásného obrazu, ihned si vzpomněl na manželku, že pravdivý sen měla. Uschovav sošku bezpečně, až do večera pracoval, pak vzal obraz s uctivostí, k manželce se vrátil. I manželka jeho radost pocítila velikou v duši své.

Ustrojili si v chatce oltář a na něj sošku roztomilou postavili. S rozkoší nevýslovnou pak manželé tito každodenně pobožně Matičku Boží tu ctili, až se o tom pověst roznesla v celém okolí.

Když také o tom zprávu obdrželi nábožní obyvatelé na „hrádku“, povolali ihned havíře šťastného k sobě, by jim sdělil, jak k té krásné sošce Bohorodičky přišel.

On nemeškal a přísahou prý potvrdil vše, co pověděl. Havíř byl obdarován. Sošku Boží Rodičky však musil vydati, kteráž pak do kostýlka Boskovského k uctění veřejnému byla odevzdána. Sem Mariánských ctitelů k sobě přitahovala, choré na duši i na těle mocně uzdravovala ta Boskovská růže rajska - Matka Pána Ježíše.

Tisíce brali k ní své útočiště. Tak pověst lidu! – Havíř mohl sošku tuto nalézt i v zříceninách kláštera na Brodcích, kamž s jinými poslán, aby zde rum překopali a co k potřebě, z něho vydobyli.

Ať pak sem ta milostná soška Bohorodičky dostala se tak anebo jinak : zde v kostele na oltáři vystavena, již od pradávna se uctívala: „Úcta Mariánská pak“, jak dokládá svrchu jmenovaný P. Vilém Gumpenberg, trvala až do doby husitské ne neodměňována, tedy, kdokoliv před milostným obrazem Boží Matičky Boskovské k nejlachotlivější Panně Marii útočiště své brali, nebyli zahanbeni v důvěře své a vyslyšení proseb svých dosáhli.

Tato posvátná soška, ze dřeva vyřezaná, nese spodní šat barvy červené, jehož zelený okraj kolem krku jest na způsob pásky široké jeden palec a kolem rukou na způsob výložků. Plášť její rovněž celé tělo kryjící, však na způsob pluvialu, celý pozlacený, taktéž s okrajem, však barvy červené z téhož dřeva, kolem krku jako drahokamem spjatý. Pásu žádného sice není viděti, ale přece oděv spodní tak spracován jest, že se zdá jako přepásán.

Korunu nese na hlavě pozlacenou z téhož dřeva zhotovenou, vlasy její, až po pás splývající, z téhož rovněž dříví vyřezány, jsou barvy plavé. V pravici tato královna nebes drží žezlo, v levici pak chová své drahé Jezulátko, celé obnažené, barvou tělovou natřené, mající rovněž jako ona sama vlasy plavé, držící v pravici jablko zlaté, Jezulátko nemá žádné korunky z dřeva spolu. Soška celá stojí na zeleném podstavci, z jehož obou stran u nohou Matičky měsíce barvy stříbrné vyčnívá, (však toliko růžky měsíce jsou viditelné).

Soška tato drahocenná darována byla tedy do kostelíka boskovského hned již na počátku a přitahovala k sobě ctitelů rovněž jako pramen zázračný.

Bylo však v kostelíku potřeba také "kněze", aby zde pobožnosti pořádal a služby Boží vykonával. Ctihodní mniši postarali se i o to. Zřídili zde "plebanií", t. j. sídlo pro kněze a osazovali místo toto dozajista knězem z kláštera svého.

Od té doby konaly se tu služby Boží pravidelně a poutnictvo, chvávalo sem s tím větší radostí, vědouc, že v každém ohledu zde duchovně obslouženo bude.

Tu pak všickni, chudí, staří, mladí, děti, Marii zde vzývali, se skroušenou hrudí v bohumilém předsevzetí, vzdechy své k Ní konali, před obrazem jejím milostivým, pěli vše

hlasem liboznivým: „Zdravas buď Maria, zdravas buď Královno, zdravas Matko přemilá, prosíš za nás Syna, přimlouvej se Císařovno za nás hříšné u Boha, by nás ráčil Tebou ochrániti, hlad, mor, válku od nás odvrátiti.“

Že pak tu při obrazu blahoslavené Panny Marie, jak z počátku tak i potom, mnozí a častí dále se divové a mnoho lidí od rozličných nemocí uzdraveno bylo: úcta Mariánská v Boskově tím více se upevnila a kvetla až do doby nešťastných válek husitských .

3. Vypálení kostela husity.

Ku konci jedenáctého století opraven byl řád benediktinský. - Opat Molesneský, Robert, syn šlechtický z Champagne nebyl spokojen s dosavadním životem mnichů a proto složil důstojnost svou opatskou a počal domáhati se opravy řádu svého. Založil benediktinské opatství nové v Citeaux (Cistercium) s přísnějšími pravidly - a hle! Stoupenců se hlásila taková síla, že po 50 letech již čítal nový řád tento, »cisterciatský" zvaný, přes 500 opatství.

I k nám do Čech záhy dostal se řád tento. Vladislav II., král český, poslal Cisterciáky r. 1144. Z kláštera Langheimského v biskupství Bamberském, do země a daroval jim knížecí svůj dvůr Plasy. Zde založili asi roku 1146. klášter. V krátkém čase se zmožil klášter cisterciatský i zde tak, že odtud osazeno býti mohlo brzy několik klášterů jiných.

Také do Mnichova Hradiště povoláni byli r. 1177. Heřmanem z Rálska, kterýž byl bratrem Beneše, slavného vítěze nad Sasíky r. 1203. u Hrubé Skály. Povolal pak Heřman Cisterciáky proto, aby i klášter hradištský po způsobu svém opravili. By pak měl pevnou oporu při klášteře tomto, vystavěl na blízku hrad »Zvířetice«, od něhož později také jméno »ze Zvířetic« přijal.

Mniši Cisterciáci drželi Boskov i s celou touto krajinou horskou až do r. 1360. Nepochybně že se jim jevila býti od kláštera hradištského příliš vzdálenou a méně výnosnou, jelikož doly železné u Boskova se neosvědčovaly a jinak pak zvláštního užitku jim ta celá krajina neposkytovala, rozhodli se tudíž zhostiti se jí i se ztrátou milého poutního místa boskovského.

Poslední plebán, jenž řádem tím zde byl vydržován nazýval se "Ado«, kterýž roku 1356. plebána Držkovského instaloval.

Tehdáž již rozděleny byly Čechy na 10 arcijahenství, skládajících se z 55 děkanství čili vikariátů. Dle tohoto rozdělení náležel Boskov k arcijahenství Boleslavskému a děkanství Turnovskému.

V arcijahenství Boleslavském počítalo se osm děkanství: boleslavské, žitavské, jabloňské, mělnické, turnovské, hradištské, kamenické a havraňské.

K děkanství turnovskému náleželo 24 plebanií: Turnov, Boskov, Brod Železný, Bzí (Nábzí), Držkov, Hodkovice, Hrušnice. Chocnějovice, Jablonec (německý), Jenčovice, Letařovice, Loukov, Louková, Loukovec, Nudvojovice, Olešna (Olešnice), Praslavice, Přepeře, Rychnov, Roprechtice, Semily, Sezemice, Vlastibořice a Vysoký.

Roku 1360 tedy vyměnil "Předbor«, opat kláštera hradištského, vzdálené od kláštera vesnice Boskov, Roztokv a Jesenné. s Haškem z Lemberka, pánem na Semilech a Zvířeticích, za bližší statky Rokyty a Krupy u Bělé za Hradištěm.

Hrádek boskovský napotom i s panským příslušenstvím prodán rodu rytířskému »Klumáčům z Bořejova«, kteří až do r. 1363. v Bořejově sídlili, pak panství toto prodali a v Boskově se usadili a tu i příjmi "z Boskova« přijali.

Z rodu toho připomíná se r. 1363 "Zdeněk«, řečený "Klumáč z Boskova« a dále r. 1453 "Smil z Boskova«, kterýž obdržel od své manželky "Aleny« právo na všechny statky, jež ona po svém otci měla, kteréžto však statky r. 1453-4 před komisí v Praze sobě vymáhati musil . Po smrti plebána "Ado" dosazen byl na Boskov (1363) "Otík z Rožďalovic".

Pokud plebán boskovský vydržován byl klášteřem mnichovohradištským, příjmy jeho byly jiné nežli na potom, když dostal se pod patronát pánů světských. Však ale i potom musil býti

slušně nadán, což vysvitá z daně, kterou králi Václavu "Lenivému«, jakož i ostatní plebáni, odváděti musil. Přislíbil totiž král Václav, že vydá se s vojskem svým do Říma k hájení koruny papežské, začez mu papež povolil vybírati od duchovenstva českého daň, k zapravení cestného, však král napotom slovu nedostál, alébrž rozkošem se oddav, doma zůstal. Takové daně odváděti musila fara semilská 12 grošů, boskovská 6 grošů, roprachtická 6 gr, vysocká 4 gr., brodská 3 gr., loukovská nic (pro chudobu).

K faře boskovské tehdáž musily býti přidány pozemky, však mnoho-li asi výměry obnášely, nelze udati, Možná, že to jsou tytéž pozemky, co nyní ke kostelu náleží. Mimo to odváděti musili osadníci svému duchovnímu pastýři buď na penězích, buď v plodinách určený desátek. Také. měl ještě jiné mimořádné příjmy za rozličné výkony duchovní, takže nižádné nouze trpěti nemusil.

V duchovní správě nebyl pak sám, nýbrž měl ještě kněze výpomocné, neboť v době tehdejší takové bylo množství kněží oltářníků, čili kaplanů v Čechách, že nebylo téměř ani jednoho kostela farního, který by mimo plebána, čili faráře, nebyl měl také oltářníka (kaplana).

Bylť to způsob tehdejší doby, že každá vrchnost snažila se stavěti v kostelích svých více oltářů, neb kaplí a dle počtu těchto dosazováno bylo také tolik kněží, jenž pak plebánům v duchovní správě vypomáhali.

Plebán "Otík" zastával duchovní správu v Boskově po 17 let a zde také v dubnu r. 1380 zemřel. Na místo jeho dosazen byl 4. června t. r. "Jan ze Štěpanic", praesentován "Jindřichem z Valdštejna", pánem na Moravě. Však prodlel tu jen do r. 1383, načež dne 8. července vyměnil faru s "Albertem", plebánem v Jenčovicích u Turnova. Leč ani tento zde dlouho nesetřval a místo jeho zaujal pak mezi koncem listopadem 1386 a počátkem března 1387 »Aleš", jehož rovněž »Jindřich z Valdštejna«, pán na Navarově za plebána zdejšího navrhl. Aleš zemřel v Boskově r. 1394 a na místě jeho ponavržen byl zase "Haškem z Lemberka" kněz "Jan z Hořic", kterýž na to 4. února r. 1395 v Boskově na faru slavnostně byl plebánem semilským uveden.

Sotva že pak faru nastoupil, počal také spor o nějaký desátek se sousedními plebány, kterýžto spor až k panu kollatorovi (patronovi) » Haškovi« na hrad do Lemberka u Jablonného k rozsouzení předložen byl. Hašek ustanovil probošta Tomáše z Jablonného za vyšetřovatele sporu a dne 1. března r. 1398 věc v ten způsob byla rozsouzena, že přisouzen desátek ten také plebánům druhým.

Zdá se býti nápadno, že od doby, co patronát světský v Boskově nastal, navrhovatel při každém plébánu jeví se jiný. To však lze vysvětliti tím, že panství semilské napotom postoupilo panství navarovskému část majetku po řeholnicích hradištských, takže k Semilům připojen byl Boskov s hrádkem, Bedkovicemi a Příkrým, k Navarovu pak Jesenné s Roztoky, Helikovicemi a Škodějovem - aspoň obce tyto již v době husitské k panství Navarovskému náležely

Podací právo tedy při plebánii boskovské vykonávali páni na Semilech a Navarově střídavě až do doby nepokojů husitských. Nepokoje tyto vznikly následkem Viklefského bludného učení, jež záhy i do Čech na mladou universitu pražskou (r. 1348 založenou) se zaneslo a zde zvláště Janem Husem, mistrem a profesorem universitním bylo vykládáno a hájeno (1399). Nešťastné pak učení toto zasadilo naší milé vlasti České ránu tak citelnou, že až dosud není zacelena. Mistr Jan Hus byl pro kacířství v švýcarském městě "Kostnici" církevním sněmem odsouzen a na základě tehdejších zákonů říšských z rozkazu vlády světské upálen.

Z příčiny této vzplanula válka náboženská a zuřila v zemi naší čím dál hrůzněji. Husité (tak se totiž přívrženci nešťastného Husa nazvali) za vůdce svého Jana Žižky z Trocnova zle řádili proti všemu, co sloulo katolickým, pálili města a osady, zvláště pak proti kostelům, klášterům a kněžím byl hněv jejich neukrotitelný. .

Po smrti Žižkové (1425) rozdělili se husité na čtyři díly, totiž: Tábority, Sirotky, Horebity a Pražské, Co do náboženského smýšlení pak různili se na Tábority a kališníky. Táborité, s nimiž Horebité a Sirotky drželi, obřady z církve katolické zachovati se snažili, kališníci ale, jež se i "pod obojí« čili "utrakvisté" nazývali, jen těch nejnnutnějších obřadů užívali. K těmto přidala se také "vysoká šlechta“.

Ještě po smrti Žižkově řádili Husité zle po vlasti naší a mečem i plamenem hubili ustrašené o byvatelstvo katolické na dále co nejkrutěji. I do krajin zdejších vpadli, pleníce, cožkoli jim v cestu přišlo. Z hradu "Zbíroh« u Turnova činili výpady do okolí po deset let od r. 1432-1442.

Poněvadž Hašek z Lemberka neměl žádných mužských dědiců, připadlo panství semilské "Jarku ze Železnice", kterýž po matce (Bolka) z rodu pánů z Lemberka pocházel. Také pánem z „Pecky“ se zval.

Rod tento byl přísně katolický a hájil i podporoval katolictví na svých panstvích co nejvíce proti vzrůstajícímu se husitství, kvůli čemuž také mnoho protivenství zakoušel .

V říjnu r. 1442 obehnán od Sirotků hrad "Pecka" a pán Jarek přinucen narovnáni s nimi učiniti a husitství na panstvích svých průchod dáti. Od té doby hrozilo nebezpečí katolíkům i na panství semilském čím dál větší, neboť Sirotci se svými ozbrojenými tlupami znepokojovali krajiny zdejší čím dál děsněji.

Tehdáž v Boskově duchovní zprávu zastával kněz "Martin«. Když pak husité již i sem na blízko počali výpady své konati, odstěhoval se odtud r. 1433 do Sobotky. Na jeho místo dosazen "Jan“, jemu osadníci vůbec P. Janoušek rádi říkali. Byl to kněz příjemný, neohrožený a opatrný, zaplatil pak svou náboženskou neohroženost také smrtí mučennickou.

Katolické obyvatelstvo boskovské domnívalo se, že až sem nevníkne noha nepřátelská, poněvadž byl Boskov odevšad těžce přístupen a koňšť pro nepřátely zde nepatrná, avšak ctihodný plebán poučil je o nebezpečí, napomínal všecky k opatrnosti, povzbuzoval k vytrvalosti ve víře svaté katolické. a zvláště také nabádal k uctívání věrnému Bohorodičky Marie Panny v době tak osudné.

Nepřítel pak skutečně k Boskovu se přiblížil a obyvatelstvo ustrašené se rozprchlo. Co potom se dalo, jest smutno líčiti. Prve než zbujnici sem dorazili, kněz na rychlo schovával, co jen bylo lze, také milostnou sochu Bohorodičky s oltáře sňal a v zemi nedaleko kostela bezpečně ukryl, aby nebyl zneuctěn obraz Té, jež tolik dobrodiní zbožnému lidu v krajině zdejší naudílela.

Husité pak kostel vyplenili, zapálili a cti hodného kněze, jak dí po věšť lidu, »ve hnojnici« hříšně utopili!

Také »hrádek« boskovský byl zpustošen a zboží jeho pak přešlo na pány z Vartenberků, sídlící na Malé Skále.

Byla to rána veliká pro osadu boskovskou, když tak nešťastně najednou i o kostel i o milostný obraz i o kněze přišla!

Dotýčně milostné sošky myslelo se ne jinak, než že drahocenný klenot tento v plamenech zničen byl a pro Boskov na vždy jest ztracen.

Však ještě smutnější časy následovaly. Bludné učení husitské zapustilo i zde kořeny své a otrávil tak mnohé duše, dříve církvi katolické věrně oddané.

Poutníci po zničení chrámu Páně přestali do Boskova putovati, za to pak tím častěji sem docházeli kněži husitští, aby lid zdejší v bludném náboženství svém docela zmámili.

A kde konali bohoslužbu tito kněži kacířští, když tu kostel byl nešetřně zničen? Vystavěn byl snad záhy kostel husitský? Nikoliv. Kostel zde nestaven žádný, neboť v době tak neklidné nebylo ani lze pomýšleti na stavbu kostela.

Snad tedy kostel zdejší Husité ani nevypálili a tak zachován byl pro bohoslužbu kacířskou? Snad že i za dob husitských tu ctěna a poutníky navštěvována byla Matička Boží Boskovská?

Tvrzení taková vyvrací již r. 1672. P. Vilém Gumpenberg ve svém »Atlase Mariánském«, řka: »Ale jak může obstáti chrám Mariánský v kacířství? Jistě neobstál, nýbrž spolu s ostatními kostely celého království vzteklostí kacířů také i tento (v Boskově) zničen byl. Po skončení kacířství nemohly však ihned všecky býti obnoveny, poněvadž tomu bránily války skoro půl věku trvající, až konečně pokoj zbožnosti místo učinil.«

Dřevěný kostel Mariánský v Boskově tedy od Husitů skutečně byl spálen, a sice, jak se zdá r. 1434. Kněží husitští pak, poněvadž osada Boskovská zápisem císaře Sigmunda z roku

1436 přidělena byla straně >pod obojí«, konali bohoslužbu v prozatímné modlitebně, v soukromém domě, k tomu účeli upraveném.

Kalich, jehož při bohoslužbě takové se užívalo, chován byl v Boskově pokoutně v domě soukromém dlouho ještě, když už po skončení sporu náboženského zase kostel katolický tu stál. Jak dí se v pamětnici farní byl konečně r. 1690 knězi katolickému přinešen, jim odňat a za jiný, velký stříbrný s obrazem Matky Boží vyměněn.

V době husitské však kostela Mariánského v Boskově nebylo. Zpočátku ukazovali pamětníci místo, kde starý kostel stával; čím dál ale přišlo všecko v zapomenutí. Milostná socha Bohorodičky pak spočívala tiše v zemi, jakoby v hrobě, čekajíc doby šťastnější. Také pramen "Boží vody" neužíván více posvátně, leda snad jen zprvu ještě od pozůstalých tu katolíků v tajnosti. Časem však pominulo i toto.

Tři sta let tu měla Matka Páně sídlo svoje ve svatyni boskovské, až pak rota smělá, kacířské to divé roje, vrazili sem v zášti své, kostel svatý zlostně vypálili, kněze Páně hříšně utopili.

A kam poklad drahý, kam se poděl obraz milý, Matky Boží milostné? Ukryl jej kněz blahý, dřív než vrah sem zarputilý, přichýlil se v zlobě své, v zemi skryt dlel obraz drahocenný, dokud zuřil kacíř rozlícený .

Tak pěje lid v písni boskovské, vzpomínaje na neblahé doby tehdejších útrap náboženských.

Byla to zajisté doba žaluplna a nešťastna . A však pominuly i tyto strasti a Rodička Boží dosáhla zase sídla svého nového v Boskově.

4. Vystavení kostela nového.

Po smrti Jarka z Pecky r. 1434 zdědil Semily jeho syn Vaněk, s nímž pak r. 1463 rod tento po meči vymřel. Statky dědila dcera jeho Kateřina, provdaná za pána Protivu z Rožmitála, kterýž ale asi r. 1473 také zcela bez dětí zemřel. Po smrti jeho nastal spor mezi pozůstalou vdovou Kateřinou a jeho bratrem Lvem z Rožmitála, jenž, uchvátiv statky bratrovy pro sebe, zpečoval se nějakého dědictví Kateřině vyplatiti.

Panství přešla napotom na pány z Valdštejna, kteříž pak r. 1511 Semily a Navarov prodali Janu Svijanovskému z Boskovic, šlechtici moravskému. Že však na panstvích mnoho dluhů bylo, nemohl Jan Svojanovský statky tyto udržeti a postoupil je svým věřitelům, z nichž hlavním byl Sigmund Smiřický ze Smiřic, švagr Valdštejnů, předešlých pánů panství těchto. Sigmund převzal r. 1541. všechny statky i dluhy po Janu Svojanovském a s ostatními věřiteli zpoznenáhla se vyrovnal.

Mezi tím nepokoje náboženské ve vlasti naší České trvaly dále, ano byly i sesíleny ještě, když totiž napotom nešťastný Luther novou pochodeň sváru náboženského mezi národy vrhl (1517).

Taktéž v bludy protestantské z Němec záhy k nám do Čech se dostaly a poněvadž si byly s husitismem zpřízněny, brzy tento rozplynul se v protestantismus. Obce Jesenné, Roztoky, Helikovice a Škodějov patřící k panství navarovskému, přiděleny byly kostelem k Držkovu, kdež kněžstvo protestantské duchovní správu si osvojilo. I v Boskově před rokem 1540 připomíná se kněz "pod obojí" (protestantský), jakýsi Pavel, který prý bez závěti zde zemřel, pročež majetek jeho musil býti rozdělen na tři díly, z nichž jeden díl obdržela konsistoř utraquistická, druhý připadl záduši a třetí určen pro příbuzné jeho.

Ale kostela žádného zde nebylo, nýbrž pouze prozatímní modlitebna (ve faře).

Sigmund Smiřický náležel rovněž protestantské straně "pod obojí« a horlil velice o zprotestantštění všech poddaných svých, avšak ještě za svého panování musel dožiti se převratu náboženského ve prospěch katolictví.

Církevním sněmem tridentským (1545- 1563) zjednáán byl totiž opět mír a L. P. 1547. vydán přísný rozkaz královský, jímž byl protestantismus obmezen a katolíkům znovu svoboda

zabezpečena. Od té doby počal sobě lid katolický oddychovati volněji, těše se myšlénkou blahou na šťastnější budoucnost . Fary katolické se opět znovu zřizovaly a kostely pro pravou bohoslužbu upravovaly.

Také zde v Boskově nastal nový ruch. Téměř 125 let byl Boskov zbaven kostela. Chrám katolický se tu dříve vystavěti nemohl, poněvadž tomu bránil duch času a kostel kacířský zase se zde vystavěti nesměl, protože si místečka toho hájila Rodička Boží sama. Když pak doba příhodná ku stavbě chrámu katolického konečně nadešla, zřídil to Bůh nejdobrotivější způsobem zvláštním, aby sláva stará tehdejšího místa poutnického Mariánského obnovena byla.

Jelikož obce Jesenné, Roztoky, Helikovice a Škodějov od kostela držkovského příliš vzdáleny byly, žádalo občanstvo dědin těchto, aby vystaven jim byl kostel zvláštní, s duchovní správou bližší. Sigmund svolil ku stavbě kostela toho rád, poněvadž to měl býti kostel protestantský a vymohl k tomu i povolení úředního. Místo pro nový kostel tento vyhlédnuto a určeno v Roztokách, a sice tam, kde nyní socha "nanebevzetí Panny Marie" při statku č. d. 2 stojí, poněvadž se jevílo zmíněným obcím jako střed pro kostel i zprávu duchovní nejpříhodnější. Sem hmota stavební se tedy svázela a vše k započetí stavby připravovalo.

Avšak "člověk míní a Pán Bůh mění" ! Když stavivo v Roztokách bylo již již pohromadě a příštího dne stavbou samou se započítí mělo, nastojte! Do rána zmizelo kamení i dříví i vápno z místa roztockého a nalezeno vše v Boskově; zároveň zpozorován byl ráno v Boskově na místě, kde v zemi spočíval milostný obraz Bohorodičky, čerstvě napadaný sníh v podobě kostela. Bylo to v druhé polovici měsíce července.

Lid trnul úžasem a považoval to za znamení, že jest vůlí Boží, aby chrám, k jehož stavbě právě přípravy se konaly, na tomto místě postaven byl. K pokynutí tomuto nebeskému ihned vyměřeny zde byly základy a aj ! Jakmile kopati se počalo, pod první vrstvou země nalezena jest »soška" Rodičky Boží!

V Boskově tedy vystaven kostel Mariánský, katolický, místo protestantského v Roztokách.

Lid opěvuje si zde radostnou událost tuto slovy:

"Klid se vrátí zase! Stavba chrámu nařízena, ne však v svatém místečku, u vsi Roztok má se stavět, roveň vyměřena pro posvátnou chýžečku; dřevo, vápno, kámen shromážděny, k práci milé každý připravený. Maria však snaží v Boskově mít stánek znova, jako dříve, poutnický, proto anděl snáší z Roztok rychle do Boskova, přes noc hmoty všecičky; a kde stát má stánek Matky Páně, kryje v létě sněhem země skráně. Hned se v práci dali udivení stavitelé na posvátném místečku, hned se kopat jali - tu však vzkřiknou převesele ! Vykopali Matičku Marie Panenky sošku milou, krásnou, přemilostnou, přespanilou.«

Zpráva tato o zázračném naznačení místa pro chrám Páně v Boskově i nález milostné sošky Matičky Boží Boskovské jest zcela hodnověrná, poněvadž ztvrzena svědectvím očitých svědků pod přísahu vzatých.

P. Vilém Gumpenberg zmiňuje se v Atlase svém o události této následovně:

»Co pro vztek husitských obrazoborců se mi podařilo o posvátné sošce této (v Boskově) vypátrati, jest hodnověrná zpráva stvrzená a podepsaná 84 svědky: Bylo ustanoveno, aby v Roztokách, místě sousedním za příčinou dobré polohy i z jiných výhod na veřejné útraty byl vystaven kostel. Hmota byla již svežena a na hromadě složena a čekala rukou pracovníků. Zatím však v obci Boskově, v pokročilém již letě napadl sníh v tvaru a podobě kostela. Považováno to za znamení, že nebešťané, ne na onom, nýbrž na tomto místě chrám míti žádají, zvláště když bylo zpozorováno, že také vápno a kamení dobou noční bylo přenešeno. Jedině jedno ještě scházelo věděti, totiž kterému z Nebešťanů tento chrám býti má zasvěcen, leč však i tuto pochybnost sňala na témž místě nalezená soška Bohorodičky, čímž se stalo, že pracovníci v srdci nadchnuti s prací si popílili«.

V jiné knize sepsané v jazyku německém pod názvem »Marianischer Atlas« od kněze Aug. Sartoria, z řádu cisterciackého, čte se na str. 522. rovněž v překladu, toto: "Naše milá Paní v Boskově. Kostel měl sice na počátku býti jinde vystaven; protože ale právě na tomto místě v Boskově zpozorován byl v nápadném, urostřed léta neobyčejném, sněhu jakýsi tvar a výměř

kostela a také náhodně tu byla nalezena »socha Mariánská« založena byla budova zde a Panenská Matka horlivými pobožnostmi přinucena, udíletí zde milosti.

Pakli svatyň svou chce Máti sobě vyměřiti. Místo mlékem bělostným a sněhem naznačiti. Inkoust příliš černý tuška špatnou jesti , Kdo se k jejímu zde trůnu míní vznésti, Musí býti bílý jako sníh a mléko – Matce rovnati se. Na ten způsob v úmyslu svém nezmýlí se.

Z těchto zápisků dvou se dovozuje: 1. že po husitských bouřích způsobem zázračným vykázáno bylo místo ku stavbě kostela v Boskově a 2. že nalezena byla opět milostná soška Bohorodičky Boskovské.

Snad ale namítne někdo: Nelze, aby dřevěná soška pod hořejší vrstvou země přes 120 let bez pohromy se zachovati mohla? Proč ne! Vždyť to byla soška posvátná, soška milostné Matky Boží, kteráž v kostele svém boskovském již před válkami husitskými, z milosti Boží mnoho divů byla načinila!

A v kterém čase se události tyto staly? Domnívám se, že se to stalo 1. P. 1555. Domněnku svou opírám o důvody následující: Až dosud nalézá se v chrámu Páně zdejší na věži starý zvon s letopočtem a nápisem: „ Leta Panie MDLV tento zvon slit skrze mistra Waczlava Konware v Hradci „ - a obrazem Matičky Boží Boskovské. Zvon tento tedy slit byl r. 1555 a sice pro chrám Páně boskovský, neboť se na něm nachází Matička Boží Boskovská. Zvon tento slit býti musil po nálezu sošky Mariánské v Boskově, protože jinak nebylo lze věděti, jak soška zdejší Mariánská v starém kostele předhusitském vypadala.

Soška však našla se právě, když započato bylo stavbou kostela. Stavbou touto mohli stavitelové ještě v témž roce, co započali, býti hotovi, protože kostel měl býti dřevěný, stavební hmota veškera, již pro kostel roztocký připravena a jak dí Gumpenberg, po nálezu sošky Mariánské »pracovníci v srdci nadchnuti prací sobě popílili.«

Pro kostel pak třeba bylo i zvonů. Tyto daly se ulíti v Hradci u zvonaře Václava Konvaře, jenž na památku v Boskově sběhlých událostí vyilil na jednom zvonu nalezenou Matičku boskovskou i letopočet. Jest také to zvláštní, že právě tento zvon Mariánský zachován jest až po dnešní dobu. Již přes 336 let volá zbožné citely Mariánské do chrámu jejího! Ostatní zvony dávno vzaly za své. I dva později (L. 1624) zřízené zvony pukly, z nichž jeden již r. 1764, oba pak opět r. 1848 musely býti znova přelity. Jenom zvon Mariánský trvá se svým obrazem a letopočtem až po dnes „neporušený“. Pravím „neporušený“, neboť ani dost málo není ni od srdce zvonového otlučený, což jest podivuhodno.

5. Nový kostel dřevěný-filialní.

Léta Páně 1555 v Boskově vystavený kostel stal se opět poutním kostelem Mariánským pro celé okolí zdejší. Již ty divuplné události při započatí stavby jeho sběhlé, upevnily lid zdejší vůkolní v tom radostném přesvědčení; že Matička Páně zde opět volí míti milostné sídlo svoje. Duch katolický se zmáhal a úcta Mariánská mile si pouštěla kořeny do srdcí horalů. I putováno sem v množství čím dál větším, a jak dokládá svrchu zmíněný Sartorius – „také přinucena byla Panenská Máti horlivými pobožnostmi udíletí zde znova milosti“, jako se to druhdy v dobách předhusitských dělo.

Taktéž voda z Boží studánky zdejší svou sílu posvátně léčivou opětně osvědčovati počala. Za tou příčinou, aby poutníci před obrazem milostným vody posvátné užití a milostí na přímluvu Matky Páně nabývatí mohli, zřízena byla v chrámu Páně samém zvláštní nádoba kamenná, tak zvané »lavatorium“, čili umývadlo, v němž se zbožní poutníci »myli a milostí nabývali«.

Napotomní prvý farář zdejší P. Václav Komárek (od r. 1747 - 1757) k vřelé žádosti vdsp. P. Václava Klímy, tehdejšího vikáře a faráře v Loukově u Semil, (jenž chtěl vydati zvláštní knížečku o poutním místě zdejším, pro vysoké stáří své pak od předsevzetí svého upustiti musil) poslal jemu, totiž vikáři svému, r. 1748 přípis, v němž popisuje »sošku milostnou“, kostel roku

1555 vystavený a některé jiné podrobnější pamětnosti, z nichž jde na jevo patrně, že Matka Boží i v druhém svém kostele boskovském »milostí« udílela i posvátné vody ze studánky Mariánské s důvěrou se užívalo.

Popis »sošky milostné« uvedl jsem doslovně již z předu, dotýčně kostela a ostatních poznámek pak píše zmíněný prvofarář takto: "Starý kostel byl celý ze dřeva, na způsob chrámu Páně Rochpratického, neb olešnického, věž spojena také dřevěná s kostelem. Troje dvěře, dvoje v boku kostela, neb po stranách a jedny hlavní, skrze věž naproti hrubému oltáři. Místo kostela starého na »krchově« bylo tak říkáje v prostředku a jest kroků od místa starého kostela k novému 27, od místa presbyterii k nynějšímu velkému oltáři kroků 31.

Kámen studně, neb lavatorium, ve kterém nábožní poutníci (ježto veliké množství hned do chrámu Páně starého k Mariánským milostem se ucházelo) se mývali a milostí nabývali, byl v řečeném chrámu Páně hned starém a stojí nyní naproti studni, která pod „krchovem“ vypadá na 110 kroků. Jest tedy ona studně od krchova vzdálí 110 kroků, od místa starého kostela 105, od nynějšího místa „presbyterii“ 85 kroků.

Že však hned v starém kostele milosti Boží lidé nabývali, vypravuje o kamenu tom, neb „de illo lavacro“ Daniel Pěnička 90 let starý, z Boskova, že jistá žena z Pěňčova se svým dítětem sem přišla, které sklíčeno neb zcela chromé bylo, které, když ona své outočiště k milostnému obrazu Rodičky Boží vzala a vodou té studně dítě zmyla, při navracení domů, dítě s dokonalým zdravím obdařené bylo, za kterou velikou milost matka dítěte toho každoročně pouti (svého živobyťi) slib učinila.

Ze zápisu toho vy svítá tedy: 1. že voda z Boží studánky boskovské i po výstavbě kostela r. 1555. svou sílu posvátně léčivou opět osvědčovala, takže i zvláštní nádoba kamenná v kostele, samém zřízena byla, do které se voda z Božího pramene lila, aby poutníci před obrazem milostným jí užití a milostí na přímluvu Matky Páně nabývatí mohli. 2. že důvěra ctitelů Mariánských před obrazem milostivým zdejším nebyvala ani tentokráte nadarmo, nýbrž odměňována byla zvláštními milostmi Mariánskými v kostele tomto druhém.

Avšak následkem nešťastných poměrů tehdejších a za příčinou nedostatku kněží katolických nestal se tento druhý kostel boskovský kostelem farním, nýbrž byl toliko jakožto filiální ke kostelu farnímu semilskému přidělen, kdež až do té doby katolická správa duchovní se udržela.

Občané pak jesenští, roztočtí, helkovičtí a škodějovští neosmělili se více žádati zvláštního kostela pro sebe, a zůstali i na dále k Držkovu přidělení, z nichž ti, již vrátili se do lůna církve katolické, navštěvovali služby Boží katolické v Boskově, přívrženci pak protestantismu tak dlouho při své protestantské správě duchovní v Držkově vytrvali, pokud tam trpěna byla.

Sigmund Smiřický po výstavbě kostela boskovského brzy zemřel. Po něm ujal se statků otcovských syn jeho Jindřich, kterýž se stal jedním z nejbohatších šlechticů českých, avšak nedopřáno mu těšiti se dlouho bohatství svému. Zemřel již roku 1567, zůstaviv vdovu Elišku, tři syny a dceru. Nejstarší syn Sigmund, jakožto přední dědic převzal správu panství.

An pak rod Smiřických byl podporovatelem strany protestantské proti katolíkům, jevil se účinek toho i na panstvích jejich. Strana katolická musela zde čím dál více ustupovati straně protestantské, kteráž po znenáhla zmocnila se všech far na statcích pánů ze Smiřic. Tak stalo se konečně i v Semilech. Protestanté znásilnili se kostela sv. Petra a Pavla a zamezili katolíkům přístup do něho. Katolíkům pozůstal jediný kostel v Boskově, jehož protestanté zmocniti se neodvážili. Aby však ani v Semilech protestanté tak zcela si vládu neosvojili, usjednotilo se katolické jádro obyvatelstva, vystavěti si zde kostel jiný. Vyhlídli si k tomu cíli místo nedaleko města, a tam postavili sobě r. 1596. kostel nový, ke jcti sv. Jana Křtitele. Kostel tento dostal od protestantů jméno „na koštofranku“, kterého pojmenování utvořeno ze slov „castellum francum“, což znamenati mělo tolik jako „kostel odštěpený“, „poboční“.

Při kostele tom zřízen též hřbitov, takže Semily měly hřbitovy dva, druhý totiž kolem kostela sv. Petra a Pavla.

Pokud kněz katolický při kostele „na koštofranku“ obstáti mohl, zastával, jak dalece bylo lze, služby Boží i při poutním chrámu Páně Mariánském v Boskově, kterýž zván býval kostelem

„Navštívení sy. Alžběty“, že zasvěcen byl Marii Panně navštíví sv. Alžbětu, v kterémž zasvěcení až dosavad trvá a protož také hlavní pouť zde na svátek »Navštívení Panny Marie" se slaví.

V oné době byl "hrádek boskovský", náležící Adamu z Vartenberka, již zničen a pozůstávaly toliko jen »hamry", jež pak i s pozemky hradeckými a pustým Spálovem, jakož i s Brodem Železným a j. postoupeny býti musily koruně dědičné, poněvadž Adam z Vartenberka, pán na Skále Malé (Vartenberské), zúčastnil se také vzpoury proti králi Ferdinandovi I., začež ztrestána byla vzpoura tato na hrdle a statcích.

Pozemky od hrádku boskovského byly na to rozděleny a několika rodinám prodány. Majetníci pozemků těchto až dosud „dominikální „ slují.

Ač pak rod „Smiřických“ v ohledu náboženském katolickému obyvatelstvu velmi byl škodliv, byl jinak zdejší krajině také dosti prospěšným: neboť dal zde základ českému průmyslu, zvláště sklářství, jehož velikým milovníkem a podporovatelem byl.

Krajina zdejší, dřevem i křemenem bohata, byla k tomu velmi způsobilá. A tak se stalo, že již kolem r. 1557, nalézáme skelné hutě v okolí zdejším na Semilsku a Navarovsku, kdež i Jizera, Kamenice, Oleška a j. dostatečné vody poskytovaly,

Také v Boskově zřízeny byly hutě skelné, a sice u řeky Kamenice, což vysvítá ze jména „na báních“, až dosud zde v paměti lidu zachovalého, kterýžto název na někdejší bání (bouně) skelné zdejší neklamně připomíná. Byty pro báníky při řece Kamenici postavené dostaly jméno "Bouňovska" odkud vesnička "Bouňovská" nepochybně svůj původ vzala a dosud pod tímto jménem trvá.

Roku 1615 vládl Semily mladistvý Albrecht Jan ze Smiřic. Byl nejbohatší své doby šlechtic český a rovněž horlivý přívrženec protestantismu. Týž postavil se spolu v čelo stavů protestantských oproti císaři Ferdinandu II. a straně katolické. V paláci jeho pražském ujednáno shoení místodržících s oken hradu královského na Hradčanech a zvolení Bedřicha Falckého, "protestanta", za krále českého.

Vzešla z toho válka! Při početí války pán Smiřický, aby prý dobrým příkladem v lid působil, na svých statcích 1200 mužů sebral, vyzbrojil, 90 z nich i koni opatřil a s nimi do tábora vojenského před Plzeň se vydal. Sotva že však s pomocí svojí do Plzně přitáhl, roznemohl se těžce a dovezen byv do Prahy, zde dne 18. listopadu roku 1619 zemřel. Po smrti jeho vedla správu statků sestra jeho Markéta.

Válka skončila bitvou na Bílé Hoře u Prahy vítězně pro císaře Ferdinanda a stranu katolickou.

Hned po bitvě bělohorské utekla se paní Markéta do ciziny, načež veškeré statky Smiřických, tedy i Semily byly v císařský plen vzaty.

Léta 1623 dostaly se severní statky Smiřických v panství mohutného "Albrechta z Valdštejna", slavného vojevůdce vojsk císařských, jenž také jméno „vévoda Fridlandský“ obdržel. Věhlasný a velmocný šlechtic tento statky své veškeré sjednotiti zamýšlel v knížectví samostatné, jehož hlavním městem "Jičín" býti měl, kdež také nádhernou residenci sobě vystavěl a tam i vysoké školy založil. Knížectví Valdštejnovo zaujímalo asi 3/4 kraje boleslavského, as 1/4 kraje hradeckého a něco kraje litoměřického, čili asi desátý díl celého království Českého.

Albrecht z Valdštejna byl katolík a podporoval také všude věc katolickou. Roku 1624 vydal nařízení, aby všickni protestantští faráři na jeho panstvích místa svá opustili a všemožně o to pečoval, by obyvatelstvo protestantské zpět do lůna církve katolické se vrátilo. Znovu zřídil fary katolické a při nich ustanovil také pravidelné vedení „rejstříků zádušních", v nichž zaznamenány příjmy i vydání jednotlivých obročí kostelních.

Obyvatelstvo katolické zase okřálo, však kněží katolických bylo málo, tak že nemohly se všude pravidelné služby Boží katolické konati. Osady farní musely se stahovati. K Semilům přiděleny byly mimo Boskova ještě Loukov, Rochpratice, Vysoké a Paseky.

Však vzdor všemu nedostatku kněží katolických, poutnický chrám Páně boskovský býval poutníky přece valně navštěvován a tudíž i kněžstvo sem do roka dosti zhusta přicházeti a

bohoslužbu zde konati muselo. Vypomáhali zde konati služby Boží také zvláště kněží řádu jezuitského z Jičina.

V Semilech jmenuje se v těch letech kněz Pavel, o němž praví se v rejstříku zádušním kostela boskovského, roku 1631 že "za přistěhování jeho před mnoha lety bylo z truhlice sirotčí" založeno 6 kop, které napotom se oplatiti musily.

Roku 1628 postoupil kníže Albrecht z Valdštejna panství semilské generálu svému Mikuláši, svobodnému pánu z Desfoursu na Mont a Attienville, spolu s Hrubým Rohozcem a Malou Skálou. Tím přešel i Boskov na rod Desfourský.

Když pak slavný Albrecht z Valdštejna v únoru r. 1634 v Chebu úkladně byl zavražděn, rod Desfourský na to diplomem, vydaným ve Vídni ze dne 20. dubna t. r., povýšen byl na „hraběcí“, a také, dle císařského rozhodnutí ze dne 19. června r. 1635, byly povýšenému hraběcímu rodu tomuto za věrnost k domu císařskému a služby vojenské, statky od Valdštejna postoupené, za odhadní cenu ponechány.

Mikuláš, hrabě Desfours, byl zbožným katolíkem a nerad viděl faru semilskou osiřelou, a protož postaral se o to, by od té doby nepřetržitě duchovní správa v Semilech se udržovala, neboť stávalo se, an rozšířena osada tato byla velmi obtížnou, že příšlý sem duchovní správce brzy zase odešel, anižby čekal na nástupce, takže fara často osiřela. Fara tehdejší v Semilech stála blíže nynější radnice na straně severozápadní, byla o jednom poschodí a za nepřítomnosti duchovního správce pronajímala se osobám jiným, jak v rejstříku zádušním se podotýká, „za jednu kopu grošů ročně“.

Týž vznešený hrabě byl také vroucným ctitelem Rodičky Boží a poutního místa boskovského si vážil i milostnou sošku Bohorodičky zde za vzácný klenot pokládal, což vysvětluje z následujícího dojemného činu jeho:

Tehdáž vedla se válka nová - s Švédy. Gustav Adolf, král švédský, táhl roku 1630 do Čech. Krajiny po obou stranách Ještěda a Kozákova vtrženy byly do víru boje. Kazatelové, čili predikanti protestantští, v lesích se skrývající a na každou příležitost čekající, kde by jen lid, k nepokoji roznítiti, jakmile zaslechli, že vojsko švédské do Čech táhne, vyšli z úkrytů svých a počali znova veřejně mániti a sváděti lid po lekaný.

Vojsko švédské postupovalo rychle. I obávaje se Mikuláš, aby ve válce této, jejíž objem se nemohl napřed určit, poutní kostel boskovský neutrpěl podobně, jako se to stalo za dob husitských, dal milostnou sošku Matičky Boží Boskovské sníti a na pevném zámku svém Hrubo-Rohozeckém bezpečně ukrýti, kdež až do skončení válek skryta zůstala.

Gustav Adolf již roku 1632. ve válce zahynul, nicméně však vojsko švédské v bojích pokračovalo. Zvláště pod generálem Janem Banerem (1639) byly časy nejtrpší. V paměti českého lidu dosud žije ten muž hrozný, kterýž ohněm a mečem spustošiv zuboženou zemi, lid téměř na pokraj zoufalství přivedl.

Roku 1643. přitáhli Švédové až do nejbližšího okolí Boskova, totiž na Navarov, kde hrad zničili a ve vřkolu děsně loupili. Tehdáž také panská tvrz v Jeseném vzala za své. Jakkoliv pak i pro Boskov hrozilo nebezpečí největší, neutrpěl přece nižádných značnějších pohrom. Toliko si Švédové z kostela zdejšího udělali zatímní kasárny, sochy v chrámě pozůstalé rozsekali a dřívím z nich si topili. Po odtážení Švédův kostel zase se dal do pořádku a poutníci znovu horlivě sem přicházeli.

Tehdáž duchovní správu v Semilech vedl "děkan", jménem "Šenfeldt", kterýž již roku 1634 do Semil se přistěhoval a zde pouze pod jménem "děkan" znám byl. Týž do Boskova na poutní slavnosti rád chodíval, zde u rychtáře Adama Valenty na útraty zádušní obědem častován býváje spolu, s rektorem (učitelem) školy semilské "Samuelem", jenž zde muziku v kostele provozoval, začez vždy slušně pohostěn byl i pár grošů na truňk jemu, dopřáno.

Z počátku chodíval pěšky, pak ale svou příležitostí se sem dával dovážeti, začez mu ze zádušní kasy zdejší 35 grošů povozného dáváno bylo, za služby Boží pak o pouti zvlášť 3 kopy grošů, někdy i více, dostával.

Až do roku 1646 bývala zde toliko jedna poutní slavnost, a sice na svátek "Navštívení Panny Marie", od téhož pak roku pořádána byla ještě pouť druhá na svátek "Nanebevzetí Panny

Marie". Mimo to služby Boží konány bývaly též na den Zvěstování Panny Marie, na sv. Marka, o posvícení a jindy, jak dalece to bylo možná.

Cesta každá se knězi ze zádušní kasy nahražovala. Již i tehdyž mnoho zde musilo bývat "komunikantů", poněvadž na „svátosti" (hostie) dost značná částka peněz do roka ze záduší se vydala. .

Záduš zdejší byla majetnicí pozemku (snad těchže, co v době předhusitské k plebanii náležely), kteréž ve vlastní správě držány byly. Silo se zde tehdy žito, ječmen, oves, také pohanka a klidilo se průměrně 9 mandel žita, 4 mandel ovsa, asi 1 mandele ječmena a 2 mandele pohanky. To vše se vymlátilo, zrno i sláma prodala, peníze pak ztržené do zádušní kasy uloženy.

Většina pozemků porostlá byla lesem. Jiný příjem zádušní byly "kostelní prosby"; kostelník totiž mezi věřícími pro kostel milodary sbíral, jež pak v účtech zádušních se zaznamenávaly kostelníci v Boskově od roku 1626. Vystřídali se: Jan Holec, Adam Pavlišta, Jakub Kubů a Matěj Košťál, kterýž roku 1651 při sčítání lidu co tajný přívrženec protestantů byl vypátrán a "pro náboženství z gruntu sešel". Na jeho místo r. 1652. ustanoven byl Mikuláš Doležel. Tito kostelníci boskovští nazývali se "staršími kostelníky", jejichž povinnost byla: starati se o všechny potřeby kostela, spravovati jmění zádušní a byli též za všecko při kostele zodpovědnými. Mimo staršího kostelníka při chrámu Páně byli v každé obci ještě jiní ustanoveni zádušníci, kteříž také kostelními otci, neb kostelníky mladšími slouli a svrchu zmíněné "kostelní prosby" v obci své obstarávat měli.

Roku 1650 koupěna byla k záduší zdejšímu stodola za 3 kopy grošů, dle toho "farní dům", pozůstalý po roku 1434, byl již zašlý, naposledy se o něm v zádušních rejstřících činí zmínka roku 1631, kdy ještě nájemného z něho pro záduš dostávalo se 1 kp. gróšů. V kterém roce zbořen byl, nelze udati.

Poněvadž pak osada semilská byla velmi obtížna a "pan děkanu nemohl vše sám zastati, dán mu byl ku pomoci ještě kněz jiný, jménem Jan Heřman", kterýž od roku 1640 již v správě duchovní semilské vypomáhal. Týž musil obstarávat i všechny duchovní výkony po rozsáhlé osadě. Obyčejně koňmo jezdíval po obcích a kde co bylo k pořízení, hned na té cestě vykonal. Jednoho času až i do Lomnice na výpomoc jezdit musil.

Děkan Šenfeldt byl, jak z rejstříku zádušního boskovského vysvítá, v Semilech až do roku 1651. Zdaliž tu umřel, anebo jinam odešel, není známo. Zdejší chrám Páně choval po něm dlouho, co památku, olejový obraz sv. Bernarda.

Na místo jeho přišel "Jakub Causalus" (Kousal), kterýž ale sotva jeden rok zde prodlal a po něm pak r. 1652. "děkan" Benedikt z Horek do Semil se přistěhoval.

Za "děkana Benedikta" nejsou nižádné účty v rejstřících zádušních psány a vůbec také žádných jiných pamětí po něm se nenalézá. Z jeho doby v rejstříku boskovském zaznamenáno jest pouze toto:

"Léta 1653 dne 9.Oktobris na Kanceláři Je. Mi. Semilské zponiženě urozeného a statečného rytíře pána Honshendricha Hubrika z Hendrštorfu, purkrabího panství Semilského. Na přednášení Václava Martinkova ze vsi Boskova, kterýžto ústně, více abysi k dobrému svědomí přijal, nejinače než, jakoby na to závazek učinil. Ze jest dluh svůj, který se v jedni postě 2 kp 15 gr. nachází p. Bartoňovi Holcovi odvedl. Takový dluh se z hlavní sumy snímá a vypouští, takže se více posly upomínati nemá. Stalo se u přítomnosti pana Jiřího Bouňovského, duchovního panství Semilského, Adama Pavlišty a Mikuláše Doležela, sousedů v boskovských, leta a dne svrchu psaného.«

Roku 1655, jak Gumpenberg připomíná, poutníků do Boskova připutovalo přes 4000.

Po faráři „děkanu" Benediktovi roku 1663. „tohoto (boskovského) místa Božího a celého panství semilského duchovního administrátorem se stal Jan Vojtěch Kaplánek“, křížovník s červenou hvězdou.

Za tohoto kněze administrátora konečně „milostný obraz Matky Boží boskovské" byl kostelu zdejšímu, a sice dne 2. července 1663 navrácen, kdy velikou slavností u přítomnosti zbožné vrchnosti, jakož i úžasného shromáždění lidu na oltáři byl k uctění opět vystaven.

V pamětní knize farní jest o tom, slovy P. Kaplánka samého, zaznamenáno takto: „Obraz Blahoslavené Rodičky Boží v rámci pozlaceném vsazený, na způsob Passovského, který za zázračný se ctí a drží, na budoucí věčnou památku tomu chrámu ráčil jest praesentirovati a darovati 2. Julii 1663 tenž P. T. Collator Albert Maximilian Desfours. Z čehož Bohu chvála, pánu pak collatoru věčná v nebi sláva a všem dobrodincům toho záduší odplata a mzda u Boha. NB. Ten Obraz Blahoslavené Rodičky Boží jest v zámku na Velkém Rohozci zůstával, ale nyní zase témuž chrámu Páně jest navrácený.“

Albert (čili Albrecht) Maximilian Desfours, kterýž milostný obraz z Rohozce do Boskova opět slavnostně dal dopravit, byl synem a dědicem po Mikuláši, jenž roku 1661 na Rohozci v Pánu zesnul. Neníť pak nižádné příčiny pochybovati, že z Hrubého Rohozce vrácena byla tatáž „milostná socha Matičky Boží“, kteráž hrabětem Mikulášem Desfoursem z Boskova tam k ukrytí odevzdána byla, neboť Albert Desfours sám byl zbožným pánem a přesvědčen jsa o posvátnosti sošky Matičky Boží, Boskovu vrácené, také ji s uctivostí zde na potom navštěvoval, zde před tím obrazem Rodičku Boží vzýval a jak v pamětnici farní znamenáno, i milostí Mariánských zde nabyl.

P. Kaplánek také inventář chrámu Páně boskovského nejprv toho věku sepsal, kterýž se až dosavad v pamětnici zdejší v opise nalézá a z něhož též zpráva o navrácení milostného obrazu jest vzata.

Týž v duchovní správě velmi horlivě si počínal, by pozůstatky protestantismu ze zdejšího okolí byly docela odstraněny Vždyť při sčítání lidu (1651) napočítáno na panstvích Desfourských v Semilech, Hrubém Hohozci, Malé Skále a Smržovce ještě 4694 protestantův. Ovšem od té doby počet jich valně se zmenšil, však přece ještě dosti jich pozůstávalo. An i Albrecht Maximilian nemile to nesl, že protestantví na jeho panstvích se dosud nalézá: protož s tou větší snahou podporoval horlivého administrátora duchovního i missie kněží katolických, aby konečně vymytěn byl koukol Lutrův a lid zbloudilý opět v lůně církve svaté katolické okřívati mohl.

Však ale také predikanti luteránští pokoutně vynasnažovali se, seč jen mohli, aby přívrženců svých v bludu udrželi, ano pokud by lze i k novému odboji zjevnému roznítiti. Podařilo se jim to. První odboj počal r. 1668. na horní Jizeře v okolí Vysokého, Smržovky, Jeseného, Jilemnice a j.

Lid vzbouřený táhl, jak pravil, "ku Praze", chtěje při cestě všecky fary katolické i zámky šlechty katolické pobořiti. A však nevedlo se jim valně. Když byli na hod Boží velikonoční přitáhli až před Turnov, tu postavili se zástupům těmto odbojným na odpor ozbrojení Turnované, vřadění pod praporem svého sboru ostrostřeleckého. Setkání stalo se u kostela sv. Matěje na Hrušticí a skončilo úplným odražením zástupů vzbouřených, jejichž utišení potom v krátce provedeno bylo. Na památku toho až do dnes na radnici turnovské zpívá se každoročně o hodu Božím velikonočním chvalozpěv Mariánský: "Vesel se nebes Královno", co však horlivelům pro vrácení se dob husitských nebývalo a není milé dosud.

O jak nešťastné to byly doby pro národ náš Český od r. 1420- 1670 totiž doby válek náboženských vyvolaných husitismem a protestantismem. Duch kacířský rozžíral se v lidu jako rakovina a zrušení jako kletba spočívala na národě zbědovaném. "Lid opustil Boha pravého a následoval bohů cizích a klaněl se jim: protož uvedl na ně Hospodin všecko zlé" .

Vypravuje se, jak poznamenáno v pamětnici zdejší, že na počátku doby té žalostné zjevil se prý sv Václav Oldřichů z Rožemberka a předpověděl řka: "Ustanovil Bůh, že Čechy rozličnými ranami po 247 let kárati bude." Témuž také Oldřichu zjevil prý se i sám Kristus Pán, celý zbičovaný, řkoucí: "Hle, tak bičují mne kněží, jenž usilují přijímáním "pod obojí" krev mou od těla dělití."

Konečně lid se vzpamatoval a opět k horlivosti katolicko-náboženské se navrátí, přičiněním vrchnosti duchovní i světské,; kterého přičinění dostalo jméno „Reformace katolická.“

Nikoliv násilností nelidskou donucování byli křivověrci k přijetí víry katolické, jak protestanté rádi mluví a píší a po nich i spisovatelé katoličtí, neznající lepších pramenů, tutam opisují. Reformace katolická děla se způsobem co možná nejšetrnějším, ale rázně, jak toho bylo třeba.

Císař a král Ferdinand II. nahlédnuv, že jen ze strany obyvatelstva křivověrného samé nepokoje v zemi se dějí a vyvolávají a pastory jejich k vše možné nesnášenlivosti ještě podněcují, ba i proti vrchnosti zákonné navádějí, proto uvažoval s moudrými rádci o prostředcích, kterými by pokoj zemi byl navrácen a seznáno, že prostředkem nejvydatnějším bude., když kněží křivověrní ze země se vyhostí a lid, jejich učením zmámený, důkladně o pravém náboženství katolickém bude poučen. Vydán za tou příčinou císařský patent, že všickni pastory, kteří v smělosti své osobě císaře a katolické církvi vůbec mnohonásobné příkoří činiti nepřestávají, ze země vypovězeni jsou. Dále nařízeno, po celých Čechách spořádati duchovní správu katolickou při všech kostelích země, a sice napřed v městech.

Vyslání byli za tou příčinou spolehliví a důstojní komisaři z duchovního stavu, jenž tam, kde dosud správa duchovní katolická se udržela, náležitě duchovní správce poučovali, jak třeba v čistotě mravů a v starobylé důstojnosti správu duchovní vésti a pobloudilým návrat do církve ulehčiti, kde pak dosavad. křivověrný pastor byl, ale podle patentu císařského vypovězen jest, dosazen byl farář, katolický, jemuž ještě více na srdce kladeno, jak obezřele si počínati má, aby zbloudilých oveček zpět do ovčince Kristova uvedl. Že pak kněžstva nestačovalo, svěřeno bylo jednomu a to spolehlivému knězi i více far ku správě. Vrchnost pak světská svou pomocí měla přispěti tam, kde zevnější překážky neb odpor práci duchovní zlomyslné zadržovaly neb mařily.

Většina obyvatelstva, nepokojných výtržností a různic syta, ráda viděla reformaci tuto katolickou a ochotně vracela se zpět do lůna církve sv. katolické. Nepokojníci pak činili křik, vzpoury a různice tím větší, kněze katolické surově napadajíce, je i ukrutně vraždíce, jakož se ku př. v Libuni P. Burnatému, a jinde jiným stalo, za tou příčinou dán císařský rozkaz, aby, když nechtí klidně a svorně žiti v zemi, se vystěhovali. Vyhnanství takových bylo bezohledně vykonáno. Vyjdouce pak z země, po cizině rozhlašovali tito stížnosti vylhané, ku př., že vojáky byli hnáni do kostela a ke zpovědi, že bitím a kousáním psů byli doháněni k sv. přijímání pod jednouzpůsobou, že prý jim j roubíkem ústa otvírali a velebnou svátost do úst cpali atd. Ani jediného případu takového však ve skutečnosti se nedokázalo. Stížnosti tyto pak, po cizině rozhlašovány, ano na větším díle teprv tam v cizině ku klamu vymyšleny, sloužiti měly k tomu, by protestantské národy sousední pobouřily k válce a k rebelii proti katolíkům.

Nelze ovšem upříti, že тутam i nějaké nesprávnosti při veřejné, či úřední reformaci se udály: však byly vždy císařem, jakmile se o nich dozvěděl, velmi kárány a trestány .

Emigrantům (vyhnancům) se podařilo rozvítiti válku náboženskou novou, totiž válku s protestantskými Švédy. Tito vtrhli do Čech a zde po mnoho let velmi zle a zuřivě si počínali, takže lid český byl téměř zmořen a na pokraj zoufalství uveden.

Následek pak toho byl, že od té doby katolictví ještě rychleji a pevněji se v srdcích Čechů ukotvovalo; neboť viděli, jak záhubný jest rozkol náboženský a jak neblaze protestantismus působí na úkor pokoje v zemi.

V letech, když na Semilsku P. Jan V. Kaplánek duchovní správu zastával, již jen málo po Čechách bylo jinověrců. Aby pak i tento zbytek co možná ještě více se ztenčil, seslal Bůh v prozřetelnosti své nevyzpytatelné zvláštní k tomu prostředek, totiž - »mor"- (r. 1680.), kterýž naučil lid veškerý k Pánu Bohu modliti se, všech svárů náboženských zanechat i pravou víru Kristovu milovati i vyznávat.

I v krajině zdejší vůkol zuřila strašlivá nemoc tato děsně. Ctihodný kněz Václav Dušek, napotomní druhý farář zdejší v pamětnici o tom zaznamenal, "že když ještě v Semilech kaplanem byl, od starých pamětníkův a očitých svědkův o hrůzném tom moru, který v Čechách r. 1680 zuřil, začasto až do podrobností mu vypravováno bylo, kterak na př. hrobař mrtvoly na hřbitov do vykopaných šachet houfně na trakaři dovážel a když náhodou jednu, nebo druhou ztratil, se nezastavil, aby ji opět naložil, nýbrž dál jeda říkal: „Posečkej, až zase přijedu“.

V hrozné této tísní také horalé zdejší obraceli oči svých k Pánu Bohu a kajícími průvody útočiště brali zvláště k milostnému obrazu Matky Boží v Boskově, zde mocnou Pomocnici nebeskou o ochranu vzývajíce a ze hříchů svých skroušeně se kajíce: a ejhle! těch, kteříž se k Matičce Boží do Boskova byli uchýlili, rána morová nezastihla. Osada pak boskovská metly této trestající ruky Páně téměř ani neseznala.

Pomoc Rodičky Boží byla tu patma a očividna. A protože také obyvatelé vůkolní zasvětili se Rodičce Boží a nemohouce jinak vděčnost svou najevo dáti, „veřejným a slavným slibem v svém a svých potomků jménem“ sebe i veškeré osady zavázali, že každoročně v slavném průvodu do Boskova putovati a zde Rodičku Boží co nejpříslušněji uctíti chtějí „,

Slib tento učinily: Semily, Vysoké, Rochpratice, Držkov, Železný Brod, Loukov a taktéž obec Jesené, a jakož byly slíbily, na potom také vždy věrně konaly a zbožní potomci činí tak až dosavad.

Tak hle! nejsvětější Panna svou přimluvou u Boha zastávala a chránila své milé ctitele a v dobách nejstrašnějších ujímala se něžnou laskavostí všech, kdož s důvěrou ji o pomoc vzývali a pod její ochranu se utíkali, navrátila pak také dosud zde pozůstalé zbloudilé ovečky k sv. církvi Krista Ježíše, božského Syna svého a klid "náboženský" upevnila. .

Dosud se usmívá pře milostná Boží Panna ve svatyni bozkovské s oltáře se dívá, nade všechny pozhnaná a vyslyšá dítky své: v zbožnosti kdo k Ní se utíkají, milosti vždy u Ní nabývají.

6. Nový kostel - kamenný.

Jak dlouho kněz „Kaplánek“ v Semilech v duchovní správě pracoval, nelze určitě říci, 1679 byl farářem Vilém Leopold Janouš, mistr svobodného umění a dr. filosofie.

Týž velikým byl ctitelem Rodičky Boží, jenž také o prospěch a povznesení Jejího poutního místa zdejšího, kde jak jen mohl, horlivě se vynasnažoval . Přicházelo sem poutnictva přemnoho, takže kostel nižádným způsobem pro ně nestačoval a hlavní kázání za tou příčinou venku na hřbitově konáno býti musilo. Kostel dřevěný pak také již mnoho scházel a častých potřeboval oprav a přece se vše tak upravit nedalo, jak toho bylo žádoucno. Těšil se ovšem kostel tento Mariánský zajisté všude přízni největší a kde kdo mohl přispěti na výzdobu jeho, milerád tak činil, leč ozdobování starého dřevěného kostela nedalo se snadno prováděti, i touženo po kostele novém.

Mezi dobrodinci svatyně zdejší Mariánské tehdáž zvláště vynikala vznešená rodina šlechtická „Lamottů“ na Jeseném. Tato rodina svobodných p. Lamottů z Frintroppů byla v držení Jeseného již od r. 1627 . Téhož roku totiž dne 8. března koupila Gertruda, vdova po Antonínu Lamottovi, rytíři z Frintroppů, rozena z Schiffelbergů, panství Navarov s Jeseným od slavného Albrechta z Valdštejna za třicet tisíc zlatých.

Měla dvě děti, dceru Marii a syna Vincence. Marie dostala Navarov a Vincenc obdržel Jesený a j.

Rodina Lamottů z počátku držela se houževnatě bludův protestantských a poskytovala po několik let na tvrzi v Jeseném i útulku některým protestantským duchovním, když byli vypovězeni z míst svých. Zde zabývali se tito kněží spisováním kacířských knih, však ale také šířením bludův mezi obyvatelstvem jesenským. Byli to zejména »Jiří Oekonomius Roudnický“, jenž z Chrudimi vypovězen byl a »Matouš Špecinger Černoorský“ (Nigromontanus), rodem Moravan z Černé Hory, jenž z duchovní správy v Nemyčevsi na Jičínsku vyhnán byl a nejprve do Turnova, pak ale do Jeseného v úkryt se odebral. V Jeseném zdržoval se s svým desítiletým synem Václavem a chovancem Jiřím Kutnaurem Rovenským až do roku 1633.

Když pak r. 1634. protestantští Švédové i starý hrad v Navarově i tvrz v Jeseném vypálili a zničili, zabořilo to Lamotty velice, že jim, co souvěrcům takovou zkázu ztropili: vystavěli sobě nápotom zde i tam zámky nové, avšak od té doby zanevřeli na protestantismus a vrátili se do lůna církve katolické. Vincenc, rytíř z Lamottů stal se pak horlitem katolictví a prováděl za pomoci držkovského správce duchovního P. Ondřeje Rýdla návrat poddaných v Navarovsku i Jesensku do církve svaté. Podařilo se jim, jak psáno v pamětní knize fary držkovské, obrátiti 1039 osob obojího pohlaví na víru katolickou.

Na svůj zámek do Jeseného vzal i napotom Vincenc z Lamottů kněze katolického, co vychovatele, jemuž vůbec zámecký kaplanu se říkalo a jenž velmi blahodárně v zámku i v obci působil.

Ke kostelu pak poutnickému Rodičky Boží v Boskově celá rodina z Lamottů, velikou láskou dětinou přilnula a kde jen mohla, dobrodiní chrámu Páně tomuto prokazovala; a protož, když pak Vincenc těžce se rozstonal a r. 1670. na to, zbožný život svůj pozemský chvalně dokonat, povoleno bylo, aby ve zvláštní hrobce v kostele zdejším byl pohřben a když napotom též kostel zrušen byl, přivoleno také, aby i v novém kostele pro rodinu Lamottů krypta se zříditi směla, kamž rakev Vincence se přeložila. Nachází se krypta tato před presbytařem; na kameně kryptovním posavadě jest tabule mosazná, na kteréž se vidí znak rodu Lamottů s nápisem latinským, kterýž v překladu z ni: "Zde zbožně v Pánu od, počívá vznešený Vincenc Lamott z Frintropů, pán na Jeseném, Albrechticích a Sichrově. Jenž z božně zemřel r. 1670 „.

Také rod Noskův z Boskova v popředí stál mezi dobrodinci zdejšího chrámu Páně Mariánského, jmenovitě Václav Nosek, jenž r. 1682. postaviti dal na svém zámku Boží muka, toho času první, "an v celém panství semilském žádných Božích muk dosud nebylo", a mimo to též mnoho peněžitých i hmotných příspěvků poskytoval ve prospěch milého chrámu Matičky Boží a protož i on po své smrti v chrámu tomto, pod kruchtou, k věčnému odpočinutí uložen byl .

Mimo těchto předních příznivců ještě mnoho jiných zdejší chrám Páně měl dobrodinců, jež pak zvláště v knížce této jménem udati nelze.

Nejhlavnější pak dobroditelkou zdejšího místa Matičky Boží byla vysoce urozená paní "kollatorka", totiž hraběnka Marie Polyxena z Desfours . Jako vůbec celý vznešený rod hraběcí Desfourský se nesl úctou k Matičce Boží boskovské, také i hraběnka Marie Polyxena veškerou důvěru dětinou v Ni skládala. Byla vdovou po Albrechtovi Maximilianu a matkou čtyř dítek nezletilých, tří synů a dcery, jimž poručníkem byl hrabě Arnošt ze Safgotšů.

Roku 1684. dala vysoce urozená paní tato zhotoviti zvláštní nádhernou skříni, tak zvané „tabernakulum Mariánské“ pro milostnou sošku Matičky Boží boskovské. Zhotovil ji truhlář Václav Černovický v Turnově a malíř "Ambrož" tamtéž ji pozlatil, Matěj Kučera pak, též z Turnova, do Boskova přivezl.

Stála totiž dříve soška posvátná jen volně na hlavním oltáři, vysazena jsouc prachu i jiným nenáležitostem; od té doby pak nachází se za sklem v témž přepěkném tabernakulum až po dobu dnešní.

Však na tom nebylo dosti. Vysoce urozená paní, kdykoliv zavítala do Boskova, vždy smutně pohlížela na ten prostinký, dřevěný a již mnoho sešlý kostýlek. I uzrávalo v ní čím dál více bohulibé předsevzetí: že vystaví kostel nový - residenci důstojnější pro Matičku Boží Boskovskou. V předsevzetí tomto jí přímluvou svou utvrzoval zvláště také ctihodný farář Janouš, neboť to bylo přáním jeho nejvřelejším, aby za jeho správy duchovní vystavena byla svatyně Mariánská v Boskově nová.

Konečně paní hraběnka rozhodla se pro neodkladnou výstavbu kostela kamenného v Boskově. Ihned roku 1688. počal se lámati a svážeti kámen k těmž účelí. Kniha pamětní fary zdejší se o tom zmiňuje takto:

„Anno 1688. 28. Máje, na den svatého Vilíma, knížete a velkého ctitele Rodičky Boží, první kámen na chrám Páně Boskovský, kamenný, svýma rukama lámal, nakládal jest a vlastním potahem vozil za jeden den ku cti a chvále Boha, Rodičky Boží, svatých 12 apoštolův a svého patrona svatého Vilíma, Vilím Leopoldt Janauš, farář městys Semil. Též také s ním učinil Jan Bovnioviský, purgrabě Semilský,„.

Krásného příkladu tohoto následovali ochotně i poddaní. Když pak kámen většinou byl nalámán a svežen, obrátila se zbožná paní kollatorka k nejdůstojnějšímu arcibiskupskému Ordinariatu do Prahy, kamž tehdaž ještě Boskov náležel, žádajíc o povolení, by starý dřevěný chrám Páně v Boskově směla sbořiti a místo něho jiný nový nádhernější z kamene vystavěti. Listinou ze dne 19. srpna 1. P. 1690 jí to bylo povoleno. Listina dotyčná v překladu zní: "Z moci arcibiskupského Ordinariatu dává se tímto vysoce urozené paní Marii Polyxeně, vdově, hraběnce Des Four's (tit.) právo a povolení, že může a smí volně a dovoleně dřevěný kostel pod

názvem Navštívení Bl. Panny v místě Boskově rozbořiti a nový z kamene, mimo hřbitova, na místě vhodném vystavěti. V Praze v arcibiskupské kanceláři. Václav Bílek z Bilerberku, official. - J. C. Schambogen, místo ndst. kancléře."

S radostí byl hned v září na to slavnostně položen základní kámen k svatyni milené. O kladení kamene toho zmiňuje se v téže pamětnici následovně:

"Leta pak Páně 1690, 23. Septembris, t. j. na den S. Panny Polyxeny, první kámen, od téhož výše jmenovaného kněze (Vilíma Janauše) posvěcený, ráčila jest nejprve do gruntu toho kamenného kostela vložití svýma vlastníma rukama Vysoce Urozená Paní Marie Polyxena S. R. R. Hraběnka Des Four's, rozená hraběnka z Schönfeldu, ovdovělá paní na Velkém, též Malém Rohozci, Vartembergské Skále, Semilech (Tit.). U přítomnosti y vysoce urozeného pána pana Jana Arnošta Sté Římské říše hraběte z Safkotsche, pána z Khtinossů a Greifenssteinů, též na Sadové, Kunsitcích, Bílé, Třemyšna, Zvikov, Tirnové, Sobětisitz a Dohaluzích etc. (Tit.), jakožto spolu poručníka nezletilých hrabat Des Four's (Tit.) a jiných vzácných pánův a paní přítomných".

Na stavbě nového chrámu Páně zúčastnili se zbožní osadníci mimo ruční a tažní práce také částí peněžitou 3111 zl. 43 kr., kterouž milostivá vrchnost panství semilského záduší boskovskému půjčiti ráčila a kterou osadníci vrchnosti po menších částkách poznenáhla spláceti se uvolili.

Mezi tím, co stavba se děla, zachován byl kostel dřevěný, kdež dále poutní slavnosti se konaly, jak to z účetní zádušní knihy týchž let vysvítá. K poutním slavnostem již tehdy i rozliční kramáři sem přicházeli, zboží své tu o poutích prodávajíce. Z krámských míst vybírala bez povolení vrchnostenského nejprv obec sama pro sebe, od r. 1687. ale odváděn býti musil poplatek tento, z nařízení úředního, do záduší: "poněvadž takový trh původem záduší pochází, pročež jest ustanoveno a svoleno, aby na budoucí čas takový plat, který kramářové z míst dávají, k záduší obrácen a přijímán byl a ten aby se do počtův zádušních za příjem uvozoval .

Zbožná zakladatelka nového kamenného chrámu Páně boskovského přála sobě, aby byl v tétěž důkladnosti a nádheře, jako staroboleslavský chrám Mariánský vystavěn, a nařídila, by ostatní potřebný k tomu náklad z příjmů panství se vzal, ale vůle její se nešetřilo. Urozený pán spoluporučník, mladých hrabat Desfour'ských, hrabě Arnošt ze Safgotšů, bez vědomí paní hraběnky Marie Polyxeny, dal stavěti svatyni boskovskou zcela dle jiného, úplně jednoduchého plánu, což když ona, přišedši dokonanou stavbu shlédnouti a schváliti, zpozorovala, tak se nad tím zarmoutila, že hořem překonána, zvolala: „Více tvář mou nevidíte." Odešla a více do Boskova nezavítala.

Měla i v úmyslu zbožná tato ctitelkyně Rodičky Boží zříditi zde klášter, aby řeholní duchovenstvo potřeby duchovní poutnictva i osadnictva obstarávalo, že však byla stavbou kostela samého již tak zklamána, upustila od krásné myšlenky své a kostel zůstal na dále filiálním semilským. Osadě boskovské, zvláště místní obci Boskovu, se tím uškodilo citelně, neboť, kdyby se zde byl vystavěl i klášter, bylo by vzkvétlo čím dál utěšeněji místo toto tak staroslavné.

Kostel dostaven byl r. 1693. a téhož roku na počátku měsíce října knězem Vilémem Janaušem službě Boží zasvěcen, načež milostná soška Bohorodičky do nového sídla svého v slavnostním průvodu ze starého kostela přenesena byla. V pamětnici farní se o tomto přenesení činí zmínka takto: „Tato svatá štatue, hned tenkrát velikýma milostmi se skvoucí, s velikým oslavním procesím do nového kostela přenesena jest a to sice na vystrojeném lešeníčku, kteréž dvě slečny, Eleonora totižto (des Furiana, načež Clariana) a Ludmila (rovněž des Furiana a načež panna řádu Karmelitánského abatyše), které sestry byly, jsou nesly u přítomnosti vel. pana faráře Vilíma Janauše, ten čas semilského."

Dána „milostná socha" na hlavním oltáři do Mariánského tabernakulum, kteréž i s oltářem do nového kostela přepraveno bylo.

Při slavnosti přenesení korunována byla Matička i Ježíšek stříbrnými, dobře pozlacenými korunkami, vykládanými dobrými českými granáty a nepravými drahokamy; kteréžto korunky urozená paní hraběnka Marie Polyxena již r. 1692 pro zázračnou sošku byla objednala.

Koster starý se rozebral a dříví z něho částečně na kruchty kostela nového se užilo, ostatní pak, co dalo se potřebovati, vzato na obrubu hřbitova, kteráž rozdělena byvši na 13. polí, z nichž každé pole 18 loket délky mělo, celkem 414 loket dlouhá a šindelem pokrytá byla. Při této příležitosti koupeno také od Václava Farského »kus gruntu,« který se do obruby hřbitova zavřel, a tím hřbitov slušně se zaokrouhlil. Též tři síňky při dveřích chrámových zřízeny, na něž rovněž krov ze starého kostela se dal. Zbytek pak dříví se prodal, z něhož prý vystavena byla světnice chalupy č. d. 57 v Boskově, kterážto světnice však dlouho nevytrvala.

Vnitřní úprava nového kostela pak konala se až do roku 1696, bohužel nebyla taková, jak původně paní hraběnkou ustanoveno, nýbrž věci ze starého kostela se pouze poopravily a v novém kostele umístily.

Roku 1698 by h pak ještě také kostnice na hřbitové důkladně zpravena, takže od té doby vše zde bylo v mnohem úhlednějším a milejším stavu.

Býval-li počet poutníků k milostné svatyni v Boskově dříve veliký, byl nyní ještě větší a tím štědrejší byly také milosti, jež Bůh na přimluvu nejsvětější Matky Páně zbožným ctitelům Mariánským na duši i na těle zde poskytoval.

Mimo na slavnosti Mariánské bývaly tu služby Boží, pokud bylo lze, ještě na nový rok, sv. Josefa, sv. Vojtěcha, sv. Filipa a Jakuba, v úterý velikonoční a svatodušní, na posvícení, všechny Svaté a na některou neděli adventní, postní a velikonoční, jakož i na neděli po sv. Havlu výpomoci duchovní dostávalo se časem již i z kláštera františkánského z Turnova, kterýž r. 1656 byl založen a vystaven.

Ctihodný farář Janouš nenadál se, že mezi tím, co stavěti se bude kostel Mariánský v Boskově, Semily samy o oba své kostely požárem přijdou. Stalo se tak r. 1691, kdy celé město popelem lehlo a pročež do výstavby nového kostela sv. Petra a Pavla napotom semilští skoro jedině odkázáni byli na nejbližší kostel Matky Boží v Boskově, za kterouž také příčinou zde služby Boží ještě častěji konány býti musily. Na stavbu kostela semilského půjčeno ze záduše boskovské 106 zl. 9½. kr., kteroužto částku záduš semilská po čase opět zplatiti musila.

V téže době, za faráře Janouše, udála se v zdejším chrámu Páně také zvláštní politování hodná věc, že totiž, za příčinou nesnášenlivosti občanstva jesenskoboskovského, i v chrámu Páně od některých nepokojníků výtržnost se stala, takže celá záležitost až k soudu arcibiskupskému udána, odkud občanstvu nepokojnému pokárání se dostalo a spolu nařízeno, aby přísně k tomu hleděno, by spory mezi občany, zvláště v duchovních záležitostech, se neopakovaly.

Janouš brzy na to dne 6. září 1711 zemřel, zanechav po sobě památku a pověst nejchválnější.

Po něm stal se farářem semilským P. Gabriel Langer, taktéž mistr svobodného umění a dr. filosofie - člen řádu Františkánského. O něm zaznamenáno v pamětnici, že rád na osadu povolával misionáře, kteří se zvláštní oblibou kázávali v prostranném chrámu Páně boskovském, věřících ve sv. víře utvrzující. Byla tehdaž také mezi osadníky zdejšími veliká zbožnost a přítulnost k sv. víře katolické; neboť i vrchnost sama dobrým příkladem zbožnosti poddaným předcházějíc, co nejvíce podporovala utvrzení náboženství křesťansko-katolického.

P. Langer ustanoven, arcibiskupskou konsistoří přípisem ze 3. května 1714. by nově zřízenou kaplí v zámku svob. pánů Lamottů na Jeseném posvětil. Zemřel r. 1722.

Po smrti Langrově dosazen byl na jeho místo P. Valentin Velmovský, při jehož instalaci město Semily samo hostinu vystrojilo. Za něho, dne 4. května 1723 počatá stavba, po požáru dosud v sutinách ležícího kostela na »Koštofranku.« .

Obyvatelstvo semilské ovšem samo nemohlo kostel tento svým nákladem znovu postavit, však nabídl se jistý Jan Kaneček, že půjde do ciziny sbíratí příspěvků na stavbu kostela a pročež dáno mu vysvědčení, »že on z dobrého rozumu na chrám Páně sv. Jana v Semilech sbírá.«

Když pak se navrátil a nějakou částku milodarů s sebou přinesl, ihned na to kostýlek »koštofranký« zvedal se z sutin svých. P. Velmovský však nedočkal se jeho úplného znovuzřízení, zemřel již dne 24. července 1724 v stáří teprv 35 roků.

Administraci fary zatím zastávali kněží z řádu františkánského z Turnova, a také z téhož kláštera františkánského sem byl ještě v témž roce kněz P. Karel Hájek za faráře ustanoven. Týž zvláště se přičiňoval, aby potřeby bohoslužebné v pořádku byly.

V boskovském chrámu Páně dal spraviti a nově pozlatiti dva kalichy, monstranci, pateny, vyčistiti stříbrnou lampu a jiné stříbrné skvosty; pořídil nové ciborium, na něž lid milodary přispěl a 12 zl. z zádušní kasy se doplatilo.

Za něho také, přispěním pánů z Lamottů, postavena byla v Jeseném r. 1734 »obecná kaple«, při kteréž zřízena poustevna pro bratra poustevníka z řádu Františkánského. Taktéž v Semilech zřízena byla podobná poustevna k témuž účeli a do Boskova poslán kněz téhož řádu, aby zde služby Boží stále obstarával. Podřízení pak byli tito řeholníci faráři Semilskému, jenž jako „superior“ nad nimi dozor měl. Zdá se, že františkánský řád turnovský v nedostatku kněží světských udržovati měl jakousi kolonii řeholní, kteráž by o duchovní potřeby zdejšího obyvatelstva horského péči měla. Však ne na dlouho. P. Hájek pouť života pozemského dne 14. listopadu 1737 dokonil a po něm světský kněz Jan Rubrici na faru semilskou přišel, jemuž vypomáhali v duchovní správě františkáni ještě, až pak ustanoven tu stálý kaplan světský a kněží řeholní jen v největší potřebě na výpomoc sem povolávání bývali i z Boskova byl kněz františkán do kláštera zpět povolán. Poněvadž však poutnictva sem přicházelo do roka nad míru mnoho a semilská správa duchovní přísluhováním v chrámu Páně zdejším byla příliš přetížena: pročež nemohl více zůstati poutnický chrám tento déle bez místní duchovní správy samostatné.

7. Zřízení fary.

Albrecht Maximilian hrabě Desfour's zanechal po sobě tři nezletilé syny, z nichž Albrecht dědil Rohozec, František Matiš Malou Skálu a Ferdinand Ignatius Semily, Raděnin a j.

Ferdinand Ignatius byl teprv šest let stár, když mu vznešený otec zemřel. Čím dál dorůstal, tím více byl pro svou ušlechtilou povahu odevšech ctěn a milován.

Zbožnou matkou zbožně vychován, Inul i on již od nejútlejšího mládí láskou dětinnou k Bohorodičce, jejížto sídlo milostné v Boskově navštěvoval vícekrát do roka zbožností příkladnou, přicházel pak, jak pamětnice farní o tom svědčí, v červeném oděvu poutnickém i u veřejném původu ze Semil do Boskova s poddanými svými; přicházel zvláště rád na pout "Navštívení P. Marie". Že pak krásný příklad jeho zbožnosti velmi povzbuzoval, dá se mysliti, neboť dobrý příklad vrchnosti vždy osvědčuje se u poddaných blahodárně.

Jakož zbožná matka jeho, Marie Polyxena, toužila dříve vystavěti Bohorodičce v Boskově důstojnější residenci poutnickou, rovněž i hodný syn její chtěl zde po sobě učiniti památku trvalou.

Věděl, jak občanstvo i poutnictvo nemile to nese, že tak vzácné místo poutní dosud postrádá samostatné správy duchovní a že milostivý obraz Bohorodičky nemá sídelního stálého strážce svého, jakož i že ctitelové Mariánští odkázáni jsou toliko jen na některé dny v roce, býti účastnými služeb Božích v utěšené svatyni boskovské; protož vyhověl tužbám ctitelů Matky Boží a základní listinou ze dne 29. října L. P. 1746, vyhotovenou v Raděnině a vtělenou napotom do desek zemských, uvolil se při témž chrámu Páně zříditi .faru , by povýšena byla svatyně zdejší za chrám Páně farní.

Dle listiny té zavázal se šlechtitý pán postaviti v Boskově farní budovu se vším příslušenstvím svým vlastním nákladem, a k výživě budoucího faráře místního založil nadaci, dle níž dostávati měl farář každoročně pět sudů piva, šest sudů přívarku pivního, deset sáhů dříví a úrok 5 % z kapitálu 5000 zl. Mimo to zavázal panství semilské, že vydržovati má častování hostů poutních na faře, což ale napotom zaměněno bylo tak, že dostával farář za to náhradou pouhý příspěvek čtyř sudů piva Za to musil pak farář na úmysl zakladatele odsluhovati ročně 208 mší svatých a na přívarek pivní připláceti dva »strychy« ječmena a daň pivní zapravovati. Aby však

faráři semilští za ztrátu boskovské osady farní odškodnění byli, učinil též pro ně nadání, dle něhož měli každoročně, pod jménem „náhrady“, dostávat deset sudů piva ročně, a jedno vědro "patok" (piva přívarečního) z každé várky, začez pak také povinni byli sloužiti každotýdně dvě mše sv. za živé a mrtvé členy hraběcí rodiny Desfourské.

L. P. 1747, dne 18. ledna na slavnost jmenin vysocerodého p. hraběte Ferdinanda, konečně zavítal do Boskova prvý farář P. Václav Komárek, rodem z Vysokého.

Nová farní osada boskovská, skládající se z tří obcí: Boskova, Jeseného a Roztok, byla pro jednoho kněze dosti nesnadná; však nový farář byl mlád, teprv 34 let čítající.

„Co se týče farní budovy“ - píše prvofarář v pamětnici, - "zřízena byla z příjmů kostela, však stavivo přivéztí uvolili se sedláci boskovští a toutéž láskou povinni byli i jesenští a roztočtí voziti, ti ale při všech povinnostech vždy nevěrní byli faráři a mnohých obtíží a příkoří (o nichž mnoho by se muselo psáti) jemu působili. Také dotyčné opravy kostela Páně svědomitě říci musím, že všelikou lásku osadníci obce Boskova i nájemníci i chalupníci, u přivážení hmot stavebních a ručních prací osvědčili. Zvláště jménem pro památku poznamenávám téhož času rychtáře Daniele Arnada, u něhož, pokud byla fara nedostavena, jsem na "sýpce" po čas zimy i jara, tři čtvrtě roku, přebýval, a často tam i mnoho sněhu nafoukalo. Konšely byli: Jan Ouhrabka, Jan Farský, Šimon Motejlek, Šimon Dolenský, Václav Dolenský, Václav Nosek. Přisedící byli : Václav Dolenský, Josef Motejlek a Jan Farský a hrobník Václav Maláš. Dobrodinové zvláště byli: Pavel Dolenský, Václav Balatka mlynář, a Jan Nosek, jenž dříví darovali, a Šimon Nosek a Václav jeho syn, jenž peněžitě přispěli.

Hned po výstavbě fary založena byla v Boskově i škola, o čemž prvofarář zaznamenal takto:

„ Při zakládání školy zde kostel postoupil, při volení vysoce urozeného s. Ř. Ř. hraběte Ferdinanda Ignáce Desfoursa se schválením nejdůstojnější konsistoře Pražské, pro snadnější živobytí kantora, šest zlatých, kteréž obec boskovská již od dávna dávala za pout "nanebevzetí" duchovním u správci semilskému, k nim obec boskovská přidává ještě každoročně 12 zL, takže kantor má poskytnuto od obce Boskova celkem 18 zl. a od kostela zvlášť 3 zl. na zakoupení topiva."

Jakožto ctitel Mariánský napsal ctihodný prvofarář v první zdejší knize křestní tento krásný úvod: "Prosím všecky a jednotlivé nástupce své, aby poctu Mariánskou víc a více podporovali se vynasnažovali, kteráž za tolik protivenství a pronásledování přece uhájila se zde po tolik století. Počátek a sebe pak odevzdávám blahé upomínce u oltáře Marie, nic více nežádaje, leč aby za mne hříšného v dobrém vzpomínáno bylo a aby Panna a Matka neposkvrněná. doplnila nedostatky mé i všech kněží, jenž před jejím svatým obrazem zde službu Boží konati budou."

Sám snažil se, aby kostel co nejlépe byl upraven. Poněvadž oltáře, kazatelna, varhany a jiné potřeby ze starého kostela do nového byly dány, však důstojnosti stánku toho více nevyhovovaly: vyprosil na p. hraběti, že všecka vnitřní úprava stará za novou vyměněna byla. Dovednou práci řezbářskou vykonal jakýs řezbář »z Kosmonos« .

Presbytář byl stropem na způsob klenuť opatřen a vymalován. Také cihelná podlaha z celého kostela byla odstraněna a novou dlažicovou nahrazena. Mimo to usiloval horlivý duchovní správce, aby i mezi osadníky svými úctu k Bohorodičce co nejvíce roznítil. K tomu cíli zvláště použil zřízení spolku „posvátného ružence“.

Vysoce urozený p. hrabě měl rados z toho, že dílo jeho blahodárně si zapouští kořeny a podporoval pastýře horlivého, jak jen kde mohl.

Pojišťoval si tím přízeň Boží i památku u lidí, aby, až smr na něho přikvapí, žiti mohl šťastně na onom světě i v blahé upomínce na této zemi. .

Nemaje potomků mužských (dva nadějní synové zemřeli mu již dříve, ještě svobodní), rozdělil statky své mezi dvě dcery své, z nichž prvá Marie Anna provdána byla za Václava, hraběte z Millesimo a druhá Kateřina, za svobodného pána z Fünfkirchenu.

I na smrtelném loži svém ještě pamatoval na Boskov, pozůstaviv v závěti své kapitál 500 zl., z jehož úroků vydržovati se mělo světlo v "lampě věčné" a pořizovati jiné potřeby v kostele nejnnutnější.

Zemřel r. 1753 jako stařec sedmdesátiletý, upomínka na něho, co zakladatele fary zdejší, však trvá až podnes.

Jeho nástupce hrabě Václav Caretto z Millesimo byl rovněž vřelým ctitelem Rodičky Boží a taktéž zvláštní úctu choval k milostnému obrazu Matky Boží boskovské v zbožném srdci svém. I mimo obvyklé slavnosti přecházel v roce do Boskova putovávav, každý jednotlivý příchod k Matce Božské milosti dobročinnými skutky oznamuje. Zvláště také spolek růžencový zde všemožně podporoval, sám stav se údem jeho a kapitál 300 zl. složil, by z úroků potřeby spolkové se uhrážovaly.

Důstojný pak farář Komárek i mnohých zde nepříjemností zakusiti musil, což vysvítá z krátké poznámky jeho, napsané v I. kn. křestní, znějící:

"Co jsem na tomto místě vytrpěl, bych zvýšení slávy Mariánské povznést mohl, Bohu jest povědomo. Necht' pamatují páni spolu bratři a nástupcové na mne muže v pravdě křížovaného. Bůh smiluj se nade mnou a popřejž odpočinutí věčného duši mé. Václav Komárek, duchovní správce křížovaný«.

Zemřel, svatými svátostmi zaopatřen, dne 5. září 1757. v stáří 45 let, prodlev zde 10 let a 9 měsíců. V závěti zřídil pro sebe při zdejší svatyni Boží nadaci mešní, kteráž až dosavad v platnosti trvá.

Po smrti prvofaráře Václava Komárka, postaral se urozený p. hrabě, co kollátor o důstojného nástupce, kterýž by poctu Mariánskou rovněž slovem i skutkem na milém poutním místě zdejším šířil a v srdcích osadníků i poutníků co nehorlivěji rozněcoval a upevňoval. Vybídl k tomu kaplana semilského P. Václava Duška, v Jilemnici dne 26. září 1721 narozeného. .

Týž druhý pastýř duchovní zavítal sem dne 1. října 1757., jak sám píše: „v době drahoty, války, moru a jiných spravedlivých trestů Bohem seslaných, pro hříšnost lidskou .

Byla to doba zvláštních hrůz. Rok před tím 1756. nastala válka, tak zvaná sedmiletá, mezi císařovnou rakouskou Marií Teresíí a Bedřichem, králem pruským, kterouž též obyvatelstvo zdejší krajiny utrpělo mnoho; neboť odváděti muselo seno, mouku, oves a jiné .potřeby pro vojsko, až téměř do poslední trošky.

Urozený hrabě v této době nepokojné odstěhoval se do Boskova na faru a bydlel zde od 25. října 1758. až do 16. února roku následujícího. Veškerý tento čas duchovním cvičením a vroucí úctou Rodičky Boží k nemalé potěše a duchovnímu vzdělání osadníků boskovských ztrávil a nejen veřejným službám Božím a růženci den co den přítomen býval, nýbrž i mimo to častokráte do dne, ba časem i v noci před hlavním oltářem u vroucích modlitbách klečival.

Osadníci jej nejnak než co otce ctíli a milovali, však miloval je též šlechetný pán aby i na všecky budoucí časy otcovskou lásku svou jim osvědčil, veškerou robotu za nejvyšš skrovný a nepatrný výkup jim i všem na panství .poddaným prominul.

Poněvadž pak věděl, že na vzdělání lidu velice mnoho záleží, podporoval i zřizoval na panstvích svých školy obecné. Při farním chrámu Páně v Boskově již po několik let vyučování dítek ve škole pravidelně se konalo.

Učitel tehdaž nebyl sice ještě tak vzdělán, jako se to za dnů našich na stavu učitelském vyžaduje , ale proto přece tak dalece musil býti obeznalým, aby dítky čísti, psáti a počítati při něm se naučiti mohly, také se žádala znalost hudby, by při chrámu Páně na varhany hráti a zpěv kostelní říditi mohl.

Plat učitele tehdaž také nebyl tak skvělý, aby pouze od učitelství živ býti mohl, a protož i vedlejší zaměstnáním se obíral musil, by sebe i rodinu dostatečně obživil.

V Boskově však učitel měl postavení poněkud usnadněnější a to zvláště od té doby, co farář Dušek občany přiměl zakoupiti pro lepší obživu učitele chalupu, za niž obec polovic a farář polovic zaplatili. Koupěna byla od kostelníka Simona Dolenského. Chalupa proměněna pak v školu, kdež i učitel svůj byt měl.

Rolí, zahrady a lesa při škole směl učitel volně užívat, začal však zavázán být kontraktně:

1. »že jednoho synka z obce, kteréhož velebný p. farář jmenovati, bude, muziku darmo učiti bude;

2. že v pondělí, ve středu a v sobotu při mši sv. skrze celý rok za milou panující vrchnost, pana direktora, za obec i vel. p. faráře, za dobrodince živé i v Pánu zesnulé toho chrámu Páně, fary, školy a za spasení všech živých i mrtvých s 4 chlapci »Zdravas andělský« a také při mši sv. píseň "Zdravas buď o Maria" zpívati bude;

3. že s, dítkami školními každý den "víru, naději a lásku" se modliti a tři otázky z katechismu jim dávat, ministranci vyučovat, také jednu píseň z kancionálu s nimi zpívati bude, aby se ke všem písním přes celý rok notu naučili

4. že od sv. Jiří až do sv. Havla ve čtyři hodiny s poledne s dítkami do kostela choditi, růženec se modliti a pak u kříže třikrát »modlitbu Páně« a "pozdravení andělské" říkati, jakož i tento verš "Pro tvé svaté drahé rány" pětkrát zpívaje opakovati, v pátek ale na místě růžence "Křížovou cestu" vykonávati bude.

Mimo to, že bude pokojný, u vyučování dítek pilný a ve všem dobrém příkladný, doma, v kostele i v obci. Ze též na svátky Panny Marie po ranní mši sv., neb po ranním kázání "Zdravas andělský. zpívati bude „,

Při zdejší farní a poutní svatyni Boží byl pouze toliko jeden kněz. Že pak jediná síla v duchovní správě nedostačovala, musil zde založen býti i stálý kaplan, čemuž se urozený p. kollátor nezpěchoval, nýbrž ochotně na výživu kaplana z důchodů vrchnostenských přispěl, totiž čtyři sudy piva a šest sáhů dříví. K témuž účelu také občanstvo složilo kapitál 1500 zl., jehož úroky k dobru kaplana se obrátiti měly .

Prvním kaplanem jmenuje se P. Václav Štěpán, jenž pak odtud se dostal za prvního pastýře duchovního do Loukova u Semil, kteroužto duchovní správu vznešený hrabě za pozeňnaného přebývání svého v Boskově znovu zřídil, aby pak duchovní správcové semilští ani tímto odtržením, Loukova ztráty neutrpěli, založil nadaci pro ně přiměřenou, se závazkem, by čtyři mše sv., a sice vždy v čase »suchých dnů", na úmysl jeho ve svatyni Rodičky Boží v Boskově sloužili.

Za svého přebývání v Boskově zbožný týž hrabě pořídil také pro milostnou sochu Maticky Boží zde krásné stříbrné žezlo, neboť dříve měla v ruce pouze žezlo dřevěné.

Zemřel pak šlechtný pán dne 6. srpna 1760. v Nemyšli a v Hošticích pohřben jest. Dušek napsalo k jeho smrti v pamětnici toto: „Říkával (p. hrabě), že chce neodvolatelně odpočívati v Boskově, což i v poslední vůli své podotkl. Kámen náhrobní si zhotoviti a přinésti dal a sám uprostřed presbytáře mi místo pro sebe naznačil, a přece, poněvadž v Nemyšli zemřel, nebyl pohřben zde. Administrátor fary hoštické prý podal nejd. konsistoři svědectví, že prý posléze umíraje pravil, že chce odpočívati, kde rodiče odpočívají, totiž v Hošticích „,

Že tomu tak, Bohu povědomo, Dušek byl v pravdě knězem pro Boskov jako stvořeným. Bylť kazatelem věhlasným, knězem velice zbožným, ctitelem Bohorodičky upřímným a také učeností slyšel přebohatou. Lid zbožný vážil si ho jako světce a takéž po smrti jeho v památce světce ho stále udržoval a udržuje dosud.

Z počátku měl v osadě dosti nesnází, zvláště se strany obyvatelstva jesenského, jež rozmanitým způsobem znesnadňovalo a ztrpčovalo mu pastýřský úkol jeho, a to hlavně za tou příčinou, že ucházejíc se o duchovní správu v Jeseném samostatnou, nemohlo toho dosíci.

Obec Jesené patřící druhy poddanstvím k panství Lamottů náležela do duchovní správy vzdáleného Držkova. Když pak k nově zřízené farní osadě boskovské přidělena byla, ukoupil ji L. P 1754. hrabě Millesimo od pánů z Lamottů i s Roztoky a spolu s Škodějovem a Olešnicí k panství svému semilskému poddanstvím ji připojil.

Panství však Jesené nenáleželo k farnosti boskovské, nýbrž do kollatory držkovské.

Páni z Lamottů v zámku svém na Jeseném měli soukromnou kapli. Dotyčně pak konání služeb Božích v téže kapli vydáno bylo při zřízení jejím od nejd. arcib. konsistoře dne 3. května 1714 vynešení následující:

"Z ordinariátní arcibiskupské právomoci dává a povoluje se tímto urozenému p. Maximilianu Rudolfu Lamottovi z Frintroppů (tit) právo a povolení, kdykoliv buď pro nevalné zdraví, aneb pro jinou zákonitou překážku do farního kostela jíti nemůže, v nedělích a svátcích - vyjímaje velké slavnosti v roce, totiž: Boží narození, Zjevení Páně, Hod Boží velikonoční a svatodušní, o slavnostech zvěstování, nanebevzetí P. Marie, sv. Petra a Pavla, jakož i o všech Svátých - ve všedních dnech každodenně, dle libosti, v soukromné jeho modlitebně, slušně upravené a od světského užívání oddělené, mše svatá na oltáři přenosném sloužena býti smí knězem jakýmkoliv, řádně vysvěceným a approbovaným, buď světským, anebo s při volením svého představenstva, i řeholním. nikoliv ale potulným a povolením konsistorním neopatřeným - pro něho i jeho paní manželku, dítky a služebnictvo. Poddaní však jen tenkrát v zmíněné modlitebně mši svatě volně a dovoleně přítomni býti mohou, když by cesta do kostela byla příliš vzdálena a nepohoda veliká, takže by bez velikých obtíží tam přijíti v stavu nebyli. Povolení k sloužení se dává ale tak, že tímto sloužením mši svátých v naznačené modlitebně služby Boží v kostele farním porušovány býti nesmí.

Když tedy r. 1754. obec Jesené přestala býti v poddanství panství jesenského neměli více občané ani zákonitého povolení k zúčastnění se služeb Božích v zámecké kapli jesenské a kněz zámecký nesměl míchat se více do duchovní správy v téže obci, což mu zvláště při příchodu faráře Duška znovu na paměť uvedeno bylo a sice při příležitosti kanonické visitace v Boskově; dostalť týž zámecký kněz jesenský z rozkazu arcibiskupského u přítomnosti sedmi kněží od vdp. vikáře přísné připomenutí: "že vůbec povinen jest vystříhati se všeho, co by pobožnosti ve farním kostele boskovském překáželo, aneb právomoc faráře zkracovalo.

Že tedy občanstvo jesenské pro svoji obec samostatného duchovního pastýře vymoci nemohlo a ani v zámecké kapli službát¹¹ Božím přítomno býti nemělo a že také zámecký kněz v obci duchovní výkony volně konati nesměl: to vše brali občané jesenští za podnět nevole oproti duchovnímu pastýři svému v Boskově, ač tento nijakým způsobem toho nezasluhoval.

Vzdor však všemu překonal trpělivý a opatrný farář Dušek jednu překážku za druhou a horlivostí pastýřskou povzbuzován, přivedl osadníky všecky k vzájemné svornosti a chrám Páněboskovský na výši slávy.

Roku 1758. zřízen zde "spolek křížové cesty", k čemuž vrchnoúředního povolení duchovní pastýř vymohl i co pro spolek bylo třeba zaopatřil. Později založil tu ještě "spolek svatého Škapulíře". Škapulíře sám zhotovoval a prodával, peníze pak přijaté na tré rozdělil :jeden díl nechal sobě, druhý dal kostelu a třetí tomu, kdo jména členů zapisoval.

Přijímání členů do bratrstev konáno slavně, a protož také mnoho se jich do spolků obou hlásilo.

L. P. 1761 dne 25. srpna zavítal do zdejší svatyně Mariánské, snad ponejprv, co tu vůbec kostel se nachází, nejdůstojnější světící p. biskup Ondřej Keyser, jako zástupce vrchního arcipastýře nejd. arcibiskupa pražského, aby zde svátost sv. biřmování udílel a biskupskou kanonickou visitaci vykonal. Při této vzácné příležitosti prosil farář místní Jeho Biskupskou Milost, by ráčil památný kostel zdejší dle řádu biskupského posvětit. Mimo to psal list do Drážďan vysoce urozenému pánu hraběti Ferdinandu z Millesima, aby témuž nejdůstojnějšímu biskupu ráčil psáti a za posvěcení to se přimluviti.

Týž ihned si popíli a psaní nejd. p. biskupu, druhé faráři a třetí řiditeli panství napsal, by, co se týče pohostění, faráře všemožně podporoval. Poněvadž ale psaní o dva dny později, když už p. biskup byl odejel, došlo, zanesl je Dušek spěchaje za p. biskupem až do Liberce, kterýž přečta list mu doručený, odvětil: "Nyní to není více možno; stane se v budoucím roce až k generální visitaci do Turnova zavítám".

Leč v příštím roce nenaskytl se více příležitost a tak zůstal milostný kostel Matky Boží nekonekrován i nadále.

Poutnictva tehdaž přicházelo sem takové množství, že, jak zaznamenáno v knize "Ordo divinorum«, o jednotlivé poutní slavnosti 6000 ba 8000 a jednou i 9000 komunikantů napočítáno bylo. Vůkolní duchovenstvo s velikou ochotou spěchávalo sem vypomáhati ve zpovědnících, vědouc, že přispění jejich zde jest nutné a ctitelům

Mariánským potřebné, činili tak beze vší vybídky, jsou sami co ctitelové Mariánští poutnímu kostelu boskovskému srdečně nakloněni. Zvláště čestné vzpomínky tu jmenovitě zasluhuje důst. farář roprachtický František de Finkor, jenž s obdivuhodnou obětavostí po osmnácte let za sebou na slavnost Navštívení i Nanebevzetí Panny Marie též slavnostní kázání míval.

Kázávalo se zde česky a německy. V chrámu Páně byl pořádek vzorný, neboť všímavý pastýř duchovní měl oči všude a o vnitřní důstojnou úpravu chrámovou pečoval co nejsnažněji; také zpěv kostelní zveleboval, neboť toužil, aby služby Boží co nejvelebněji zde slaveny byly.

Není pak divu, že svatyně zdejší Matičky Boží zamilovanou se stala daleko široko a že chvatem radostivým putovala sem procesí v počtu nejčetnějším z krajín českých i německých, zblízka i z dále.

Tím více také Rodička Boží odměňovala ctitele své. Hojně vyslychány tu bývaly modlitby důvěrné, ano i zázračných případů mnoho se zde na přímluvu nejsvětější Panny událo, což vysvítá z poznámek v pamětnici farní. Pro „votilie“, totiž dary Rodičce Boží věnované, za příčinou vyslyšení proseb ctitelů, důvěrně k ní volajících, zřízeny byly za hlavním oltářem na zdi vysecí skříně. Uloženy v nich byly, jak Dušek sám napsal, několik větších a menších srdcí stříbrných, zuby stříbrné, ucho zlaté, 17. obrazů Matky Páně »ex voto“, několikere korale, prsteny větší a

r menší zlaté, stříbrné hrdlo, stříbrné prsy, 26 penízků stříbrných, oko zlaté, jazyk zlatý atd. Všecky dary tyto poukazují na zázračná vyslyšení modliteb, před zdejším milostným obrazem Matičky Páně přednesených.

Od roku 1769 z nařízení nejd. p. arcibiskupa konána zde byla o svátcích svatodušních po tři dni za sebou tak zvaná »duchovní cvičení“, na způsob missií. Po tyto tři dni devětkrát se kázalo lidu počestně zde shromážděnému, jenž pobožnosti této s velikou důvěrou a duchem pravěkajicnosti se zúčastňoval. Pro památku podávám tuto pořádek duchovních těch cvičení tak, jak je Dušek v »ordo divinatorum“ naznačil a veřejně ohlásil: „Poněvadž vysoce důstojný pán arcibiskup pražský z vnuknutí Ducha sv. ustanovil třídení pobožnost, kterážto dříve jenom po královských městech se konala (od r. 1622), nyní ale i na malé městečka a vesnice, kde farářové sou, přišla. Předepsal také způsob, jak by se konati měla. Tehdy my v tomto chrámu farním Rodičky Boží v Boskově konati ji budeme po tři svátky svatodušní s následujícím pořádkem. Dá Pán Bůh v neděli v půl sedmé hodině, jak pan páter k oltáři přijde, bude říkati: »Přijď svatý Duše. a jiné dvě modlitby. Po přečtení pak Evangelium bude se čísti z knížky velebného Tomáše Kempenského: „že s velikou pokorou slovo Boží má slyšeno býti „, a "že tomu sladkost jest, Bohu sloužiti, kdo se pobožnosti přidrží. „ Po mši sv. budou litanie o nejsladším jménu Ježíš a požehnání. Odpoledne v půl třetí hodiny bude se všemi zvony sezváněti. Hned na to, kteří v kostele jsou, budou zpívati: "Pane, já tebe miluji“.

Ve 3 hodiny bude jedno kázání o cíli a konci člověka, ku kterému jest stvořen. Druhé kázání: o těžkosti smrtelného hříchu. Na to budou litanie o nejsladším jménu Ježíš a požehnání. Druhý den Přistoupení k oltáři bude jako první den. Na to se čísti bude: "Jaký jest rozdíl mezi člověkem, který se řídí tělem a světem, a který se řídí Duchem svatým“. Vyříkáme také modlitbu: »Aby se naplnila dobrolíbezná vůle Boží... Po

mši sv.litanie a požehnání. Po zpívané mši sv. bude kázání o smrti člověka, litanie a požehnání . Odpoledne v půl 3 . se bude se všema sezváněti a zatím v kostele budou zpívati píseň: „Bože dej srdce skroušené“. Ve 3 hodiny bude jedno kázání „0 soudu Božím“, druhé „0 mukách pekelných“, Litanie a požehnání. Třetí den V půl sedmé přistoupení k oltáři jako dne včerejšího. Na to přečte p. páter „O zpytování vlastního svědomí a předsevzetí polepšení života“ Jako také: "že mnoho dobrého dává se pobožně přijímajícím“ Po mši sv. budou litanie s požehnáním. Na druhé služby Boží bude se zvoniti v ten den o půl hodiny spíše, totiž: hodinu desátou. V půl 11. bude p. páter lidi připravovati a s nimi se modliti k svatému veřejnému přijímání. Na to bude po celém kostele Pána Boha podávati, a lidé v řadě klečeti. Druhý p. páter bude při tom svatém přijímání zpívanou mši svatou sloužiti. Po druhé mši sv. bude kázání "kterak se máme při sv. přijímání a po přijímání chovati“. Po kázání budou litanie a požehnání. Odpoledne v půl 3 se

bude sezváněti a zpívati: "Velký Bože, Otče s nebe! slyš synů". Ve tři hodiny bude kázání "O nebi" . Po kázání slavné procesí s nejsvětější svátostí oltární okolo celého krchova s celým bratrstvem a s muzikou v takovém pořádku, jak ještě láskám vašim ohlásím, že totižto, dítky, mládenci "s Ježíškem", muži, páni muzikanti, panny "s Pannou Marií" a ženy půjdou za svou korouhvičkou se "sv. Annou" , .

Celá ta pobožnost se dokoná chvalozpěvem sv. Ambrože a Augustina: "Te Deum laudamus" , neb "Tě Boha chválíme" , a požehnáním. Při pobožnosti byly zpívány písně velmi dojemné z "rajského slavička" vzaté, takže celá pobožnost tato lidu zbožnému velice se zamlouvala a velikého duševního užitku přinášela.

L. P. 1770 a 1771 také na zdejších horách rozružil se děsný mor z hladu povstalý; osada ale zdejší i tentokráte před nemocí touto strašlivou ochráněna byla. Mnoho však trpěly Semily. Neděli sedmou po sv. Duchu r. 1771 sám p. farář semilský P. Exel poslal faráři Duškovi psaní následujícího znění: "Až dosud jsem dům svůj vydržoval, ale dnes ani chleba ani peněz více nemám - ano ani chleba v Semilech není k dostání, prosím, račiž mi jeden zlatý peněz zapůjčiti, v Boskově chléb koupiti, jeden neb dva chleby své přidati a poslati . Smiluj se nad lidem a pošli, ach již opět dnes z hladu ovečka jedna zemřela, sotva kdo pro rychlost smrti "posledního pomazání dosíci může."

Dušek nejen že chléb u Simona Lampy v Boskově pro faru semilskou koupil, nýbrž i nad to ze svého chleba přidal, jakož i část peněz dp. faráři ochotně 'poslal.

Byl vůbec Dušek k nuzným a potřebným velice štědrý. O poutích každý chudý poutník obdržel u něho na faře trochu polévky, když o ni požádal. Jednou o pouti "Navštívení Panny Marie" poslal několik lahví vína darem do zámku v Jeseném, leč dar neuspokojil panstva, a pročež poznamenal Dušek v pamětnici: "Potom jsem toho litoval, že na místě daru toho nenavařil jsem kysela a nerozdal chudým, kteří na ten den přijali, když jsem jim jen po třech lžičkách polévky do huby dával.

Sám byl Dušek jen skrovně živ, což vysvítá z poznámky v pamětnici "V dobrotě své v Pánu zesnulý předchůdce trpěl přisedší lidi na "pastvě", což i já na počátku duchovní správy jsem napodobil,; však když pozoroval jsem, že nespůsobně k tomu , co zde viděli a slyšeli, mnoho přidávali, říkajíce, že skoupě žijí, vodu pijí, stravu s čeládkou sdílím, o nic nedbám atd, protož zapověděl jsem podobné sem přicházení, aby zůstal dům duchovní v počestné milosti u Boha i u lidí...

Roku 1775 hrozilo zdejší svatyni Mariánské spustošení, však šťastně vše odvráceno bylo. Tehdáž totiž na horách zdejších rozpoutalo se tak zvané. "povstání selské" . Povstání to na celém Pod-Krkonoší stalo se za tou příčinou, že mylná se roznesla zvěst, jakoby roboty docela byla zrušena, ale vrchnosti "zlatý patent císařský" zatajují, nechtíce, aby roboty přestala. Povstání rozšířilo se rychle a kamkoliv povstalci přišli, všude páchali mnoho zlého. I kostely pustošili a obrazy posvátné trhali a ničili. Také do Boskova při táhli, leč díky ochraně nejsvětější Panny, kteráž duchovnímu pastýři šťastnou myšlénku na ochranu svatyně vnukla, klidně odtud zase dál odešli. Dušek o tom píše následovně: "Včera (totiž před svátkem Zvěstování P. M.) pomáhal nám ve zpovědnici vel. p. V. Metelka, zámecký kaplan navarovský, pak dal se na útěk před povstalci selskými, kteří v Semilech kancelář až k nepoznání zpustošili, dvéře a vrata zavřená rozbili, služebnictvo zbili, vína přes 20 věder vypili, z části vytéci nechali, zámek zloupili, dvéře a okna i s okenicemi roztloukli, knihy fundační, kostelní, s kasami okny ven vyházeli a utopili, obrazy, také posvátné roztrhali. Nelze vzteklost tuto vylíčiti!

Ráno, t. j. na dnešní den zvěstování P. M. přišli do Boskova, před ranní mší svatou, jimž jsem já v rochetě a štole (jako k uvítání procesí) vstříc vyšel, je uvítal, dary Boží k jídlu a pití dání přislíbil. Tak učinil jsem. A poněvadž měšťané semilští: Václav Čejka, rychtář, Lubas, konšel, Josef Koucký, konšel, Vejvora atd., pak z boskovských Josef Nosek a Josef Kouble (Pechů) faru hájili, protož mně škody mnoho nespůsobili, toliko pár drobností, jež přijali, na 8 zl. počítati lze. V Jeseném trochu mírněji, než v Semilech si počínali, protože panstvo shledali doma. Však zámky v Navarově, Malé Skále a Rohozci, jako v Semilech zpustošili. Také tak zpustošili mnoho zámků v okrese královéhradeckém, jilemnickém ,atd.

Úředníky hospodářské, řiditele, pokladníky atd ztupili, zbili, orati nutili, "dřevěného osla" do vody dopravovati přiměli, svobodu všude vymoci chtějí, kterouž ale vrchnost pro ně neobdržela. Od duchovních vynucovali taxu štoly, kterouže rychtáře oznamovali. Někde také kaple a kostely olupovali a kněze bili, jako vp. P. Josefa Huňáče, kaplana, residenčního v Loukově u Semil a ctih. P. faráře Železnobrodského Jana Ferdinanda, kněze a faráře jubilárního. Malé jesenské dědičky Barbora a Františka z Frintropů a urozená paní Anna Marie z Ehrenburgů před nimi na kolenou prosily, aby škodu nedělali, však zmíněné paní potupili.

Konečně poslaným vojskem královským, husary a jinými byli rozehnáni, zjímáni a svázáni a k soudům krajským a do Prahy odvedeni, z nichž pět u Prahy a dva u Boleslavi Mladé byli oběšeni a na tisíce by jich bývalo zvěšeno, kdyby nebyla všeobecná milost jejich životu od císařovny Marie Teresie na rychlo udělena.

Válka tato počátek vzala v jisté vesnici u Náchoda z návodu sedláků, jenž přišedši do sousední vesnice, tam jiné sedláky sebou jíti přinutili. Následovně takto rostl počet jejich, takže na více tlup se rozdělili a k olupování zámků se hnali s kyjemi a tyčemi. Rychtáře obcí a magistrátní úředníky sebou jíti, pod hrozbou smrti a vypálení, přinutili, je ne dříve než ze třetí stanice-nepustíce, všude vymáhány byly spisy na úřednících hospodářských o svobodě neb sprostění od roboty. Tím způsobem magistrát hostinenský s tlupou selskou přišel do Vrchlaví, vrchlavský do Jilemnice, jilemnický do Semil, semilský do Železného Brodu, konečně u Zákup byli vojskem chyceni, k soudům odvedeni, z části zraněni, z části rozehnáni. V Semilech z dvou stran, po dva dny tato „válka „ trvala, ze strany lomnické a jilemnické přišli dne 24. března 1775 s magistrátem lomnickým a 25. března na svátek zvěstování blahoslavené Panny Marie jiná tlupa s magistrátem jilemnickým, více strachem vedeni než svedeni, protože jedno město druhému svobodu vymoci mělo. Však obmezený lid svůdcům věřil, říkajícím, že to mají na listě zlatým písmem od císaře napsané.

Brzy na to magistrát semilský, železnobrodský atd. byli ke krajskému úřadu do Mladé Boleslavi svoláni, tam appelačním komisařem vyslýcháni. Semilští sice šťastně se vrátili, ale železnobrodští, z magistrátu někteří skutečně již na sedmý týden tam sedí. To znamenám, aby potomci naši nižádnému jitržení nahodilému nevěřili a se sváděti nedávali!

Ti, o nichž bylo udáno, že loupili, byli od vojáků svázáni, do Boleslavi odvedeni a tam dle jakosti zločinu biti a sice sedláci úředními sluhy, neb muškátyry, měšťané však vojáky. Tak také v Praze se dělo.

K dalšímu pak uvarování podobného boje selského, vojáci v městě ano i na vesnici, jako v Jeseném, bydlet počali, také v Brodě a Jilemnici bytovali, ale ze Semil po krátkém čase odešli. Slyším, že za tou příčinou na 60.000 vojska po Čechách musí bytovati, aby boj se nevrátil.

Druhý pak dekret přišel, by věci uloupené v tom povstání buď bezprostředně aneb skrze duchovní byly navraceny, pod trestem i ztráty života, jak lupičů tak i kupců, ano i těch jenž o věcech schovaných vědomost mají. Však v zdejším okolí dříve ještě, nežli dekret přišel, oloupené věci již vráceny byly. I skrze ruce mé, tak vrchností jesenské a navarovské 16 uzlů, co jen jednotlivý člověk sám unésti mohl, pp. úředníkům rohozeckým 3 uzle, vrchnosti maloskalské, 3 uzle židu železnobrodskému 3 uzle vráceny z šatstva totiž, plátna, stříbra atd. Také některé věci vel. pp. farářům jenšovickému, hodkovickému, brodskému, držkovskému a nábzovskému skrze mne se vrátily.

Téhož roku 1775 bylo zvláště o „duchovních cvičeních" svatodušních tolik poenitentů, že zpovídáno od půl 5. h. ráno až do 5 hod. odpoledne. Také v týchž dnech posvěcena byla socha kamenná sv. Jana Nepomuckého na pozemku Václava Kouble a Josefa Dolenského v Boskově, po čemž „modlili jsme se litanie o témž sv. Janě Nepomuckém, načež i muzikanti litanie figurální hráli."

V této době náležely Semily Ferdinandu, hraběti z Millesimo, jenerálnímu majoru při vojště. Byl šlechtetný a bohobojný, jako otec jeho. Ač rodem a důstojností vysoce vznešený, Boha přece a panenské Matky Marie povždy pokorným sluhou se jevil. Když na Semilech dlíval, často viděn byl na chodbách zámku i růženec se modlící, často také, za příkladem zvěčnělého otce svého, k milostnému oltáři Mariánskému do Boskova pouť konal a zde duchovních radostí, útěchy a

pokoje hledal a nalézal. Také on dárky rozmanitými chrám Matičky Boží boskovské obohacoval, ano i svůj nejskvostnější a nejdrahocennější, zlatem bohatě vyšíváný šat jenerálský, za živa ještě, u stupňů oltáře kleče, Matičce Boží věnoval, z něhož pak ušit byl drahocenný plášťík pro Matičku i Ježíška, kterýž až dodnes za nejdražší považovati se musí. Volil též po smrti své odpočívati v Boskově, což také se stalo. Byl dne 18. dubna 1778 v Semilech svátostmi umírajících zaopatřen, ne dlouho na to Bohu duši svou odevzdal, tělesné pak ostatky jeho dne 23 dubna t. r. v Boskově v přítomnosti četného duchovenstva před hlavním oltářem do hrobky hraběcí uloženy byly.

Zanechal po sobě dva syny Václava a Josefa, z nichž mladší Josef ujal panství semilské a starší na panství vilemovské se odebral.

Roku 1777 zavítali do Boskova herci z Prahy prosíce, by zde směli hráti, předstírajíce, že hráti budou divadlo „o sv. Jiří“. Dušek povolení dal, však přesvědčil se brzy, že byl podveden a že místo hry posvátné prováděla se hra urážlivá. Dušek věc udal u vikárního úřadu, aby u nejdůstojnější konsistoře vymohl, by gubernium podobným hercům nedávalo povolení.

Také i v zdejším chrámu provozována bývala hra „o umučení Páně“, však Dušek ji konečně zamezil, a sice, jak napsal: "pro uvarování zneuctění, neboť ženy dívající se i na oltáře stavily dítky své, prach na varhany, oltáře atd. až na stýblo tloušky se usazoval takže napotom to dalo čistění mnoho, půjčené alby a rochety byly od barvy celé zčervenale atd. u a doložil, že „lépe bude a beze škody, když místo hry některou neděli odpoledne konána bude křížová cesta s písní: Již jsem dost pracoval, kázáním a litaniemi o nejsvětějším jménu Ježíš“.

Roku 1780 připsal ze dne 3. listopadu žádala arcibiskupská konsistoř, aby pro spis „topografie Čech“, dány byly professoru Schallerovi poznámky o zdejším poutním místě.

Dušek s ochotností sepsal paměti zdejší, jak dalece mu možno bylo, jichž opis pro památku v pamětnici zaznamenal. Však napotom zapovězeno bylo topografii tiskem vydati, „aby nepřítel nebyl na rozmanité věci pozorna učiněn“. Dušek však toho želel, protože uveřejněním knihy byl by i Boskov do širší známosti se dostal.

Počet domů v osadě v témž roce byl: v Boskově 94, v Jeseném i se zámkem 71 a v Roztokách 40.

8. Boskov k diecesi litoměřické přidělen.

V Čechách z počátku byla toliko jediná diecese, se sídlem biskupským v Praze. Teprve r 1344 vymohl otec vlasti král Karel IV. u papežské stolice zřízení biskupství druhého v Litomyšli a povýšení biskupství pražského na arcibiskupství. Biskupství litomyšlské však v náboženských nepokojích vzalo za své a místo něho zřízeno bylo r. 1656. biskupství v Litoměřicích a r. 1664 v Králové Hradci. Diecese litoměřická skládala se z kraje litoměřického a z části kraje mladoboleslavského.

Za císaře Josefa II. pak r. 1785 zařízeno bylo ještě biskupství v Budějovicích, takže od té doby čtvero diecesí v Čechách se nachází.

Ještě před zřízením biskupství budějovického, rozšířeny byly: diecese královéhradecká krajem čáslavským, chrudimským a bydžovským a litoměřická pak druhou částí kraje mladoboleslavského a krajem žateckým. Že pak Boskov do kraje boleslavského náležel, tudíž i zároveň s ostatními do diecese litoměřické se dostal

Za téhož císaře Josefa II. hrozilo také Boskovu, co místu poutnímu, nebezpečení nejprve tím, že patentem z r. 1784 vůbec obmezeny byly průvody na posvátná místa. Dle téhož ustanovení nesmělo do Boskova vedeno býti procesí z vůkolních míst, leč toliko ze Semil, Loukova a Jeseného, ale přišlo také ještě z Vysokého a Rochpratic. Roku následujícího pak naprosto zapovězeny byly všechny průvody církevní jedině povoleno bylo procesí na Boží Tělo a prosebné dny.

I zdálo se, že poutní místo zdejší zaniknouti musí a nikdo více sem putovati nebude, avšak vzdor všemu přicházelo na každou slavnost poutní lidstva bez procesí tak mnoho jako jindy, a duchovenstvo okolní stejně na výpomoc sem přicházeti muselo. Lid stejně velikou důvěrou spěchal k Matičce Boží Boskovské, ano tím vroucněji ji za ochranu a přispění vzýval, čím více jakákoliv tíseň jej svírala, a čím více jeho zbožnému zvyku překážky se kladly a čím více cit Jeho náboženský nešetně byl urážen.

Konečně i nařízení přišlo, aby milostné sochy a obrazy z poutních chrámů Páně odstraněny byly!

Ctihodný farář Dušek nerad podvolil se nařízení tomuto, poněvadž však rozkaz byl přísný a odpor marný, zavolal svého milého nejbližšího souseda Josefa Kroupu, sdělil mu, co státi se má, žádaje, by milostnou sochu Matičky Boží zdejší s oltáře sňal a do fary přenesl. Byl to smutný průvod a týž Josef Kroupa často vypravovával, jak přetěžkou byla milostná socha, když ji z chrámu Páně odnášel, takže se mu zdálo, že pod tíhou její k zemi klesnouti musí.

Lid truchlil velice nad odstraněním drahocenného obrazu, avšak těšil se, že zase brzy nejsvětější Panna zvítězí a obraz její na předešlé místo v svatyni její slavně přenesen bude. To také stalo se a sice k zvláštnímu pokynu Matky Boží samé. Témuž Josefu Kroupovi totiž po uplynutí nějaké doby, co socha milostná na faře dlela, v noci několikráte po sobě jak pravil, objevila se ve snu P. Maria řkoucí: "že přeje si, by obraz její z fary do kostela opět byl přenesen."

Což když několikrát tak se opakovalo, sdělil on tento zvláštní sen duchovnímu pastýři, který s radostí zvolal: „I to jest sen nebeský! a obraz Matičky slavnostně bude zpět do chrámu Páně přenesen a sice příští neděli, až to oznámím lidu“. Lid se zachvěl radostí a zúčastnil se průvodu přenesení, zpívaje zpěvy se zanícením úchvatným. Milostnou sochu opět nesl týž Josef Kroupa a říkával napotom, jak lehounká byla Matička, když ji nazpět nesl, takže se mu zdálo, jakoby ničeho nenesl. Tehdejší kaplan zdejší, P. Josef Laurýn, varoval prý dp. faráře Duška, aby nedával zpět Matičku do kostela, že z toho mohou vzejíti zlé následky; načež pak Dušek odpověděl: "Pak budu trestán jenom já".

Avšak nezvešly žádné zlé následky z toho a lid veselil se, díky Bohu vzdávaje, že milostný obraz opět zaujímá místo své v tabernakulum Mariánském. Vnuk zmíněného Josefa Kroupy, František Lubas, mistr zámečnický v Boskově (r. 1893. zemřelý), přísežně potvrdil mi událost naduvedenou, že z úst dědečkových ji v mládí svém často a často slýchal vypravovati. Do pamětnice však Dušek, z jistých příčin ji zaznamenati nemohl, když pak by ji byl zaznamenati směl, již byl mrtev, a tak jen z hodnověrného, ústního podání se nám pro památku zachovala.

Téhož roku 1785 z nařízení vládního byla také zrušena poustevna v Jeseném a vyzdvížena bratrstva duchovní při chrámu Páně v Boskově, jmění spolků muselo odvedeno býti ke krajskému úřadu.

R. 1786 nejvyšším dekretem dvorním ze dne 17. října zřízeno bylo v Čechách více nových far z jmění českého náboženského fondu, kterýž utvořen byl ze zabaveného jmění klášterního a užití se měl k účelům církevním, však byl úplně do rukou císařských úředníků dán.

Taktéž tímto nejvyšším dekretem nařízeno bylo, aby zaokrouhlily se farní osady staré, tak aby lid měl blíže do farních kostelů svých. Za tou příčinou odtržena byla dolní část Příkrého a dvě čísla Spálova od farnosti semilské a vesnička Bouňovská a zámek jesenský od fary držkovské a přiděleny k faře zdejší, tak že celá osada boskovská napotom čítala, 966 osadníkův, a sice v Boskově 729, Jeseném 604, Roztokách 343, Dolením Příkrém 210 o a Spálově 7 osadníků,

Dušek byl neunavený v duchovní správě, nic si nepokládaje za obtíž, jenom když to sloužilo ke cti Boží, oslavě Matky Páně a duchovnímu blahu svěřených mu oveček Kristových. Jsa vroucným ctitelem Bohorodičky, často i v noci přicházival do chrámu Páně a tu před milostným obrazem Jejím na modlitbách prodléval. I stalo se, vypravuje lid, za jedné jeho takové návštěvy noční v chrámu Páně, že milostná socha najednou se ozářila. Záře pronikala až okny ven a přilákala více lidí, ze spánku se probudivších, jenž po lekání, aby „snad v milém kostele nějakého neštěstí se bylo nestalo, přiběhli do chrámu a tu viděli dobrého duchovního otce

svého před oltářem v modlitbách pohříženého a milostnou sochu libými paprsky jasně se skvoucí. Od té pak doby milostná socha Panenky Marie zde ozdobená jest, na památku této události, paprsky, pozlacenými, kteréž ctihodný kněz Dušek sám dal r. 1787 v Turnově u řezbáře zhotoviti. Také událost tuto skromný Dušek v pamětnici nezaznamenal, však lid zdejší s uctivostí si ji vypravuje až dosavad, mně sdělil ji rovněž František Lubas dokládaje se, že často slychal o ní vypravovati svého dědečka milého, který sám zázračnou tuto příhodu na vlastní oči viděl.

Kdoby si pomyslí, že týž zbožný farář, jenž tak velice o kostel zdejší dbal, ještě na stará kolena svá bude nešetřně osočován! Osočovatelem byl sám vrchní ředitel panství semilského, jenž proti ctihodnému knězi stařečkovi kýmsi popuzen, jal se mu rozmanitým způsobem postavení jeho ztrpčovati, dávaje mu na srozuměnou, že k správě duchovní již jest stár a třeba jest, by do výslužby se odebral. Jemuž pak Dušek krásně odepsal psaní své těmi slovy konče: „Prosím nejpokorněji, nečiňte mi zbytečných prací, jsem tuze sláb, neobtěžujte mne v pozdních letech mých, nechtež mne pokojně život můj ukončiti, již nebudu na světě dlouho k obtíži.“

Hrabě Josef z Millesimo důstojnému stařečkovi přál a také často si s ním dopisoval, avšak žil jen do r. 1790 a též v Boskově pohřben jest. Zůstaly po něm tři nezletilé dívky: Karolina, Josef a Anna kteréž dány byly pod poručenství. Když pak Josef dorostl, ujal se samostatně správy panství svého. Smrti otce hraběte Josefa želel Dušek velice, neboť právě v témž r. 1790 na památku stoletého jubilea založení zdejší svatyně Mariánské, se svolením vysocerodého p. kollatora opravoval se chrám Páně, novým stropem na způsob klenutí jsa opatřován a snaživý duchovní pastýř obmyšlel při tom uskutečniti zamilovaný plán svůj, totiž na stropě dát vymalovati obrazy, znázorňující lauretánské litanie, Když pak milostivý p. patron zemřel, sklesla na okamžik mysl dobrého pastýře. Ale brzy se vzmužil opět, vymysliv si cestu jinou k získání peněz na malbu. Obrátil se totiž na rozmanité dobrodince šlechtické i městské, jimž psal listy tak dojemné, že nikde nebyl oslyšen. Opisy listů mnohých chovají se pro památku v pamětnici farní.

Roku 1791 ještě jedno trpké pronásledování ho stihlo. V měsíci dubnu totiž vyskytli se zde opět herci, chtějíce hráti hru „O umučení Páně“.

Dušek se oproti tomu vzepřel a povolení nedal, však tito obrátili se k úřadu vrchnostenskému a povolení obdrževše, zde v úterý po květné neděli odpoledne před chrámem Páně také hráli. Leč kdosi udal to u nejdůstojnější konsistoře lživě tak, jakoby duchovní správce sám byl k hře povolení dal, hru z kazatelný ohlásil, pokladnice k vybírání zavěsil, i kostelní dalmatiky hercům zapůjčil a hry sám osobně se zúčastnil, kteráž pak prý byla tak mrav urážející, že až lid se nad tím horšil.

Dušek byl za tou příčinou k zodpovědnosti do Litoměřic povolán, však omluviv se, že pro své vysoké stáří nemůže tak obtížnou a dalekou cestu vykonati, prosil, aby jiný způsob k zodpovědi mu byl povolen. Poslán tedy biskupský vikář Mauritius Max z Libuně do Boskova, by zde jakožto biskupský komisař věc důkladně vyšetřil!

Zaveden s Duškem protokol, jenž na památku i s ostatními spisy, věci té se týkající, v archivu farním se, chová. Dušek skvěle se obhájil, tajné nepřátele své čestně překonav, takže biskupský vikář to nejlepší svědectví o něm podati musil.

V bolestné době této oprava kostela Páně zdejšího se dohotovovala. Když pak veškerá práce byla hotova a příčiněním činného faráře Rodička Boží, kterouž tak vroucně miloval, co možná stánek zde nejdůstojněji upravený měla, roznemohl se a po kratičké nemoci, dne 6. března 1792. požehnaný a svatý život svůj dokonal. Jeho svědomitá a požehnaná činnost na roli duchovní, již k vzdělávání Pán mu svěřil, až podnes v blahé paměti se chová. Co vše k zvelebení chrámu Páně zdejšího, jakož i k spasení duší sobě svěřených podnikl, jak neunaveně v zpovědnici i na kazatelně, v chrámě i v domácnosti pracoval téměř ku podivu jest. Svědčí o tom dílem kniha pamětní, dílem i knihy a spisy jiné, v archivu farním chované. L. P. 1792. na neděli 1. v postě naposled ještě kázal a křesťanské cvičení měl, hned na to - dne 5. března se rozstonal a svátostmi umírajících zaopatřen, ve 34 hodinách šlechetnou duši svou věčnému Odměniteli odevzdal. I jest pochován na hřbitově zdejším těsně při chrámu Páně. Hrob jeho

zdobí dosud pomník kamenný, kterýž sám sobě za živobytí ještě zhotoviti dal, na němž vytesána jest Matička Boží Boskovská.

Z úcty na to místo ještě nikdo po něm nebyl pochován . Dušek zemřel jako chudšas, nezanechav po sobě nižádného jmění. Inventář po smrti jeho úředně zhotovený vykazuje, že pozůstalo po něm, po uhrazení výloh pouze 12 krejcarů.

Z prvu měl Dušek kaplana jednoho, brzy pak sem dosazen býti musil ještě kaplan druhý. Kaplanů se za něho vystřídalo více totiž: P. Štěpán Václav, Kramář Matěj, Dolenský Štěpán, Štěpánek Matěj, Strnad Václav a Laurýn Josef, kterýžto poslední také administrátorem fary se stal.

O ctihodném faráři Duškovi na konec jen ještě připomínám, že byl také neohroženým obhájcem sv. víry, nejen v osadě své, nýbrž i mimo osadu, což vidno též z následující události.

Stalo se, že jednou při hostině poutní na faře v Držkově jistý kněz bludně o nejsvětější Svátosti Oltářní se vyjádřiv, blud svůj proti ostatním kněžím svévolně zastával. I napsal Dušek, dozvěděl se o tom, pěkně obhajovací pojednání o nejsvětější Svátosti a poslal je vůkolnímu duchovenstvu k přečtení a uvážení . Spis učinil radost v duchovenstvu a pobloudilý onen kněz uznal chybu svou a kajícím odčinil ji.

Ještě za živobytí Duškova oznámena byla pro zdejší farní osady horské, tedy i pro Boskov, biskupská jenerální visitace, pročež také obsazením fary zdejší se popílilo, takže již dne 16. května t. r. 1792, sem nový duchovní pastýř se přistěhovati mohl, a sice v letech již pokročilý farář příchovícký, P. Josef Bruno Huňáč, rodák z Jeseného. Nejdůstojnější pan biskup Ferdinand Kinderman ze Sulšteinů zavítal do Boskova dne 11. června. Úprava zdejšího chrámu Páně, jakož i spořádanost osady celé líbila se Jeho biskupské Milosti velice, takže i veřejně dal své uspokojení najevo i také do pamětnice napsati kázal: "Při zdejší biskupské kanonické visitaci vše, co týče se duchovní správy, nalezeno jest v pořádku i také úřednictvo, rychtáři a ostatní zástupcové obcí přifařených jednomyslně chválí, horlivost' svého duchovního pastýře". Pochvala tato ovšem více vztahovala se na † Duška, neboť týž za 3-letého působení svého zde vše do pořádku přivedl a J. Huňáč ani ještě měsíc celý tu nepobyl. Biřmovanců tehdaž bylo 951.

Farář Huňáč, jak dalece síla jeho stačila, zastával duchovní správu horlivě. Však již roku následujícího také on pro jesenskou kapli zámeckou měl neshodu s urozeným p. z Lamottů, kterýž na něm žádal, by pro zámeckého kaplana jeho v Jeseném více posvátných výkonů povolil, an prý to jenom od jeho dobré vůle závisí, načež ctihodný farář písemně odpověděl: "Žádný, následovně ani já ustanovení mých p. t. pánů biskupů svou mocí nemohu v něčem proměňovati. Dvojí ustanovení, kaply Jesenské zámecké se týkající, zde jest. První hned po ustanovení fary Boskovské pod panováním pana p. t. biskupa Vokouna, v kterém se praví, že Jesenský zámecký pán duchovní čas v neděli a ve svátek pro mši svatou, dle vykázání a vyměření pozorovati a při tom v tom nejmenším farním službám Božím, farářskému právu a povinnostem jeho překážku činiti nemá. Druhé ustanovení jest od p. t. biskupa Keysera 1761 dne 25. srpna při jenerální kanonické biskupské visitaci vydané, při které p. P. Neuman stran nedělní a sváteční mši svaté a posluhování bez vědomosti farářovy obžalován byl, a to tak přísně, že jej ihned p. biskup moci slyšení sv. zpovědi zbavil a pořádek pro neděli a svátek tento pro kapli Jesenskou zámeckou ustanovil: „aby totiž půl desáté hodiny již v jmenovaných nedělích a svátečních dnech mše svaté konec byl, v dnech pak Sabaoth a Mariánských má býti jenom ranní mše svatá, chtěl-li p. P. Neuman moc slyšení svaté zpovědi zase obdržet, musel p. biskupu písemně dáti, že v tom nejmenším nařízení svého faráře přestupovati nechce. Jurisdikci ale svou ne hned v Boskově, nýbrž teprve na jinší faře, a to na přimluvu ještě jiných pánů duchovních obdržel, s tím při tom doložením, aby někdy podle dovolení p. faráře jedno rozvržení z katechismusu arcibiskupského přečetl. Já tehdy mou mocí v té příčině nic dělati nemohu. Pročež jestli kdo Jejich vysoce rytířské milosti pravil, že já to mohu udělat a povolit, aby v čas farních slavných služeb Božích také v kapli zámecké Jesenské by ti mohla v neděli a ve svátek mše svatá, ten musel nevědět, jaké zde jest stran toho od pp. biskupů ustanovení, ten musel zapomenout na císařský a královský pořádek stran služeb Božích vydaný, při kterém obzvláštní vysvětlení páni farářové na svých osadách pod svou mocí kaple zámecké mající obzvláštní

vysvětlení dostali, které neomylně taky p. farář Boskovský do Jeseného odeslal. Dalekost cesty do farního chrámu Páně (jak ráčejí milostivě psáti) má ode mne, již na 40 roků v práci duchovní postaveného kněze, tuto odpověď: dej Bůh, aby na všech farních osadách takovou pohodlnost měli, jako mají ovčičky k chrámu Páně Mariánskému boskovskému patřící, já nejlépe vím, co jsou vzdálené osady a které takové jsou, dobře jsem to po čas mého kněžství zkusil, mnohým by snad lépe bylo, kdyby byli neměli tu pohodlnost, byli by v ovšem tolik spasitelných kázání nezameškávali. Žádám tehdy ponížene, aby jejich vysoce urozená rytířská milost s tím milostivě spokojena byla, co ustanoveno jest .

Duchovní správu zdejší zastával až do roku 1801, kdy 21. září život svůj, náhle mrtvicí byv raněn, dokonal a dne 28. t. m. před hlavními dveřmi chrámovými pohřben byl.

Pozůstavil farnímu chrámu Páně zdejšímu na stálé vydržování druhého kaplana kapitál, kterýž však neznámým způsobem po čase zmizel a cíle svého nedosáhl.

Po něm v archivu farním nalézá se též malý lístek, poslaný Petru Strnadovi v Boskově, kterýž pro památku tuto doslovně podávám: "Zmiley starý Pan Táto! Splačte se mnou nad zdejším chrámem Pánie a hořekujte se mnou. Pan direktor nám 1200 zlatých bez ničeho k stavení Loukovského kostela od zdejšího kostela tak odvlastnil, že ani zdejší chrám Páně z těch peněz budoucně halíře nedostane. Přišel

jsem do Boskova na pěkné potěšení. Varhany za 1000 zl. zkazili, za světlo dluh jsem našel 35 zl. a žádné světlo jsem nenatrefil, dluh s mým přičiněním jsem zaplatil, z těch malých příjmů; varhanáři na varhany jsem 50 zl. dal, světlo za ty 2 léta a 9 měsíců jsem 60 liber ushromáždil, z kterého chtěl jsem pomalu ten nový aparát zříditi, nechám ale všeho, než sobě dělají, co chtějí. S panem direktorem jsem se svadil a od té doby z té žalosti zdrav nejsem. To vám dávám vědět, abyste věděl, jak se s naším chrámem Paně děje a mějte se dobře. Pater Hunáč, farář".

Občanstvo na toto psaní poslalo k p. direktorovi žádost, by zmíněný kapitál pro chrám Páně zdejší byl uhájen, však nedocílilo toho.

Kaplanem za něho, po odchodu p. Jos. Laurýna, byl p. Josef Kouble, jenž také po jeho smrti administrátorem fary osiřelé se stal.

Avšak osada nezůstala dlouho osiřelá, neboť již dne 23. prosince t. r. zavítal sem duchovní pastýř nový: P. Josef Nigrin, rodák z Vysokého, jenž před tím po devět roků jako kaplan v rodišti svém působil. Byl to kněz rovněž velesnaživý a ctitel Rodičky Boží horlivý. K zdejšímu chrámu Páně poutnickému přijítí toužil, neboť oslavení Matky Boží zde rozšiřovati a v srdcích poutnictva upevňovati sobě srdečně přál.

Lid pak zbožný k milostnému obrazu Matičky Páně i za něho s radostí spěchával, a zde po příkladu horlivého pastýře Marii Pannu nejsrdečněji uctíval, začož také hojných milostí na přímluvu Matky Páně docházel. Zvláště r. 1805, v době drahoty, kdy »strychl žita až za 50 zl. se kupovati musil a následkem drahoty takové mezi lidem nouze a hlad, ano i smrt z hladu se šířily, lid ustrašený sem s důvěrou chváta, by u milostného obrazu na Rodičce Boží v tísní své ochrany sobě vyprosil a odvrácení všeho zlého vyžádal. A že patrně Matička Boží i v době této na milém místě svém boskovském pomáhala, přesvědčili se všichni.

„V osadě. pak boskovské“ - tak dokládá v pamětnici farář Nigrin – „ani tenkrát, díky Bohu! nikdo hladem nezemřel a ani nemocí nebylo více, než jindy, láska křesťanská k bližnímu pomáhala s dostatek a jistě také přímluva Matky Boží, ku které se všickni co nejdůvěrněji obraceli“.

Poutní chrám Páně byl Nigrinovi velmi milý, a proto pečovalo opravu jeho co nejsvědomitěji, ničeho více si nežádaje, leč aby svatyně Mariánská v dobrém stavu se držela. Dal opravit důkladně varhany, zříditi nové oltáře k slavnosti Božího Těla, vymalovati oltářní obraz sv. Blažeje, kteroužto malbu na dřevě velmi pěkně provedl malíř Vajbl z Lomnice, a jiných ještě věcí pro chrám pořídil.

Všestranná dobrá snaha jeho došla uznání také u samého nejdůstojnějšího vrchního pastýře, Jeho Milosti biskupské Václava Leop. Chlumčanského, rytíře z Přestavlk, jenž r. 1808 sem do Boskova k jenerální biskupské visitaci zavítal a zde potěšení své nad pořádkem všude se jevícím blahosklonně projevil, a duchovního pastýře dekretem za biskupského vikariálního

tajemníka a konsistorního radu povýšil. Zvláště dojemně překvapena byla Jeho biskupská milost, že lid zde s takovou vroucnou horlivostí přijímá sv. svátosti o poutních slavnostech Mariánských, an až na 8000 komunikantů ku stolů Páně přiklekalo. Byla to horlivost veleutěšená, značící o veliké zbožnosti lidu téhož času!

Svatyně Matky Boží v Boskově chovala vzácné skvosty ze zlata a stříbra, z vděčnosti nejsvětější Panně ctiteli Mariánskými věnované, leč, žel Bohu! Léta Páně 1810 téměř o všechny tyto skvosty památní přišla - bylyť totiž chrámu Páně z vládního nařízení odňaty, mezi nimiž nacházely se čtyři kalichy, ciborium, monstrance, lampa vše ze zlata a stříbra. Pouze korunky a žezlo milostné sošce pozůstaly. Zabavení skvostů takových dělo se v témž roce ve všech kostelích říše za tou příčinou, by penězi z nich zabráněno bylo státnímu bankrotu, a však nespomohlo to mnoho, neboť bankrot (r. 1811) i se všemi svými následky smutnými dostavil se bohužel přece.

V témž r. 1810 stala se také změna držitelů panství Semilského Hraběte Josefa z Millesimo netěšilo to více na Semilech, a pročež prodal panství to smlouvou ze dne 10. června se vším příslušenstvím p. Jakubu Veithovi, kterýž (původně pouhý tkadlec) zbohatnul tak, že více panství v Čechách sobě koupiti mohl.

Nový pán však nezískal sobě obliby na Semilech, neboť povaha jeho nezamlouvala se nikterak u poddaných. Postoupil tedy panství Semilské synu svému Václavu, kterýž pojal za manželku baronesku Amalii z Dejmů, jejíž otec baron František z Dejmů, co choť Barbory, dcery Jana z Lamotlů, pána na Jeseném, po smrti strýců Josefa a Karla z Lamotlů, statek jesenský zdědil a jej napotom dceři své Amalii doporučil.

Tak přišly statky Semily s Jeseným opět pod jednu vrchnost a trvají pospolu až dosavad.

Roku 1816 byla farní osada boskovská ještě o několik osadníků rozmnožena tím, že odtrženy byly železné hamry v Úzkodolí (Engenthal) pod Jeseným od Držkova a přiděleny k Boskovu.

V kancionále Vincence Dolenského z Boskova č. d. 57 (starý kollektorů) r. 1719 Janem Čmuchačkem z Boskova pro Václava Dolenského, dědečka výše pojmenovaného Vinc. Dolenského psaném a krásnými inisiálkami okrášleném čte se na str. 516 dotýčně Úzkodolí následující poznámka Vincencem Dolenským napsaná: "V 1798 roce stavěly se hamra pod Jeseným pod jménem Engenthalu, stavěl je nějaký Ignác Loubal, rozený z Hamřtatu. Měl manželku vdovu od živého muže, nějakého Hory, který také do Engenthalu sem za ní přišel, ale zas odejít musil, neb se přidržela druhého muže Loubala. - V roce 1799 se nejprve pustila pec. Po tom Horovi měl Loubal u sebe tři děti: Pepku, Johanu a Františka syna a měl ten Loubal kontrakt (smlouvu) na dříví s fridlandskými pány udělaný za 30 kr. šajnů sáh na pařeze na 30 let. R. 1805 nešlo mu železo na odbyt, lid se nemohl vyplácet, šel tedy někam peníze hledat a v tom čase Pepka mu kontrakt ukradla a fridlandským pánům ho prodala; v Liberci měl za železo dostati 10.000 zl. - víc než polovic tam vybrala, a než otčím - přijel domů vdala se do Vrchlabí. On když přijel a slyšel, co udělala Pepka, zas se obrátil a odjel a ten "verk" spachtoval a později prodal nějakému baronu Dejmovi, pánu na Jeseném, po Dejmovi ho měl milostpán Veit."

Tyto hamry tedy za faráře Nigríoa přiděleny byly k farní osadě boskovské. Farář Nigrin však v Boskově čím dál více namáhavou prací se vysiloval i proto zatoužil po faře klidnější, kteréž se mu ještě v témž roce 1816 v rodišti jeho na Vysokém dostalo, kdež pak po čtyrech letech zemřel.

Spolu s ním duchovní správu při chrámu Páně Matičky Boží svatoboskovské vykonávali kaplani: P. František Kvarda a P. František Vodsedálek; poslední napotom uprázdněnou faru administroval.

O faru zažádal a jí také obdržel P. Josef Michal Kramář též rodem z Vysokého, jenž dne 15 října 1816 se sem přistěhoval.

Za jeho krátké duchovní správy zde udál se ten paměti hodný případ, že usiloval vznešený p. patron Václav Veith, jenž většinou v zámku na Jeseném se zdržoval, kaplana zámeckého však tam míti nechtěl, aby jeden kněz z Boskova vždy druhou neděli v kapli zámecké služby Boží vykonával. Osadníci farní ale, nemohouce tím býti spokojeni, zvedli proti

tomu stížnost u biskupské konsistoře, kteráž pak rozhodla, že farář boskovský v jesenské kapli zámecké v nedělích a svátcích mši svatou sloužiti nemá, čímž zakončena věc sporu, pro duchovního správce velmi nepohodlného a pokoj osadě vrácen.

Začátkem roku 1818 zřízeny byly na zdejší hrubé věži hodiny, na něž urozený pán patron milostivě daroval železo z hamer jesenských, boskovská pak obec všechny ostatní výlohy zapravila:

R. 1819 pořídil duchovní správce všechny nové hudební nástroje do kostela ke službám Božím, v ceně 75 zl, na něž dobrodincové částkou 20 zl. přispěli.

Že pak stará dřevěná kostnice na hřbitově již schátralá, k nižádné okrase zdejšího místa poutnického nesloužila, byla zbořena a r. 1820 na místě ní pěkná kamenná kaple „sv. kříže“ postavena. Obec boskovská povinnosti při stavbě na ni vypadající ochotně a volně se podrobila, ostatní pak přifařenci více nuceně než ochotně práci konali.

Poněvadž pak dst. farář Kramář necítil se zde býti spokojeným, použil uprázdňení fary vysoké, zažádal tam a odtud také dne 5. září 1821 se rád odstěhoval. .

Administrace fary zatím svěřena byla opět místnímu kaplanu P. Fr. Vodsedálkovi.

Faru pak obdržel P. Ambrož Tepper, rodem ze Železného Brodu, kněz v stáří 37 let, jenž z Příchovic se sem dne 29. prosince 1821 přistěhoval, kde 13 let kaplanem byl a tam, jak napsal „mnoho metelic“ zakusil.

Byl zde pro svou dobromyslnost čím dál více oblíben a milován. Leč brzy se mu zde život ztrpčil zvláštními událostmi. Kdo by si byl jen pomyslíl, že svatyně zdejší dočká se i zneuctění hnusného. Potloukal se tu totiž zloděj, jenž již krátce před jeho příchodem, v době administrace, krátce před vánočními svátky do fary se tajně vloudil, avšak byv záhy zpozorován, utekl. V následujícím roce v měsíci červnu podruhé do fary se odvážil, ale opět šťastně záhy dopaden a zahrán. Roku 1823 z 9. na 10. dubna v noci pak zloději oknem nad síňkou ze strany hřbitova do kostela se vloudivše, z tabernakulum mosaznou monstranci, velmi starou a památnou i se zlatým melchisedechem a Nejsvětější Svátostí - pak zlaté ciborium s podstavkem mosazným a velum z tétož látky co plášť nejblahoslavenější Panny, ukradli a hostie svaté na oltáři vysypali . Cena protokolem úředním 200 zl., jak duchovní pastýř v pamětnici dí, příliš nízko byla vzata. Paprsek jeden z monstrance nalezen byl u vsi Příkré, nic pak více.

Titěž zloději také do fary kolnou opět vnikli. Když pak skříni dřevěnou ze síně ven vynášeli byli psem pronásledováni, skříni pustili a utekli. Nová monstrance s ciborium z látky mosazné r. 1824 za 90 zl. r. m. opět se koupila a při tom také kasula bílá na slavnosti poutní, ke mši sv. potřebná, se pořídila.

9 Boskov pod patronátem knížat z Rohanů.

Léta Páně 1824 dne 8. října přešlo panství semilské s Jeseným na jasnou rodinu knížecí z Rohanů. Ukoupil je Karel Alain Gabriel, kníže Rohan, vévoda Montbazonský a Bouillonský, a na zámku v Semilech také z počátku sídlil.

Jasná knížecí rodina Rohanů pochází z královské rodiny francouzské, rodu Bourbonův. Ve Francii těšila se velikému bohatství, náležejíc mezi nejzámožnější šlechtice té krásné země, za příčinou však státních převratů opustila Francii a uchýlivši se do říše naší rakouské, zde trvale se usadila. Zvláště v milé naší zemi české se jasnému rodu knížecímu zalíbilo, v protož zde také zakoupil sobě více panství, a Čechy jako novou vlast si zamiloval. Z Francie po mnohá léta značné důchody ze zabavených statků jasným knížatům posílány byly, až konečně císař Napoleon III. úplně všechny příjmy tyto zastavil, takže po té pozůstaly Rohanům pouze příjmy z panství u nás v Rakousku jim náležejících.

Knížecí jasná rodina Rohanů vyniká zvláštní zbožností a štědrostí. Hned při zakoupení panství semilského odevzdal kníže Karel několik tisíc zlatých chudině na rozdání a také později nižádné prosby jemu zapodané neoslyšel.

Poněvadž zámek v Semilech nedoporučil se lesku knížecího rodu, vyhlídli sobě Rohanové na panstvích svých místo pro zámek nový; místo to volili na Sichrově, kdež pak sídlo velkolepé v slohu gothickém sobě vystavěli a vnitřní úpravou co nejnádherněji vyzdobili. Kdo znal Sichrov dříve a porovná jej se Sichrovem nynějším, žasne nad změnou jeho, neboť jest to skutečně sídlo knížecí, jemuž nevyrovná se tak hned žádné podobné, a také nižádný cizinec navštívivší Čechy vůbec a turnovskou krajinu zvláště, neopomíjí zajíti si též na Sichrov a pokochati se v čarokrásném ráji knížat z Rohanů. A co zvláštního jest, všecko, co se tam spatřuje, hotoveno bylo po nejvíce jen umělci domácími, neboť Rohanové, umění milovní, domácím umělcům českým všude dávali přednost a tím také před cizími vznešenými obdivovateli čestně se vychloubávají, že to jsou výrobky umělců domácích. Kníže Karel, po čas svého přebývání v Semilech i Boskov navštěvoval, zde před milostným obrazem sebe i celý jasný rod nejsvětější Panně pod ochranu poroučuje. Také k Její počtě pak i na svém novém zámku sichrovském překrásnou a drahocennou kapli z dětinné lásky k Matce Boží opravit dal.

Původně obmysleli na Kozákově nad Semily postavit zámek, však nemohl docílen býti kup vrchu toho.

Roku 1826 vyzván byl patronátním komisařem ctihodný. farář zdejší Tepper, by zažádal na uprázdněnou faru do Rochpratic a přivoliv, hned také presentaci obdržel, z Boskova dne 1. září se odstěhoval a pak toho až do smrti litoval.

Administraci fary zatím zastával kaplan místní p, Josef Sedláček, kterýž po P. Vodsedálkovi sem přišel. Po odchodu faráře Amb. Teppera zvolil kníže Karel za nástupce pro Boskov P. Jana Noska, rodáka z Vysokého, jenž byl příbuzným jednoho z knížecích úředníků a před tím lokalii v Pasekách spravoval. Přistěhoval se dne 30. října, Nový p. farář tento při prvním svém kázání zde, jak lid si dosud vypravuje, vyjádřil se, jak milé mu bývalo posvátné místo boskovské od mladosti, kamž již co mladý chlapec z rodiště svého rád na pouť spěchával; a že toužil přijíti sem a jako strážce milostného obrazu šířiti chce slávu Matičky Boží boskovské, avšak vytrval tu pouze půl leta, odstěhovav se odtud na uprázdněnou faru semilskou, kdež pak po deseti letech pouť života svého pozemského dokonal.

Po něm farářem zdejším stal se P. František Luštinec z Nemoušic rodilý, jenž zavítal sem dne 13. září 1827. Nalezl budovy zádušní v stavu neutěšeném, jakž sám v pamětníci napsal: "Shledal jsem stav budov bídný tak, že v domě farním sotva jsem zůstávati mohl .

A protož obrátil se ku knížecímu úřadu stavebnímu do Sichrova s prosbou, by co třeba v Boskově milostivě opravit se dalo. Stalo se dle přání jeho.

R. 1829 slaveno bylo i v zdejším chrámu Páně radostné svatořečení blahoslaveného Jana Nepomuckého, jemuž na počest již r. 1755 oltář zde postaven byl.

V témž roce pořízeno kostelní prádlo, vyzlacen kalich a vybělen vnitřek kostela. Také darovány byly Matičce Boží zlatý prsten od paní Anny Kochové, manželky šichtmistra v dolech štěpanických, a nákrčník z křišťálů do stříbra fasovaných od pí. Antonie Matouškové, měštanky z Turnova.

Poutnictva v témž čase méně již přicházelo k milostnému obrazu Matičky Boží boskovské. Zmiňuje se duchovní pastýř o tom následovně: "Od několika let počet k zdejšímu milostnému obrazu putujících ctitelů Mariánských značně se zmenšil, zvláště nepatrná byla návštěva roku letošního (1830). Příčina toho zjevna. Ne tak nedostatek zbožného smýšlení zadržuje poutnictvo, jindy tak četné, neboť ne bez radostného dojmu musí se doznati, že zbožnost u horalů ještě všeobecně se zachovává - nýbrž spíše nedostatek časných statků pravý jest důvod, proč méně sem věřících putuje. Však přes 1500 až 2000 cizinců přece na každou poutní slavnost Mariánskou sem připutuje".

Snad také ubylo i horlivosti u duchovenstva samého a proto lid zbožný vida, že s menší chutí jest tu duchovně obsluhován, sám také s menší horlivostí sem přicházel.

Ochablost tato v počtě Mariánské měla. pak za následek, že i Matička Boží méně milostí zde udílela, ba že v Boskově samém jindy tak patrně chráněném, od té doby počala nehoda nehodu stíhati. Tak stalo se ku př. r. 1832, že právě v Boskově nejdříve objevila se cholera, na niž ve 14 dnech 19 osob zemřelo.

Také farář Luštinec r. 1832. Boskov opustil a jako farář do Příchovic se přesídlil. Administraci zastávat musil opět místní kaplan P. Sedláček, v krátké době již po třetí.

Dne 24. března 1833 zavítal sem farář nový, P. Josef Strnad, rodák zdejší. Zavítal do rodiště svého velice rád a pln nejlepších předsevzetí pro zvelebení poutního chrámu Páně, v němž byl pokřtěn. Byl také opravdu činným a čilým knězem Páně, úřad pastýřský zastávaje s nevšední horlivostí. I mnohých věcí zde znovu spořádal. V chrámu Páně byl strop lodní velmi chatrný, i žádal Strnad, by stropem novým nahražen byl, čemuž se strany knížecí patronátní ochotně a milostivě vyhověno bylo. Žádal též, by široká kupula věže velké byla snesena a úhlednější, po způsobu kupuly loukovské u Svijan, ozdobena, jelikož pak ještě v dosti dobrém stavu se nacházela. odložen návrh tento na dobu pozdější. Také farní budova dřevěná byla již velmi sešlá, pročež žádal, aby fara nová, od kamene vystavena byla, i tato žádost jeho nezůstala nepovšimnuta a stavba fary nové povolena.

Poněvadž od r. 1825 nebylo ohrady kolem hřbitova, an téhož roku dřevěný, sešlý plot hřbitovní byl odstraněn a jen ponechána zeď kamenná mezi školou a chrámem Páně, usiloval Strnad, by kolem celého hřbitova zeď kamenná vystavena byla. Jasná vrchnost nebyla proti tomu, však ze zdravotních ohledů navrhováno, aby hřbitov na jiném místě byl zřízen, čemuž pak duchovní správce se vzpíral žádaje, by ponechán byl na místě starém. Stalo se, ale kolem hřbitova vysázena byla ohrada pouze z živého smrkového plotu. Hřbitovní zeď kamenná mezi školou a kostelem odstraněna, hřbitov tu zrušen a rozšířen na straně jižní, jak až podnes se shledává.

Žádal též o rozšíření nových varhan, kteréž také povoleny, ale teprv po jeho odchodu postaveny byly. Zřízeno též zábradlí dubové dělicí presbytář od lodi; opraveny oltáře k Božímu Tělu a vůbec obstaráno bylo svědomitě vše, čeho třeba.

Poutníků sem již zase přicházelo více, takže r. 1839 objevil se opět počet komunikantů až na 4000.

Strnad brojil proti mnohým nemravum osadním, zvláště proti nemírnému pití líhových nápojů, proti kuběnství, proti množení se hospod (až do r. 1819. byla v Boskově jenom jedna hospoda), proti karbanu a jiným nepřislušnostem.

Roku 1837 zemřel jasný patron, kníže Karel, v Paříži. Po smrti jeho dostala se panství jediné dceři, Bertě, princezně a vévodkyni z Bouillonů v dědictví. Byla to paní nad míru ušlechtilá, laskavá a spravedlivá, křesťanka nábožná a chudých matka dobročinná. Kostelu zdejšímu darovala pro milostnou sochu Matky Boží pláštíček z bílého těžkého hedvábí, štědře stříbrnými okrasami, na způsob ratolestí a květu zdobený.

Však kněžna Berta nechtěla se zabývatí starostmi o panství a proto ještě téhož r. 1837 postoupila správu panství veškerých jasnému knížeti Kamillu Josefu Filipu Rohanu-Rochefortovi.

Sama pak v soukromnosti zůstávala na Sichrově, .kdež také dne 22 února r. 1841 bohabojný život svůj dokonala a v Loukově u Svijan v knížecí hrobce pohřbena jest. - Když pak po pěti letech i manžel její zemřel, stal se kníže Kamil náčelníkem domu Rohanského, zdědiv všecka panství i s příslušenstvím.

Sídlo knížecí na Sichrově ještě vkusněji rozšířil a upravil, pozemky selské kolem buď skoupil, aneb za jiné vzdálenější vyměnil a je v překrásnou zahradu, oboru a sady proměnil, takže od té doby Sichrov v dokonalém lesku se stkví.

Také v Boskově se stala změna. Zdálo se, že dp. farář Strnad bude chtítí v rodišti svém až do smrti setrvati, však nikoliv; odstěhoval, se odtud dne 24. června 1841 na děkanství do Českého Dubu, ani zatím kaplan jeho, P. František Hlubuček, na osiřelé faře duchovní správu za stával.

Týž v pamětnici napsal: »Dne 15. srpna 1841 o prostřední pouti přijal kostelník Fr. Nosek od jedné poutnice pro Rodičku Boží darem křížový tolar s ouškem, po té jeden leskle bílý kulatě podlouhlý penízek s vyobrazením Rodičky Boží, též s ouškem, na úmysl poděkování se Rodičce Boží, za její přímluvu a Pánu Bohu za dosažené zdraví. Odkud ten dárek přišel a kdo ho sem poslal, pozapomněl se kostelník ptáti.«

Na místo f. Strnada dostal se P. Alojs Šalk rodem z Hořinovsi, jenž ku konci září 1841 do Boskova jako nový farář zavítal. Nepatřil ani do diecese litoměřické, ani do patronátu knížecího rohanského a faru zdejší obdržel na přímluvu jasně kněžny Berty z Rohanu.

Píše sám o tom takto: » Rád bys snad zvěděl, jak se stalo, že já, nepříslušný do diecese litoměřické a nejsa ani v duchovní správě na knížecím rohanském patronátě, tak najednou faru boskovskou jsem obdržel? Narozen jsem 1. prosince 1810 v Hořinovsi v Čechách, blíže Králové Hradce, v Praze studia filosofická dokončiv s přivolením otce svého, tehdáž officiala a řiditele panství Chval u Prahy, odebral jsem se do Vídně, abych se tu dal v arcibiskupském semináři zapsati. Byl jsem ku konci října 1827 přijat.

Však touživ po missiích zámožných, dne 1. března 1828 vstoupil jsem do kongregace Redemptoristů. Deset let pro dlel jsem v řádu tom (kterýž mne zvláštní důvěrou poctil, tak že mně, mladému knězi, svěřena byla povinnost předuležitá, totiž novicmistrovství v provincii království belgického), napotom vystoupil jsem, přeje si ve vlasti své, v arcidiecesi pražské v duchovní správě pracovati. Však, žel Bohu! místo bratrství nalezl jsem tu jen nepřízeň, nemoha nižádného místa v duchovní správě přiměřeného dosíci. A proč byla nepřízeň proti mně? poněvadž jsem byl před tím členem řádu nenáviděného. Bůh to bude jednou souditi! To zvěděvši nejjasnější princezna Berta z Rohanů, pravá to ozdoba pohlaví ženského, na smrtelném lůžku dědice svého Kamila, knížete z Rohany, žádala, by první uprázdněnou faru mi svěřil. Žádosti té vyhověno a beneficium boskovské dne 8. září 1841 mi propůjčeno.

Hned po svém příchodu farní kostel jsem opravovati se jal. Osadníci přispěli asi 300 zlatými, však celá správa stála přes 800 zl. k. m., kterýho nedostatek ke cti Boží a sláve nejblahoslavenější Marie Panny jsem daroval sám z jmění, jež tehdáž jsem ještě měl. Téhož roku 1842 přijal jsem mimo kaplana fundovaného, ještě jiného, osobního, P. Jana Lora, jenž po 5 let věrně a horlivě stádečko naše spolu pásti se snažil.

Brzy po příchodu Šalkově započato také se stavbou nové fary . Vystavena byla od kamene, se všemi hospodářskými budovami, však vzdáleněji od kostela nežli byla fara stará, dřevěná.

Tato pak docela se rozbořila, dříví z ní prodáno a místo proměněno v zahradu farní ovocnou. Fara nová i s budovami hospodářskými jest velmi úhledně zřízena, avšak vysazena také velmi větrům nepříjemným, což zvláště v době zimní nemile se cítí uje.

Roku 1845 opatřen byl hřbitov dvěma kamennými branami, byl ještě více rozšířen k zahradě farní a celý živým plotem dobře ohraděn. Práci tuto vedl a konal ze zvláštní ochoty rolník boskovský Petr Jiříč.

V témž roce před slavností Navštívení B. M. P. obdržel Šalk od arcibiskupské kanceláře z Paříže list, v němž vyzván byl, převzítí duchovní správu nad Němci tam bydlícími. Za tou příčinou ihned u nejdůstojnějšího ordinariatu litoměřického zažádal o propuštění z diecese a P. Lor ustanoven za administrátora fary. Šalk odjel do Paříže, kde dvakrát kázal.

Obydlí zatím nejdůstojnějším arcibiskupem pařížským vykázano mu bylo v tak zvaném malém semináři, avšak brzy navrátil se odtud zpět, "an za příčinou úzkostlivosti mnohých, toto pěkné dílo (ustanovení duchovní správy německé v hlavním městě francouzském) bylo přerušeno."

Opět tedy pracoval dále na duchovní správě v Boskově. Kazatelský talent jeho vábil na poutní místo zdejší poutnictva mnoho, tím více pak ještě sem poutnictva z blízka i zdálí chvávalo, když jemu na pomoc sem byl P. Josef Němeček, vroucný ctitel Rodičky Boží, za kaplana přidělen, kterýž i svou milou povahou i silou ducha a zbožností ctitele Mariánské téměř uchvacoval.

V nepokojném roce 1848 přelity byly v Praze, v dílně c. k. dvorního zvonáře Karla Bellmana, zdejší tři staré puklé zvony. Při jejich svěcení v Boskově co kmotrové stáli: Paní Teresie Riegrová, mlynářka ze Semil, p. František Ladislav Rieger, doktor práva toho času poslanec okresu železnobrodského na sněmu říšském, a p. Jan Čech, vrchní v Semilech. Obřad svěcení vykonával, splnomocněním nejdůstojnější biskupského ordinariatu, duchovní správce Šalk sám u přítomnosti sedmi kněží.

V r. 1849 sepsal Šalk modlicí knížku »Kříž a meč« v řeči německé pro vojsko, jejíž věnování Jeho Veličenstvo císař pán František Josef nejblahosklonněji přijmouti ráčil. Knížka ta pak přeložena byla i na jazyk ruský a nalezla u cáře ruského Mikuláše takové obliby, že poslal důstojnému spisovateli »zlatou medaili záslužnou«.

Šalk byl duchem velice nadaný a velmi podnikavý. Jeho zamilovanou myšlénkou zde bylo, Boskov co možná rozšířiti a změnit v městys. Za tou příčinou ukoupil tu vhodnou usedlost od Františka Lubasa a na její pozemcích od fary směrem k Semilům počal dle vytknutého plánu stavěti pořadí domků, jichž pět postavil a jednotlivcům zaprodal. Před nimi zřídil náměstí, dosti rozsáhlé, jež kde třeba kamennou zdí ohrazeno bylo, kterážto zeď přes 600 zl. stála. Na náměstí tom „svatojosefském“ mělo býti budoucně tržiště, však ze všeho sešlo, neboť nemaje prostředků dostatečných od zámyslu svého upustiti musil a usedlost bývalému majiteli opět vrátil.

R 1851 dne 8. července ráno zavítal sem k jenerální biskupské kanonické visitaci nejdůstojnější p. biskup Augustin, Bartoloměj Hille, prodlev zde až do 10. července odpoledne, odebral se pak za týmž účelem do Držkova. U Matičky Boží Boskovské se Jeho Biskupské Milosti velmi líbilo a zbožnost jeho hluboce dojala nábožné osadníky zdejší.

Duchovní pastýř uvítal jej vzletnou řečí latinskou, na kterouž nejdůstojnější arcipastýř krátce, ale velmi dobrotivě odpověděl.

Na památku podalo duchovenstvo místní Jeho Biskupské Milosti slavnostní tištěnou, v pěkných deskách vázanou báseň s titulním obrázkem Matičky Boží Boskovské. Nejdůstojnější arcipastýř odcházejce, loučil se, řka po česku: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus, s Pánem Bohem! Pán Bůh vám zde dej štěstí a žehnej domům vašim“ !

V té době byla na patronátě uprázdněna fara Rychnov . Když pak nejdůstojnější p. biskup zavítal do Držkova a tam se dozvěděl, že v osiřelé osadě rychnovské vzrůstá se bludná sekta náboženská, tak zvaný »německý katolicismus« čili »rongeanismus« za lekl se toho a aby bludařství toto ihned v zárodku tam bylo zničeno, pojal myšlénku, vyzvati Šalka, by do Rychnova za faráře zažádal, jehož za nejspůsobilejšího pro toto místo uznal. Pročež hned ještě do Držkova jej povolav, zde přání své mu projevil. Šalk poslušně se podrobil a do Rychnova již dne 18. září t. r. se odstěhoval.

Do příchodu nového faráře zastával duchovní správu zde jako administrator P. Josef Němeček. Doby této použil horlivý mladý kněz ten k mnohým úpravám v kostele a pořídil a uspořádal toho v krátké době své administrace mnoho. Dal vybiliti vnitřek chrámu Páně, vycídil náležité Mariánské tabernakulum, kamž svobodně přístupu měl všeliký prach, protože téměř po 10 let na dvířkách jeho nebylo skla, zjednal nové zasklení téhož tabernakulum, zřídil nové expositorium pro Nejsvětější Svátost, jehož řezbu v čele daroval Jan Sucharda, řezbář z Nové Paky, objednal nové kanonické tabulky pro všechny oltáře, pořídil velký kříž na hlavní oltář i s modrým novým plátnem k zastření oltářů pro dobu postní, zřídil tři nové korouhve, dvě pro lid a jednu pro mládež školní, a tak prokázal svou lásku k poutní svatyni Mariánské zdejší co nejpatrněji.

Dne 11. ledna 1852 zavítal sem farář nový P. František Brousek, rodák držkovský. Ujal se duchovní správy nejlepšími úmysly a také vynasnažoval se, pokud síla jeho stačila, aby dobrá pověst poutního místa zdejšího se udržela, což za kaplanování Němečkova stále se dělo, takže ctitelové Mariánští stejnou horlivostí sem přicházeli, Matičku Boží vroucně zde uctívajíce.

L. 1855 opět na horách zdejších vyskytla se nouze veliká, kteráž i v zdejší osadě se dosti citelně počala jeviti, když pak zde dospěla nejvýše, postarala se Rodička Boží o pomoc. Vzbudila dobroditelku, jasnou paní kněžnu Adélu, choť knížete Kamilla z Rohanů, kteráž v dobročinnosti své hojných darů, peněžitých i hmotných, sem na rozdělenou mezi chudé obyvatele poslala, začež vděční podělcenci neopomenuli před obrazem milostným nejsvětější

Pannu prositi, by jasnému rodu knížecímu vše to dobré u trůnu Božího stonásobně odměněno bylo.

Takéž pěkný bílý ornát zbožná paní kněžna zdejšímu chrámu Matičky Boží věnovala, a nemoouc odolati touze, po čase i až sem do Boskova pout vykonala, jakož i sám kníže pán Kamil již před tím byl pobožně učinil, oba jsouce ctiteli Mariánskými vroucími, uctívající Matku Boží i v zámku svém nádherném každodenně pobožností růžencovou.

Již r. 1854 činěny byly knížeti Kamilu Rohanovi vyhlídky, aby navrátil se do Francie a co nejbližší pokrevní příbuzný obnovil proces o dědictví bourbonské, že by jistě vyhrál a tím domu rohanskému okolo osmdesáti milionů získal Kníže Kamill Rohan však vše to zamítl, nechtěje opustiti země české, ku které tak byl přilnul a kde pro své nástupce svěřenské statky založil.

V témž čase dohotovena byla v zdejším chrámu Páně stavba nových varhan, kteréž po deset let již varhanář Josef Prediger z Albrechtic pozvolna stavěl.

Roku r 1857 vyschly v Boskově všechny horní prameny, toliko pramen Matky Boží pod kostelem stejnou, ano tím větší ještě bohatostí vody se prýštil, z něhož obyvatelstvo veškerou potřebu vody bralo.

V témž roce přivolil také duchovní pastýř, by polovice z krámských dávek o poutích též k dobru obce věnována byly .

Rok 1859 hrozil velmi válkou a také propukla mezi Rakouskem a Sardinskem o Milansko a pak mezi Rakouskem a Pruskem o Šlesvik Holštýn, však netrvala dlouho. V pokoji opět vynaložena veškerá péče ku blahu státu, při kteréž příležitosti také židé a protestanté obdrželi stejných práv s katolíky v říši.

V témž roce zvláště mnoho poutnictva sem při putovalo, čímž osvědčila se stará zkušenost, že když člověk nebezpečenstvím a tísní nějakou jest stížen, více útočiště béře k Marii, pomocnici křesťanstva a potěšení zarmoucených.

Rok na to r1860 byl rokem přežalostným pro zdejší duchovenstvo i dobré katolíky osadní vůbec, protože v témž roce zahnízdily se v obci Spálově různice náboženské. Farář Brousek o tom píše v pamětnici takto: "Chápu se péra, abych milým nástupcům svým věrně sdělil, co se v tomto roce hrozného událo. Možná že budoucnost trpké vody zakusí, kteráž z tohoto roku se vyřinula. Však Bůh vás bratři oblaží! - Slyšel jsem již po nějaký čas o nepokojích ve Spálově a velké roztrpčenosti Spálovských proti Semilům vůbec a tamnímu duchovenstvu zvlášť. Jednalo se o stavbu školy v Semilech, na kterou Spálovští přispívati měli. Poněvadž ale Spálov nenáležel do osady mé, nestaral jsem se mnoho o tyto věci a také nevěřil jsem všemu, co se vypravovalo. – Však počalo se rozhlašovatí, že Spálov chce býti k Boskovu přifařen. Dne 4. března již vyprávělo se, že příštího dne chtějí přijíti. Jak rád jsem byl, že nikdo nepřišel! Ale 8. přišli skutečně dva vyslanci z Spálova s prosbou, jménem celé obce, o přifaření k Boskovu. Vše jsem vynaložil, bych je utišil, ale vše marné, ano hrozili, že raději odpadnou, nežli by u Semil zůstali. Co jsem měl činiti? Přislíbil jsem přijetí, když ze Semil řádně budou propuštěni. Když spokojeně odešli, psal jsem p. děkanu do Semil a vylíčil celý stav dopodrobna, prose jej, aby opatrně jednal v této době zlé. Ale jak podivil jsem se odpovědi ze Semil, plné výčitek. V pravdě nezasloužil jsem odpovědi takové.- Spálovští proti p. děkanovi předstírali: 1. lest prý příčinou, že budova, kteráž pro školu v Spálově ukoupena byla, se rozbořila, 2. my jsme večer před dnem komise odebrali se k p. c. k. komisaři do Semil prosbou, by na vzdálenost Spálovských se vzal ohled a týž slíbil: pozeptám se na to a dle toho při komisi budu jednati, - když pak v den komise jsme p. c. k. komisaře na včerejší přípověď upamatovali, odpověděl p. aktuar : bud'te tiši, o vás jest dobře postaráno. Mezi tím pak přišel p. děkan do pokoje, protestoval proti naší věci a nám vše pokazil; 3. při této komisi bylo stanoveno, že Bytouchov jest půl hodiny od semilské školy vzdálen a Spálov o něco více; toto „o něco více" upíral p. děkan; 4. po křesťanském cvičení na Spálově vyjádřil se P. Manžel, kaplan semilský: ani Kristus Pán vám nepomůže, platit musíte ! Slovo toto nejvíce rozhořčilo.

Proti komisielnímu rozhodnutí dotyčné vzdálenosti i proti přiškolení Spálova (*Byla v obci té již od dávných let škola expositní, do níž až do r. 1833 pomocník učitelský z Boskova, od téhož pak roku ze Semil*

ustanovován býval) k Semilům protestovali Spálovští u c. k. krajského úřadu a u místodržitelství, ale pokaždé propadli, protože dobrozdání p. vikáře (faráře semilského) vždy proti nim znělo, což se Spálovští vždy dozvěděli a nepřízeň a hněv rostl den ode dne víc a více .

U mne byli třikrát v záležitosti přefaření. Naposledy žádali, bych jim zhotovil žádost a když jsem odepřel jim toho, hněvali se.

Brzy na to přineseno sem bylo dítě ze Spálova ke křtu, poněvadž pak pokřtění dítěte zde, z pochopitelných příčin, jsem opět odepřítí musil, rozhněvali se Spálovští všichni i na mne a další kroky v příčině přefaření zastavili.

Když tedy byli i u vysokého c. k. místodržitelství s žádostí svou odmrštění, hledali právního přítele jiného a našli jej v známém zemském advokátu. Týž dal strašnou radu! - odpad od víry!

Od té doby pojal Spálov postavení hrozné, P. děkan spozoroval hned velikost nebezpečnosti, kteréž z seznámení se Spálovskými s Míchalem Molnárem vzejíti může a žádal našeho P. Němečka, by v Spálově pokusil se o upokojení občanstva. Týž přijda ze Semil domů, sdělil mi vše a radil, bych do Spálova šel a co možná utišení zjednal. Dne 27. března po mši svaté šel jsem tedy na Spálov do jednotlivých stavení. Hrozných věcí jsem tam musil vyslechnouti. Přišel jsem také posléze do domu, kde nalézal se těžce nemocný Josef Marek Nikdo nechtěl a nesměl jíti pro kněze do Semil. Jakou radost měli obyvatelé domu toho, když jsem přislíbil, že nemocný z Boskova bude zaopatřen. P. Němeček druhého dne na to šel s Nejsvětější Svátostí k těmž nemocnému. I vůdcové vzbouření přišli tam a po skončeném obřadu zaopatření s P. Němečkem počali rozmluvu bouřlivou. Nebylo lze utišiti je.

Spálovští odeslali přípis na farní úřad semilský s dotazem, kdy by směli přijíti přihlásit se k odpadu od víry. P. děkan hned přípis odeslal do Litoměřic. Nejdůstojnější biskupská konsistoř ustanovila komisi, kteráž se měla v Boskově předsevzíti. Jako biskupský komisař zavítal p. děkan z Chorušic, vikář mělnického vikariátu, Vojtěch Zuman. Přijel s protonotářem Jiřím Procházkou, děkanem skalským, dne 11. dubna do Semil, prohlédl si k večeru Spálov a vyzval Spálovské, by druhého dne ku komisi do Boskova přišli, odešel na noc do Boskova.

Dne 12. dubna o 9. hodině ráno objevili se Spálovští a vyjednávání započalo. O 1½. hodině odpoledne bylo vše skončeno. Kolísalo to dlouho. Spálovští zdráhali se protokol podepsati. V čeledníku pak bylo několik žen ze Spálova čekajících na výsledek, tyto povolány do sálu, věc jim vysvětlena a brzy také podpisy docíleny. Pokoj byl zjednan. Vikář Vojt, Zuman osvědčil se co velice obezřelý a neomrzely muž, upokojení Spálovských jest dílo jeho, jinému by se to nebylo snad podařilo.

Však když téhož roku sem byl pořádek školní visitace oznámen, škola spálovská byla vynechána. I tázal jsem se, co se spálovskými dětmi se stane. Musil jsem se tázati, protože si Spálovští při komisi podmínili, patřiti do Boskova. P. vikář Vojt. Zuman, jenž opatřen byl plnou mocí, tuto podmínku přijal, což i nejdůstojnější biskupská konsistoř později také potvrdila, by totiž prozatímne až do vyřízení nemilé záležitosti této, Spálov z Boskova byl duchovně spravován. Spálov tedy náležel prozatím do Boskova, odtud byl zaopatřován, odtud škola jejich navštěvována, děti školní zpovídány a i dospělí sem pravidelně přicházeli na služby Boží a zde sv. svátosti přijímali. Vše cítilo se býti spokojeno a šťastno.

Vyřízení otázky mé znělo krátce: „Poukáži je do Semil, tak jest to důsledné“ . Vlekl jsem se nad tímto ustanovením, obávaje se nejhoršího. Bez prodlení oznámil jsem věc k nejdůstojnější biskupské konsistoři s podotknutím, že toto odepření v Spálově zlou krev způsobí: A tak se také stalo - Dne 17. června byla školní visitace s kazatelnou ohlášena; však pro spálovské děti ne. Tu nastala bouře neslýchaná. Mužové i ženy až hluboko do noci nevoli svou doma projevovali.

Dne 18. pak, během dne, již 25 lidí k odpadu od víry se přihlásilo a 19. ještě jiných 37.

Do smrti nezapomenu na tyto trpké dny! Sepjatýma rukama, hlasem třesoucím pravil jsem k nim: „To jest dík za přijmutí vás do osady mé? v den posledního soudu se uvidíme“ .

Dne 16. července uplynuly zákonitě 4 neděle, kdy odpad od víry se obnoviti měl. Mezi tou dobou ucházel jsem se dvakrát u nejdůstojnější biskupské konsistoře o sprostění prozatímní duchovní

správy v Spálově, však nedošlo, a protož, chtěj nechtěj, musil jsem všecky k odpadu se hlásící dne 18. k výsledku předsevzítí.

Dne 9. a 10. srpna následovala druhá komise dotýčné spálovské záležitosti školní, kterouž nejdůstojnější biskupská konsistoř u c. k. místodržitelství vymohla. Komisařem biskupským byl při ni opět p. vikář Vojt. Zuman, odbývala se v Semilech, Při této komisi vzdálenost Spálova od Semil udána byla 2. hodin. Rád bych byl se duchovní správy spálovské zhostil, protože jen samých nepříjemností mi působila. Však byl jsem prošen a pozorným činěn, že celý Spálov odpadne, jestliže k Boskovu náležitě nebude. - Konečně uprostřed měsíce listopadu došel od nejdůstojnější biskupské konsistoře dotaz, zdali bych katolíky spálovské do své správy duchovní přijmouti chtěl. Odpověděl jsem tedy, že tj. sice těžké a nebezpečné, ale dle všeho nutné.

Poněvadž pak také p. děkan semilský poznal, že Spálovští se usmířiti nedají, žádal i on nejdůstojnější biskupskou konsistoř, by Spálov konečně na určito k Boskovu byl přidělen.

Dne 16. prosince bylo tedy v chrámu Páně zdejším veřejně ohlášeno, že od té doby katolíci obce Spálovské školou i kostelem náleží provždy do duchovní správy Boskovské.

Odpadlých jest 62, kteříž dne 8. a 9. a 10. prosince t. r. měli na Spálově v domku Isidora Vedrala první služby boží, pastorem Michalem Molnarem z Křížlic konané.

Osada boskovská byla až dosavad stále čistě katolickou a hle! tu najednou nešťastným osudem dostalo se jí příbyvku obce, jejíž velká část od společné církve svaté neblaze odpadla. Duchovenstvo boskovské muselo píti kalich hořký pro vinu cizí - však pilo jej statečně, nedadouc místa malomyslnosti, vyprosilo sobě síly potřebné před oltářem Bohorodičky a horlivě pracovalo k tomu, aby neblahé odpadání od církve se zastavilo a nešťastně odpadlí zase zpět v jednotu víry se navrátili. Důvěra v přispění nejsvětější Panny nezklamala je. Díky Bohu! mnoho navrátilo se jich záhy zpět do lůna církve svaté, ale přece až dosavad přes dvacet duší v Spálově se nám vírou odcizuje. Mnozí z nich navštěvují sice naše služby Boží katolické, ale což to platí, když zjevně s námi sjednoceni nejsou. Kéž i tito brzy na přímluvu Rodičky Boží s námi v jednotě víry se spojí, aby osada zdejší Mariánská byla zase jako druhy čistě katolickou, tak abychom v jednotném svatém náboženství, jednotně Boha oslavovali a z mateřské ochrany Bohorodičky, co věrné dítky její, se těšiti mohli. Bůh to jistě dá!

Celý pak případ spálovský dává výstražné naučení všem: že nemá nikdo dáti se zachvátiti vášní, poněvadž následek toho vždy bývá záhubný, a že náboženství svaté není hříčka, nýbrž dar Boží, dar svatý a kdo darem tímto lehkomyšlně zachází, bývá o něj oloupen a těžce se dobývá zpět.

V témž roce nepokojném předsevzata byla horlivostí P. Němečka opět vnitřní další oprava chrámu Páně zdejšího. Celý kostel byl totiž Františkem Majšajdrem, akademickým malířem z Železného Brodu, vkusně vymalován, novými obrazy loretanské litanie nástěnnými ozdoben a novou křížovou cestou a jedním novým oltářem postranním (sv. Kříže) opatřen. Výlohy kryty byly z části penězi zádušními, z části milodary osadníků, z části i značným příspěvkem obou duchovních, zvláště P. Němečka, jenž také zvláštní knížku "Památnosti poutnického chrámu Páně v Boskově" tiskem vydal a čistý výtěžek na výzdobu chrámovou věnoval. Mimo to i ještě "kapličku Sejkorskou", v níž bolestná Matka Páně se nachází, na své útraty opraviti dal.

Když pak vše, co možná, v nejvкусnějším pořádku se nacházelo, povolán byl horlivý a velezasloužilý P. Němeček za knížecího dvorního kaplana do Sichrova. Na místě něho dosazen sem P. Jan Počta.

Dp. farář Brousek nerad ztratil kaplana tak výtečného a tím bolestněji nesl ztrátu jeho, poněvadž zanášel se myšlénkou, připraviti lidu zdejšímu hody Páně posvátnými missiemi. K těmto došlo až teprv pak r. 1864, jež nicméně osvědčily se zde velmi blahodárně, vzpruživše ducha náboženského v osadě mohutně a utvrdivše všecky v nových předsevzetích bohumilých.

Poutnictva sem sice stále ještě hojnost přicházelo k milostnému obrazu Matičky Boží, jenže bohužel nenalézalo se vždy (jak duchovní pastýř v knize pamětní nařiká) s dostatek výpomocného kněžstva o poutích, takže nemohli být poutníci v zpovědnicích vždy tak duchovně

obsloužení, jakby to byla potřeba vyžadovala. V r. 1866 nejmíň poutníků sem při putování a to hlavně za příčinou války s Prusy, kteráž v blízkém okolí, totiž u Turnova a Jičína, mnohým krveprolitím se vedla. Nemohli tedy z tamních končin ctitelové Mariánští sem do Boskova v průvodech putovati, jakož to jiná léta činivali. Za to pak tím vřeleji se lid zdejší před milostným obrazem k Bohorodičce modlil, aby válka co nejdříve pominula a opětný klid a pokoj v říši naší milené nastal.

V letech 1867 a 1875 byla zdejší svatyně Matky Boží opět tak šťastna, že uvítati mohla v prostorách svých památných vrchního pastýře svého, a sice nejdůstojnějšího pana biskupa Augustina Pavla Vahalu, kterýž za příčinou biskupské kanonické visitace rád k Matičce Boží Bozkovské zavítal. Toliko želeť jest, jak duchovní správce v pamětnici podotknul, že po druhé s menší vřelostí ze strany obecnictva byl přivítán, což Jeho Biskupskou Milost bolelo, osadě pak k nižádné cti nesloužilo.

Roku 1876 dne 10. září slavil staříčkův pan farář, jenž již: dříve titulem děkana a biskupského notáře poctěn byl, padesátiletou památku svého kněžství. Byla to slavnost velmi dojemná a pro celou osadu velevzácná. Vždyť zde na vinici Páně sestárnul a i v starobě své se přičiňovati musil, by prospěch osady netrpěl. Jsa stařečkem slabým, svízele, poutními slavnostmi spojené, těžce již nesl, když pak očividně čím dál více slábnul a pozoroval, že v duchovní správě na zdejším místě obtížným dostačiti nemůže: zažádal dne 17. října 1880 do výslužby, kteráž mu také povolena byla. Však milý Boskov opustiti nechtěl; zakoupil si zde na blízkou kostela, nad posvátnou studánkou Matky Boží, domek, v němž konečně i život svůj chválný po třech letech dokonal.

Kaplany za něho po odchodu P. Počty ještě byli: P. František Hladík a P. František Patočka, kterýžto poslední též uprázdněnou faru administroval.

Ještě za živobytí Brouskova, dne 2. ledna 1882 zavítal sem nový pastýř duchovní: P. Josef Alois Kouble, rodák zdejší.

Dvchtíl po tom, aby v rodišti svém mohl působiti a protož opustil semilskou faru mnohem výnosnější, přistěhovav se k radosti osadníků k Matičce Boží do milého Boskova.

Již po mnohá léta zastával úřad biskupského vikáře a mimo to poctěn byl i titulem děkana a konsistorního rady. Byl knězem šlechtěným, spisovatelem veledovedným a zvláště básníkem nadaným. V mladších letech složil také chvalozpěv Mariánský, píseň ke cti Matičky Boží Bozkovské: "Přes hory a doly poutník chvátá", kterážto píseň stala se oblíbenou písní zdejší poutnickou, k níž výtečný znatel hudby, p. Alois Göbl, knížecí rohanský tajemník, ochotně složil velmi dojemný nápěv.

Za něho obilena byla zvenčí svatyně Boží Mariánská a pořízeno několik rouch mešních z jmění zádušního.

Byl zde velice ctěn a milován, jenže nedopřáno mu mezi milými sourodáky dlouhého pobytu. Počal churavěti a choroba rostla čím dál více. Když pak jeho zamilovaný kaplan P. Patočka, po krátké nemoci, dne 22. května r. 1886 v Pánu zemřel, došlo na to, že i brzy na to, totiž dne 7. června t. r. sám, k hlubokému žalu celé osady, svátostmi umírajících jsa zaopatřen, na věčnost se odebral.

Ještě před smrtí svou vyžádal sobě, by mu sem byl za kaplana dosazen P. Petr Kouble, rovněž rodák zdejší. Když pak přání jeho bylo vyhověno a nový p. kaplan se do Boskova přistěhoval, po málo dnech na to, dobrou duši svou vypustiv, pozemský život tiše dokonal.

Před pohřbem došlo sem na faru z c. k. okresního hejtmanství semilského nařízení toto: "Jelikož jest odůvodněno podezření, že v Pánu zesnulý důstojný p. P. Josef Kouble, vikář a farář v Boskově na tyfus zemřel, nemohu povoliti veškeré obvyklé obřady při pohřbení téhož i nařizují takto: 1. Kovová rakev, v níž mrtvola leží, budiž ještě dnes řádně a náležitě zaletována; 2. mrtvola v rakvi zaletované budiž ihned do chladné místnosti přenesena; 3. kolem mrtvoly budiž za příčinou čistění vzduchu hodně chlorového vápna užito; 4. do místnosti, kde mrtvola leží, nesmí nikdo míti přístupu, vyjímaje osoby, kterých k přenesení mrtvoly nutně jest třeba; 5. v den pohřbu budiž rakev pod širým nebem na vhodném, chladném místě vystavena a zde buďtež po případě také církevní obřady vykonány, zároveň budiž o to dbáno, by se lid v přiměřené

vzdálenosti od téže držel; 6. do chrámu Páně na dobu služeb Božích nesmí mrtvola býti přenešena, nýbrž zůstane před chrámem vystavena a budiž pak přímo do hrobu k věčnému spánku uložena. K provedení těchto nařízení a udržení pořádku při pohřbu nechť vyžádá si dst. farní úřad po případě pomoci obecního úřadu a pánů členů jednotlivých spolků boskovských. Za c. k. okr. hejtmana Dr. Jos. Paroubek, komisař.

Obtížnou administraci fary zastati musil P. Petr Kouble sám. Obstarati mu bylo všechny slavnosti poutní, konati o nedělích a svátcích dvakráte dopoledne služby Boží, mimo to vyučovati všedního dne v pěti až trojtřídních národních školách osadních sv. náboženství, jakož i obstarávati ostatní práce duchovní správy v osadě přes 3500 duší čítající.

Za administrace jeho došlo sem z c. k. okr. hejtmanství vyhlášení následující: "Jelikož v obci Boskově, poutnickém místě, v létě i zdaleka navštěvovaném, více osob na tyfus onemocnělo i zemřelo, vyžadují toho veřejné zájmy zdravotní nutně, by se rozšíření nakažlivé nemoci té všemožnými prostředky zamezilo. Za tou příčinou zakazuji pro letošní rok, až na dále, do vyslovného zdejšího odvolání každé větší shromáždění lidu a odbývání poutí v Boskově, zapovídaje současně konání všech procesí do obce té. O tom budiž bezodkladně v celé obci obvyklým způsobem vědomost dána . Dne 8. července 1886. Za c. k. okr. hejtmana, Dr. Paroubek."

Současně s tímto vyhlášením dozvěděl se p. administrator, že nejen v Semilech, ale ve všech okolních městech již týden před tím ohlášeno bylo, jak zuří v Boskově tyfus, šel tedy do Semil k p. c. k. okr. komisaři a upozornil jej, že c. k. okresní hejtmanství bylo o nemocech boskovských mylně zpraveno a žádal by povolán byl fysik krajský a stav zdravotní v Boskově prohlédl. Stalo se. Když pak zde fysik krajský se přesvědčil, že nemocných tu na tyfus více není, pravil: Za týden přijdu zase, a nebude-li nových onemocnělých, bude vyhláška odvolána. Přišel a nenalezl nic podezřelého, a protož také z c. k. okr. hejtmanství bylo napotom vyhlášení ze dne 8. července opět odvoláno. Tím se věc skončila a pouti konány jako za let dřívějších.

Za nového duchovního správce v Boskově byl Jeho Jasností knížetem Kamillem z Rohanů praesentován a od vysoké důstojné konsistoře potvrzen: P. Jan Štajnygr, farář dlouhomostecký, rodem z Kly u Mělníka, jen z dne 25. října r. 1886 sem se přistěhoval a občany zdejšími slavnostně uvítán byl.

Nový farář ujal se duchovní správy zdejší s horlivostí mu obvyklou. Prohlédl a do pořádku uvedl především roucha bohoslužebná a postaral se o důkladné vyčistění celého vnitřku chrámu Páně, tak aby povšechná čistota chrámová doporučovala místa tak posvátného.

Aby pak ovečky, péči jeho svěřené, k svatyni Boží tím více přilnuly a odtud užitek duchovní braly, zasvětil počátkem r. 1887 osadu celou Božskému Srdci Páně, zřídív zde s přivolením církevní vrchnosti » „bratrstvo Božského Srdce Ježíšova“, kteréž pak i k arcibratrstvu římskému řádným způsobem připojiti dal, aby členové bratrstva zdejšího podílu míti mohli na všech výsadách a milostech, jež papežskou stolicí arcibratrstvu povoleny. Duchovní správce boskovský jest také právním řiditelem a představeným bratrstva toho v Boskově.

Členů stále přibývá; až dosud zapsáno jich přes 350. Bůh dejž, aby v tom Božském Srdci Páně všickni hledali i našli místo útulného, milostí Boží rozníceni upevnili se v bohumilém životě, křesťansky dokonalém a pokrmem andělským se rádi sytíce, s Kristem Ježíšem v spojení zůstávali trvalém.

Členové s radostí přicházejí k spolkové pobožnosti měsíční a dojemně zápolí v uctívání toho Srdce Božského vší lásky nejhodnějšího.

V témž roce vykoupen byl Jeho Jasností knížetem Kamillem z Rohanů i při beneficium boskovském závazek naturalí, takže od té doby místo dříví a piva deputátního dostává duchovenstvo zdejší pouhý roční peněžitý poplatek per 245 zl. 80 kr. r. č.

Duchovní pastýř pilně pročítal pamětnici i všechny listiny staré i nové v bohatém archivu farním se nalézající, a čím dál jasněji vystoupily památné dějiny zdejšího poutního místa Mariánského v duchu jeho na povrch. I napsal stať dějinnou o Boskově, kteráž pak v časopise "Obrana víry,, tiskem uveřejněna byla, aby i širší obecenstvo památnostmi zdejšími správně a

zevrubněji obeznámeno bylo a úcta k starobylému místu poutnímu boskovskému tím více se rozšířila.

V témž .roce také zavedena v zdejším chrámu Páně pobožnost' "májová", k uctění Rodičky Boží, zde před tím neznámá. Aj vždyť sluší pobožnost' tato na poutním místě Mariánském zvláště, a že jest pobožnost' ta i květinou zbožnému lidu milou, osvědčilo se všude, kdekoliv zavedena byla - osvědčilo se také zde. Po celý měsíc květen v počtu nejhojnějším chvátají sem osadníci, ba i lid z osad cizích, až na více hodin zdálí, horlivě přicházejí uctíti a oslavovati Bohorodičku při této večerní pobožnosti májové. Pobožnost koná se pořádkem na základě knížečky, duchovním pastýřem tiskem vydal, jichž během tří let rozprodáno 6000 výtisků.

Na zdejším poutním místě nebylo dosud zdařilých obrázků Matičky Boží Boskovské, čehož duchovní pastýř nemile nesl. I promluvil o tom s knihtiskařem p. Jos. Slukou v Turnově, kterýž se nabídl, že o pěkné obrázky pro Boskov se postará.

Přijel sem zvláště, okreslil si milostnou sošku Matičky Boží, přijal fotografii kostela zdejšího a zhotovil pak obrázky v barvotisku dvoje: jedny věrně dle dřevorytiny s veršovanou modlitbičkou "Maria Matičko milá", a druhé, Matičku v pláštíčku tak jak na oltáři zakryta bývá, s veršovaným "Zdravas Maria", pod Matičkou na obou obrázcích vyobrazen jest poutní chrám Páně boskovský.

Zároveň vybídnut zdejší občan a zprvu též kostelník, p. Josef Nosek, by ujal se obchodu obrázkového při zdejším poutním chrámu Páně, což týž milerád učinil, a tak poutnictvo má nyní i stálou příležitost památky z Boskova si zaopatřiti, kdykoliv sem zavítá, čehož dříve se postrádalo. Obchodník v obrázcích mimo to dal zhotoviti, k přání duchovního správce, ještě také obrázky Matičky v oválních rámečcích z žlutého plechu, čtveré velikosti a vynasazuje se čím dál více rozmanitost obrázků boskovských rozmnožovati, by zbožní navštěvovatelé poutního místa zdejšího z tím většího výběru se těšili, tak jak na hlavních místech poutnických vůbec se shledává.

Posvátnost' pramene "vody Matky Boží" v Boskově byla téměř již v zapomenutí. Pročež duchovní pastýř, jenž z pamětní knihy se dozvěděl o významu jejím, snažil se vštěpiti a oživiti v obecnstvu úctu k pramenu posvátnému, kterýž v pamětnici již od starodávna „zázračným pramenem“ nazýván jest, a vyzval občanstvo, aby postaralo se o lepší úpravu a nedopouštělo všedně znečišťovati studánky posvátné. Studánka byla vyčištěna, kolem vnitř vycementována, v kašínku proměněna a uvnitř soškou Matky Boží Boskovské ozdobena. Jest i úmysl, za pomoci zbožného poutnictva, vystavěti nad kašínkou kapli, toho místa důstojnou a upravití prostranství kolem, na způsob milého libosádku, odkudž již vzhůru k silnici přímo cesta opatřená schůdky, učiněna byla. Pozemek na cestu vyměnil a cestu dal zhotoviti rád p. hostinský Antonín Dlabola. Schůdky zaplatil duchovní správce. Též studánka tato posvátná na obrázek jest uvedena a co památka z Boskova se prodává s kratičkým dějinným vylíčením v řeči české i německé, poněvadž též poutníků německých do roka mnoho sem přichází a obrázky boskovské se slovy německými sobě přejí. Posvátné pak vody Mariánské z Boskova lid zbožný čím dál s větší důvěrou opět užívá, an Matička Boží i v nejnovějších dobách patrně splácí nezlomnou důvěru ctitelů svých, vody té posvátně užívajících. Ovšem i nepřítivci vyskytli se jednoho času, předstírajíce, "že prý voda tato jest zdraví neprospěšná,, avšak proti radám Božím marno jest odpírati. Posvátné vody Matky Boží v Boskově užívalo se vždy i užívati se bude na budoucí časy, jak a pokud Bůh bude chtíti v nevyzpytatelné dobrotivosti své, ku spomáhání důvěřujícím se v přispění Marie Panny.

Voda pak sama jest zde nejchutnější a nejzdravější o čem svědectví dává celá obec již po staletí, neboť užívá se jí stále i ke každodenní potřebě potravní.

Zdejší svatyně Boží byla naproti jiným poutním kostelům dosti chudičká a kdyby se jí nebylo dalo v pravý čas v opravy, chudost' tato tím více by do očí bila. Ze pak v témž roce (1887) měla zde býti biskupská kanonická visitace, prosil duchovní pastýř knížecí úřad patronátní o nová okna chrámová, jelikož. tu byla okna již vetchá a velmi neúhledná. Dobromyslností patronátního komisaře p. Aloise Gobla byla žádost' jeho u Jeho Jasnosti knížete

pána i u vysokého c. k. místodržitelství co nejvřeleji doporučena a tudíž dostalo se kostelů oken nových, litých, krásných s velevkusným barevným zasklením, sloužící ku zvláštní okrase celého chrámu Páně, stála přes 1400 zl. a zaplacená jsou z jmění zádušního.

Aby pak i vnitřek svatyně Boží, kdež již po delší čas nižádné značnější úpravy se nečinilo, aspoň poněkud úhlednějšího vzezření dosáhl, dal duchovní správce všecky oltáře, kazatelnu, křtitelnici, jak dalece bylo třeba vypraviti a zapevniti a pak na způsob červeného mramoru nově natřiti, sochy všecky polychromovati a kde co třeba pozlatiti. Svatostánek pro Nejsvětější Svátost' nedůstojný točitý a všemu prachu přístupný. Přeměněn, tabernakulum Mariánské znova ozdobeno, tlustým sklem belgickým v celotě okrášleno, sakrarium dvířkami a zámečkem opatřeno, měděná velká nádoba pro svěcenou vodu nově vycínována a víkem opatřena. Také zdi od stropu dolů a pilíře kruchtové nově jsou šedou barvou, z části olejovou, natřeny a

vůbec vše co možná do lepšího pořádku uvedeno.

Na tuto vnitřní opravu přispěli obětaví osadníci dobrovolnými příspěvky částkou na 600 zl. a P. František Chvalina, kněz na odpočinku, rodák zdejší 50 zl. Ostatní zapravilo se z fary. Celkem stála oprava tato přes 700 zl. - Všem, kdož ochotně přispěli na výzdobu tuto: zaplať Pán Bůh!

K biskupské visitaci zavítal sem dne 17. července nejdůstojnější p. biskup světící z Prahy, Karel Švarc, - místo Jeho biskupské Milosti nejdůstojnějšího arcipastýře našeho litoměřického Dr. Emanuele Jana Schöbla, jenž krátce před svou visitační cestou poněkud ochuravěl, a tudíž osobně sem přijeti nemohl. - byl velmi slavnostně již na nádraží v Úzkodolí (*Engentál, Bohuňovsko*) občanstvem mnohým uvítán a jako průvodem vítězoslavným do Boskova doprovázen, kdež pak ostatní osadníci u vzorném pořádku nejdůstojnějšího hosta s radostí přijali a do chrámu Matičky Boží nejuctivěji uvedli. Jeho biskupské Milosti se zde velmi líbilo.

Vzal sebou odtud na památku několik obrázků Matičky Boží Boskovské, navštívil také posvátnou studánku a tam uctivě dvakráte napil se vody Matky Páně.

Kostelní zpěv potřeboval zde opravy. Za tou příčinou uradil se r. 1888 duchovní pastýř s veleochoťným řídícím učitelem, p. Stanislavem Beránkem, co řiditelem kůru zdejšího, a spojenými silami pak pečováno se vši snahou o přesně církevní hudbu chrámovou i zpěv při službách Božích a ostatních obřadech kostelních. Neunavený p. řiditel kůru s velikou pilností byl nápomocen cvičiti dítky i lid v zpěvu důstojném.

Kostelní písně, co možná nejpěknější, sebral z kancionálu svatojánského, Lehnerova a odjinud duchovní pastýř a je pro poutní kostel zdejší tiskem, svým nákladem, zvláště vydal, tak, aby lid, rád zpívající, měl zpěvníček obsahující veškeré písně zde užívané. Jest jich všech dohromady 125 písní, kteréž všecky, pro každou obdobu zvláště nacvičeny, i jest to radost naslouchati zpěvu zdejšímu, když obecenstvo s pozorností dle návodu správně prozpěvuje.

Z počátku ovšem byli mnozí na tuto novotu nevrli, ale jen kratičkou dobu, když pak uvykli na nový způsob zpěvu, nemile to nyní pociťují. když někdo cizí z nevědomosti zpěv nesprávnými zvuky ruší.

Poutní místo posvátné jest útočiště a i z velké vzdálenosti přicházejí sem poutníci, aby se tu potěšili a ulehčili svědomí svému.

Pečliv jsa o veškeré potřeby a výhody duchovní věřících obrátil se duchovní pastýř r. 1889 na nejdůstojnější biskupský Ordinariat s pokornou prosbou, by pro zdejší svatyni poutní nejmilostivěji povoleno bylo, aby zpovědníci zde směli také od biskupských rezervatů rozhřešovati, t. j. i ty těžké hříchy v svátosti pokání odpouštěti, od kterýchž v diecesi toliko nejdůstojnější p. biskup sám právně rozhřešovati může. Jeho biskupská Milost prosbě této vyhověti ráčila, a sice tak, že po uplynutí jisté řady let, opět o tuto výsadu se požádati má.

Dále podána byla nejuctivější prosba k Jeho biskupské Milosti, by nejmilostivěji ráčila u sv. papežské stolice vymoci, aby o čtyřech hlavních zdejších poutních slavnostech: navštívení, nanebevzetí, narození a jména P. Marie, povoleny byly pro zdejší chrám Páně plnomocné odpustky těm, kdož by jich dosíci toužil: prosbě té rovněž vyhověno, a sice ještě tak, že

odpustky tyto také na způsob přímluvy i dušičkám v očištění obětovány býti mohou. Tato vzácná výsada platí vždy toliko na sedm let, načež se z duchovní správy o prodloužení požádati má.

Duchovní pastýř získal zde také některé členy pro spolek paramentní "Uctění nejsvětější Svátosti Oltářní" a obrátiv se pak s prosbou k předsednictví toho spolku do Prahy, obdržel pro zdejší chrám Páně pěkný bílý pluvial a pak krásné bílé dalmatky.

K poutní slavnosti připravily zdejší dvě dívky Kristina Strnadová a Marie Hrádecká nový červený sametový plášť pro milostnou sošku. Samet a stříbrné krajky koupil duchovní pastýř, ostatní okrasa pak vzata z pláštíku darovaného kdysi jasnou paní kněžnou Bertou z Rohanů, kterýž nemohl se více potřebovati, stříbrná pak nádherná okrasa lehce na jiný plášť se připravit dala. Také paní Františka Čmuchačková z Vysokého dala ještě jiný červený hedvábný, zlatem protkaný, plášť pro "Matičku" zdejší zhotoviti: takže nyní tři pěkné pláštiky pro milostnou sošku Matky Boží zde v chrámu Páně se chovají.

Mimo to darovány byly zdejšímu chrámu Páně troje nové oltářní polštářičky, a sice: atlasové bílé s přepěkným vyšitým kalichem od slečny Anny Rejmanovy z Jičína; červené hedvábné s velmi dovedně vyšitým věncem od sl. Anny Ančičkové ze Semil; červené sametové též se zvláště pěkně vyšitým věncem od paní Anny Hýblerové ze Semil. Dále darováno: bílé hedvábné antependium k hrubému oltáři s vyšitým zlatem „Ave Maria“, kolem čehož uměle všitý jest věnec z růží a lilií od paní Eleonory Koublové z Rokytnice; pláštíček na ciborium atlasový s jménem „Ježíš“, zlatem vyšitým, kolem něhož všitý věnec z révy a klasů pšeničných, od sl. Anny Rejmanovy z Jičína; a ještě jiné předměty pro ozdobu chrámovou zdejší byly sem darovány, jež všecky zde výslovně vyjmenovati netřeba.

O první pouti roku 1889 zbožní poutníci ze Železnice započali večerní průvod s rozžatými svíčkami kolem milostného chrámu Páně: i umínil si duchovní pastýř průvody takové zde pokud možná udržeti, an i na jiných poutních místech se konají, zvláště pak velkolepě v Lúrděch ve Francii a Einsidelách v Bavorsku, při kterýchž průvodech tam zpívává se zvláštní píseň, tak zvaná „lúrdská“.

Duchovní pastýř dal k těmto průvodům zdejším zhotoviti malou dřevěnou sošku Matičky Boží Boskovské, věrně dle Milostné sochy na oltáři, kteráž při té příležitosti družičkami na nosítkách se nese; upravil k průvodu také zvláštní píseň, tak zvané „Zvonečky boskovské“, jež dle loretanských litanií P. Marii opěvují, a po způsobu melodie písně lúrdské se zpívají! Průvodu zúčastňuje se slavnostně i duchovenstvo. Toho průvodu před narozením P. Marie r. 1889 zúčastnil se také nejdůstojnější papežský domácí prelát a c. k. dvorní kaplan, řídící, v .Augustinum a c. k. professor na universitě ve Vídni, Monsignor Dr. František Laurýn, kterýž každoročně na prázdniny do domova svého (v Jeseném) přichází a odtud pak každodenně k Matičce Boží do Boskova, i za počasí nepříjemného, velerád putuje, by zde u oltáře milostného mši svatou sloužil, i když toho potřebí ochotně ve všech duchovních pracích zde vypomáhati si neobtěžuje.

Týž vznešený ctitel Mariánský daroval zdejšímu chrámu Páně přepěkný bílý ornát a 18 velkých svíců bronzových, značné ceny. Jiný pak bílý ornát darován od bývalého zdejšího kaplana P. Františka Hladíka, když v Jeřmanicích farářem se stal. Lampa z čínského stříbra před oltářem milostným věnována ct. p. Josefou Prouskovou z Boskova. Za všecky tyto dary dobrodincům odmění se Matička Boží.

Takto s pomocí Boží poutní místo zdejší se čím dál více oslavuje a zpřijemňuje. Ctitelové Mariánští s svatou radostí sem chvátají a Rodičku Boží co nejrůzněji zde uctívají. V zimě v letě, kdykoli v někoho, na blízku i v dáli, tíseň nějaká svírá, pospíchá do Boskova k Matičce Boží a tu přednáší modlitby své před obrazem Milostným a potěšen i posílněn vrací se zpět.

O jak šťastna jest horská krajina zdejší, že Matka Páně si zde sídlo milostí vyvolila!

Poněvadž pak rok 1890 byl pro zdejší chrám Páně rokem jubilejním t. j. rokem radostným oslavení dvou stoleté památky založení nynější zdejší svatyně Matky Boží, proto památka tato se důstojně oslavila. Po celý měsíc září až včetně do 5. října t. r. bylo zde slaveno jubileum, ku kterémuž sv. stolice papežská povoliti ráčila jubilejních odpustků, kteréž získati mohl každý, kdož v témž čase do zdejšího chrámu

oslaveného zavítal, zde svátost pokání a nejsvětější Svátost Oltářní hodně přijal a na úmysl sv. církve se pomodlil. Jubileum toto započalo posvátnými míssiemi, kteréž dnem 1. září se zahájily a po celý následující týden trvaly.

Po celý pak další čas jubilea v neděli i odpoledne bývala jubilejní kázání, v nichž se vystřídal kazatelové mimo duchovních domácích: Mgr. Dr. Fr. Lauryn, c. k. dvorní kaplan a řídítel Augustiana ve Vídni; Josef Suchý, vikářský tajemník a farář z Železného Brodu; P. Florentin Cibulka, kvardian františkánský z Turnova; Vincenc Rameš, vikářský tajemník a děkan z Libuně.

Na svátek sv. Václava pak byla slavnost nejhlavnější, k tomuto dni slavnému zavítati sem ráčil ochotně a z lásky k Rodičce Boží vysd. p. jenerální vikář Mgr. František Demel z Litoměřic a měl zde u milostného oltáře slavnou pontifikální mši sv. za assistance desíti duchovních.

K této hlavní slavnosti též zavítati sem ráčila vysoce urozená paní hraběnka Augusta z Desfour'su ze zámku svého hruborohozeckého a zde sv. svátosti přijala, též i na faře u slavnostní tabule krátce prodlela a odcházejíc zdejšímu kostelu 20 zl. darovala. Byla zde v době jubilejní již po druhé. Poprvé přišla se svými hraběcími dítkami: Františkou, Mikulášem a Augustem na missie a i tehdaž zde sv. svátosti přijala, osvědčivši tímto krásným příkladem zbožnost svého srdce i lásku k Rodičce Boží.

K slavnosti jubilejní ráčil p. papežský komoří Mgr. Josef Němeček, děkan v Loukově u Turnova, darovati pro chrám Matičky Boží svatoboskovské jeden vzácný kalich stříbrný s patenou a bílý hedbávný adasový ornat. Obého ponejprv užito bylo při slavné pontifikální mši svaté. Nejsvětější Panna odplatí štědře tyto dary. Zakončení jubilea bylo dne 5. října na slavnost sv. Růžence Mariánské, slavným »Te Deum laudamus«.

V týž rok jubilejní událo se zde i několik milostných vyslyšení, o kterých později se zmíním.

Dalo se očekávati, že zbožní věřící osadní i všickni ostatní ctitelové Mariánští, z blízka i ze zdálí, tohoto posvátného času milostivého použijí a co nejčtetněji zdejší chrám Matičky Boží v témž jubilejním měsíci navštíví a z pokladů církve svaté k prospěchu duší svých milostí si opatří. Matička Boží pak, tímto zvláště slavena, propůjčovala jednomu každému s dostatek všeho toho, oč zde zvláště v téže době před obrazem milostným s důvěrou Ji vzýval.

Zde budiž mi dovoleno zmíniti se také o stavu a povaze bodrého lidu pohorského. Horský lid zdejší jest v jádru ještě zachovalý a svatého náboženství si váží. Toliko želeť jest, že zvláště pokolení mladší na mnoze v továrnách živobyť své hledati musí, kdež lhostejnost náboženství ze strany popředníků bohužel jest v květu, čímž i lid mladý více méně povinností sv. náboženství se odcizuje.

Doma živí se lid většinou sekáním a broušením skelných korálů. Skelný tento průmysl zde jest velmi blahodárný, takže lid, jím zaměstnaný, dobře se živí, však bohužel také mnozí, čím více vydělají, tím rozmařlivější, ba lehkomyšlnější život vedou a málo se pamatuje v době dobrého výdělku na časy budoucí. V poslední době klesá vydatný tento pramen výživy příčinlivých horalů citelněji a lid vidí se čím dál více bez práce a běduje.

Kéž nejsvětější Panna odvrátí všechno zlé od lidu ubohého a uhájí důvěřujícím v pomoc Její toho, čehož k časnému i věčnému životu nutně zapotřebí mají.

Ještě pak jednu věc připomenouti musím. Od několika posledních let zahnízduje se v okolí zdejším zvláštní duchovní prašivina, tak zvaný „spiritismus“ čili „medianství“. Podstata nemoudré pověry této jest, že prý Bůh skrze duchy vůli svou nyní lidem zjevuje, takže všeliké jiné náboženství v toto duchové náboženství se přeměnití musí. Duch prý vstupuje v tak zvané „medium“ (prostřednici) a jakmile vstoupí, lze prý každému volně se na všecko z říše duchů doptati. Duch pak do media prý zvláštní pobožností přivolán býti musí. Členové sekty té nevěří v peklo, nýbrž v stěhování se duší lidských do bytostí jiných anebo v bloudění v prostoru světovém po tak dlouho, až jsou úplně čistými a království nebeského působivými.

Neblahá pověra tato, již v staropohanských dobách smyšlena a nyní opět svobodnými zednáři ze starého haraburdí k mámení lidu na světlo vynesena, neblaze a skutečně mámivě působí na lid lehkověrný, takže jako pravá prašivina rozžírání duše zmámených k záhubě. Hlavní

sídlo shromažďovací v nejbližším okolí jest Stará Ves u Vysokého. Podněcovatelé pověry jsou z cizozemská podporováni a placeni.

Nechť z dítek Mariánských tímto od církve katolické zavrženým klamem se nikdo šáliti nedá, ti pak, kteříž se s bealelem již již bratříčkovati a sestříčkovati počali, nevědouce v své slabosti duchovní odkud vítr věje a kam zahání, ať přetrhnou sítě pavouků a vyprostí se záhy, neboť klam a mam odjakživa škodil a vždy škoditi bude každému, kdo se mu podává.

Roku 1890 konalo se v říši naší rakouské sčítání lidu. Počet obyvatelstva téhož roku v osadě boskovské byl úhrnem 3760 katolíků a 31 protestantů: a sice v Boskově 167 domů s 1129 obyvateli, v Jeseném 178 d. s 1280 ob., v Roztokách 99 d. s 576 ob., v Dolením Příkrém 54 d. s 407 ob, na Spálově 45 d. s 318 ob. kat., a 31 ob. prot, v Bouňovských 11 d. s 45 ob.; Úzkodolí počítá se k Jesenému.

Vzrůst obce jesenské nad boskovskou od předešlého století vysvětluje se tím, že tamto rozdělen byl dvorec na více usedlostí a také přistěhovalo se tam několik cizích rodin za příčinou železných dolů v Úzkodolí pod Jeseném, jež porůznu nových domků si nastavěly.

Od r. 1866 dolování přestalo a budovy i s příslušenstvím prodány byly knížetem z Rohanů baronu z Liebigů, kterýž je pronajal a konečně r. 1889 docela prodal Albertu Rözlerovi, jenž zde hlavně dřevěný papír vyrábí.

V Úzkodolí (Engenthal) nalézá se stanice železné dráhy tanvaldsko-železnobrodské, kdež o hlavních poutích zdejších až přes 1000 jízdních lístků se vyprodá.

10. Oprava a posvěcení kostela.

Když duchovní pastýř zažádal u nejdůstojnějšího biskupského Ordinariatu, aby se smělo r. 1890 slaviti jubileum dvoustoleté památky založení zdejší milostné svatyně, předložil též prosbu, by Jeho Biskupská Milost při této slavnosti tento kostel Mariánský posvětili ráčila. Nejdůstojnější pan biskup odpověděl blahosklonně, že ochoten jest posvěcení žádané vykonati, když kostel bude náležitě opraven. Za tou příčinou přednesena prosba u knížecího patronátního úřadu, by co třeba na kostele zdejší dáno bylo do pořádku, najmě: aby opatřen byl krytem břidlicovým, věž velká dostala nové jehlancové helmy. síňky rozpučané se přestavěly, pod emporymi dostalo se rákosového stropu, celé zdivo kostelní zevně bylo dobře přepačechováno a znovu obíleno. Žádost přijata příznivě, toliko jednalo se odkud sehnati tak značnou část peněz na opravu, an záduší boskovské tolik najednou uhraditi nemůže. Ujednáno, pokusiti se o výpůjčku od některého bohatého kostela patronátního.

Rychle učiněn plán a rozpočet opravy (na 4721 zl 74 kr.) a osobně předložen u c. k. okresního hejtmanství v Semilech s žádostí, by dobrotivě záležitost tuto podporovati a opravy potřebné vymoci ráčilo. V žádosti nedotýkáno konkurence osadníků, však c. k. okr. hejtmanství samo na ni poukázalo a den pro jednání její ustanovilo. Když pak za tou příčinou zástupcové obcí přifařených do fary zdejší se sešli a p. okresní hejtman záležitost přednesl, aj tu objevil se odpor proti opravě i proti placení na opravu u zástupců obce Jesenské, z nichž jeden i vyjádřil se, že "jsou ještě horší baráky a nedávají se spravovati." A mnoholi měly obce přispívati? Dohromady připadalo na pět obcí 742 zl., kteréžto peníze v šesti letech zaplacený býti měly. Na Boskov a Jesené bylo by připadlo asi po 38 zl. ročně, na ostatní obce dle čísel domů méně.

K zástupcům obce jesenské přidali se zástupcové z Roztok a zpočátku i z Příkrého a Spálova, tak že jediný Boskov přijímal na sebe ochotně poplatek konkurenční.

Později k Boskovu přidaly se ještě Příkré a Spálov. Zastupitelstvo obcí jesenské a roztocké pak zapodalo stížnost na vysoké c. k. místodržitelství, kterouž zde doslovně pro památku podá vám:

"Z vynešení slavného c. k. okresního hejtmanství v Semilech, ze dne 8. ledna 1890 Č 18751, jímž rozhodnuto bylo, že patronátním úřadem kostela boskovského ponavržené opravy stavební na farním kostele v Boskově za nutné se pokládají a jímž náklady za tažní a ruční

práce hrazeny býti mají rozepsáním přírážky na katolické poplatníky obce Jesený, Roztok, Spálov a Příkrý, podává v účtě podepsaná obec Jesenská zastoupena starostou Františkem Bachtíkem a obec Roztoky, zastoupena starostou Josefem Zemanem na základě usnešení obecního zastupitelstva obce Jesený ze dne 30. ledna 1890 a zastupitelstva obce Roztok ze dne 2. února 1890 následující stížnost."

"Pokud jsme z předloženého plánu a rozpočtu seznali, má býti na kostele Boskovském především věž částečně stržena a nová věž postavena, dále chrám zdelen přístavbou při hlavních dveřích chrámových a při tom zřízena pro sochu P. Marie zvláštní kaplička a konečně kolem kostela půda vydlážděna. Však ani jediná z těchto oprav nemůže za nutnou uznána býti, sloužejí naopak veškeré opravy jen k ozdobě chrámu Boskovského. Věž jest nyní částečně z kamene, částečně v hořejší části ze dřeva, zdivo nehrozí sesutím, nejeví žádné trhliny a vůbec nalézá se ve stavu úplně dobrém, což úřad patronátní nejlépe uznal tím, že teprve r. 1884 dal celý kostel obílit, což by bylo zbytečným bývalo, kdyby zdivo bylo chatrné. Zdivo celého kostela jest tak důkladné a neporušené, že vytrvá beze všeho nebezpečí pro obecnstvo ještě mnoho desíletí. Trámoví věže jest zdravé a vyžadovala by věž nejvýše nového krytu. Kostel ve svých nynějších rozměrech jest pro přifařené občany úplně postačitelny, čemuž každý přisvědčí, kdož kostel navštěvuje, který i o největších svátcích nikdy domácimi lidmi naplněn nebývá, starati se o poutníky, kteří, jak níže uvedeno, ovšem kostel boskovský často a četně navštěvují, není povinností obcí přifařených, socha P. Marie, kteráž pokládá se za divotvornou, nalézá se posaváde ve výklenku nad hlavními dveřmi chrámovými a pro tuto sochu má zřízena býti zvláštní nákladná kaplička. Postavení takové kapličky pokládáme za svrchovaně zbytečno, stejně zbytečné jest vydláždění půdy kolem celého kostela a opět jenom pro pohodlí poutníků a ještě více kramářů a obchodníků, kteří o poutích kolem kostela stánky své rozkládají a tam znamenité obchody provozují, což by dle skromného náhledu podepsaných se vůbec ani trpěti, tím méně usnadňovati mělo."

„Že kostel potřebuje nového krytu jest pravda a jsme úplně s tím srozuměni, by kryt byl břidlicí. Zde jedná se duchovenstvu Boskovskému a těm, kteří opravy a přístavby si přejí jediné a výhradně o to, aby Boskov stal se čím dál tím více hledanějším a navštěvovanějším místem poutnickým. Ze místem takovým jest, to všeobecně známo, neboť dochází tam každoročně ohromné množství poutníků, o každé ze tří poutí navštíví Boskov 4- 5 tisíc lidu a mimo to po celé léto, totiž od 7. července do 8. září každou neděli také na sta poutníků, nehledě k četným navštěvovatelům, kteří tam docházejí v obyčejné dny všední."

"To děkují Boskovští občané oné divotvorné P. Marii, nad dveřmi chrámovými dosud umístěné, v druhé pak řadě stejně za zázračnou pokládané vodě, z kteréž sobě poutníci v láhvích a nádobách ohromné množství odnášejí."

"Nechceme se snad dotýkati toho, že poutníci té důvěry a zbožnosti mají, tolik ale jest jisto, že jediné Boskovští občané z této ohromné návštěvy užitek značný a zisk mají. Proto je snaha jejich chrám Boskovský okrášliti a zvelebiti velmi přirozenou, za stejně přirozené však bychom pokládali, by ten, kdo z pouhých okras a ze zvelebení kostela v první řadě běře zisku tak hojného, také sám platil a by příslušníci obcí jiných jen tenkrát k placení byli přidržováni, když jedná se o přístavby a opravy nezbytné."

"Pakli žádost tato v každém čase za odůvodněnou pokládati se musí, jsme právě nyní k žádosti této přímo donuceni, poněvadž by poplatníci poplatek nyní jen s největší obtíží zaplatiti s to byli."

"Jest všeobecně známo, že většina obyvatelstva obou obcí právě tak jako většina obyvatelstva celého okresu výživu svou brala ze sklářství a že průmysl a obchod tento nyní částečně zúplna zanikl a pokud nezanikl, jen tak skrovný výtěžek poskytuje, že k živobytí nikterak nestačí. Z pozemků nemá obyvatelstvo pohorních našich krajín dostatečné výživy a jest s výživou svou z většiny poukázáno na práce průmyslové, jakýchž nyní nenachází."

"K tomu přichází, že jak okres tak i obce právě v minulých letech prvnější stavením silnic, poslednější stavením cest a škol takových výdajů měly, že přírážky okresní a obecní v Jeseném 45% a školní 20%, přírážky obecní v Roztokách 30% a školní 80%, není prazádná naděje, že

by přirážky tyto staly se menšími, neboť okres Semilský dluhuje asi 120.000 zl. za stavby silnic a ještě několik silnic staví a stavěti bude, přirážky obecní stoupají pravidelně každý čas.“

"Dovolujeme sobě poukázati také k tomu, že sám Jeho Excellence pan předseda ministerstva v odpovědi své k deputaci obchodníků a dělníků sklářských uznal smutný stav průmyslu sklářského a pomoc poskytnouti přislíbil, v obou obcích v Jeseném a Roztokách se obyvatelstvo výhradně sklářstvím živilo".

"Že obce v úctě podepsané jen z těchto důvodů oproti stavbám na kostele Boskovském se ohražují, že když to poměry výdělkové dovolují s ochotou přispívají k tomu, aby chrám Páně v pořádku byl držen, toho dokladem jest, že nikdo ani v nejmenším se nespíral, když v roce 1887 byl vnitř k kostela opraven. V obci Jesenské se sešlo na dobrovolných přispěvcích kolem 130 zl. v obci Roztokách as 60 zl. Z těchto dobrovolných příspěvků byly oltáře a sochy u vnitř kostela upraveny".

"Nyní ale, kde bída a nouze se uhostila, tam kde dříve alespoň při spořivosti byla výživa pojištěna, jest i sebe menší výdaj nad míru citelný a proto by obce podepsané se prohřešily na své povinnosti, starati se o zájmy svých poplatníků; opravy a přístavby na kostele Boskovském nejsou vůbec nutny a kdyby za prospěšné a žádoucí se pokládaly, tak zajisté by odročeny býti mohly na dobu, až by poměry se zlepšily; protože na letošní rok právě připadá slavnost dvoustyletého trvání farního a poutnického kostela Boskovského, nemůže zajisté na poplatnících žádáno býti, aby se podrobili připláceti na stavby k pouhé okrase kostela sloužící. Ostatně je z toho, že právě na uvedenou slavnost se poukazuje, patrně, co zavadalo příčinu a podnět k celému návrhu, není žádné tajemství, že nynější správce fary Boskovské se vůči občanům Boskovským prohlásil, že se postará o to, aby zůstala po něm v Boskově památka a on též to jest, který nejvíce naléhá na to, aby se kostel co nejvíce okrášlil. „

"Kdežto ve skutečnosti poplatníci by si, co by platiti musili v pravém slova smyslu od úst ušetřiti musili, jest dle doslechu v zádušní pokladně nadbytek peněz, takže by náklad na opravu kostela ze zádušního jmění uhrazen býti mohl „.

„Na základě uvedených okolností klademe slušnou žádost, Veleslavné c. k. místodržitelství račiž stížené vynešení slavného c. k. okresního hejtmanství v Semilech ze dne 8. ledna 1890 Č. 1875 J změnití a patronátním úřadem kostela Boskovského navržené přístavby a opravy kostela toho za zbytečné uznati“ .

Vysoké c k. místodržitelství pak prozkoumavší plán i rozpočet oprav kostela boskovského c. k. okresním hejtmanstvím předložený, shledalo, "že stížnost představenstva jesenského a roztockého jest zcela bezzákladná, poněvadž v stížnosti té po nejvíce řeč jest o stavebních pracích, jež v předloženém projektu se ani neshledávají, a proto stížnost docela zamítnuta.

Aby pak kostel Matky Boží svatoboskovské tím pěknějšího vzezření dosáhl, navrhovala se se strany vysokého c. k. místodržitelství změna plánu v ten smysl, aby na velké věži o čtyři metry zdiva se přistavělo, helma léto věže dle načrtnutého nákresu místodržitelského se upravila a také malá věžička docela nově se zřídila a ještě jiné menší úpravy se zjinačily.

Dle toho i rozpočet musel býti přepracován a zvýšen byl na 7794 zl 80 kr. Samo pak vysoké c. k. místodržitelství za souhlasu nejdůstojnějšího biskupského Ordinariatu také ustanovilo, jak částka tato hraditi se má, totiž 4700 zl. půjčkou a ostatních 3094 zl. 80 kro z vlastního kapitálu záduše boskovské.

Tak tedy původní smysl žádosti z patronátního úřadu a z duchovní správy boskovské nabyt průchodu a schválení místodržitelského.

Že pak oprava chrámová již do slavnosti jubilejní hotova býti nemohla, odložila se práce veškerá až do roku 1892, by pohodlně provedena byla do 1. října r. 1893, na kterýž den slavnost posvěcení téhož chrámu odročena byla za tou příčinou, že v týž den připadala dvoustoletá památka dostavení a požehnání této svatyně.

Provedení opravy pronajalo bylo knížecímu Rohanskému staviteli p. Václavu Karnoldovi, kterýž také ihned hmotu stavební si obstarával a do Boskova zpoznenáhla dopravovati dal.

Mezi tím pak stala se změna v knížecí rodině. Panující kníže a spolu patronátní pán kostelů na panstvích knížecích Rohanských, vévoda Montbazonský a Bouiltonský, Kamil

z Rohanů dne 13, září v Pánu skonal v stáří 92 let a 9 měsíců, oželen upřímnou vřelostí všech stavů, neboť pro svou lidumilnost a dobrotivou štědrotu byl ctěn a milován.

Jakožto nový pán nastoupil na dědictví kníže Alain z Rohanů, kterýž na den 12. listopadu povolal i veškeré patronátní duchovenstvo k sobě, by co svému patronátnímu pánu novému se představilo.

Změna tato pak nevadila pokračování opravou chrámu Páně zdejšího, kteráž v témž roce pokročila tak, že zhotovena malá věžička, celá střecha lodi chrámové řádně opevněna, upravena a pevnou břidlicí z lomů Jirkovských u Železného Brodu pobita, v předu nad hlavním portálem ve střeše nový úhledný štítek z pálených cihel postaven, část zdiva chrámového z venčí řádně oškrábána a nově spačechována a devět parádnických vykřívků na střeše zhotoveno. Pracováno až pozdě do zámru. Ostatní oprava ponechána na rok budoucí. Přes zimu zhotovil duchovní pastýř jeden lustr velký dle vzoru druhého lustru zdejšího a umístilo oba v presbytáři, dal znovu pozlatiti monstranci, jeden kalich, patenu k zaopatřování, dva pacifikály, pořízeno několik alb a rochet a jiného prádla kostelního. Na úpravy tyto přispěl místní kaplan P. Petr Kouble 50 zl. a spolek božského Srdce Páně asi 30 zL, ostatní doplatil duchovní pastýř.

Darováno také několik pěkných antipendií oltářních, háčkových prostěradel na polštářiky oltářní, vzácných kytek pro okrasu oltářů a svící, váz ozdobných pro květiny a jiných potřeb kostelních. Také příspěvků peněžních dostalo se něco, zejména 50 zl. od nejmenovaných manželů z farnosti velišské, 50 zl. od Anny Balcarové (na znovu vyzdobení tabernakulum Mariánského) a menší dárky dané do pokladniček chrámových aneb doručené na faře, všechny tyto milodary obráceny byly náležitě dle úmyslů dárců, jimž nejsvětější Panna budíž za vše štědou odměnitelkou.

R. 1893 myslil stavitel opravou pokračovati co nejdříve z jara, aby vše záhy hotovo býti mohlo. Leč nestalo se tak za příčinou úřední inventury na panstvích knížecích, kteráž vyžadovala mnoho práce v knížecím stavitelském úřadě.

Až teprv po slavnosti Navštívení P. Marie přišlo sem dělnictvo I s zástupcem stavitelovým, p. A. Rybářem, stavitelem z Kněžíček u Českého Dubu, kterýž měl vésti, stavbu, aby vše rychleji postupovati mohlo. Započato snešením helmy věžní. V báni nenalezen nižádný pamětní spis, dělníci pravili, že tam byly jakési papírky ale setlelé, kteréž dírou propadaly a větrem roznešeny byly.

Když pak zdiva bylo tolik přistaveno na věži, aby mohla se dávat helma nová, konány přípravy k postavení hlavního stožáru 22½ metru dlouhého. Doba k postavení musila býti bezvětrná a té použito dne 1. září.

Ostatní kroví, kus po kuse se upevnilo a bez úrazu vše šťastně se vykonalo. Báň a kříž na novou helmu zasazeny byly dne 22. září o páté hodině k večeru. K smělé této práci odvážili se tesaři: Jos. Frydrich z Radimovic a Fr. Roubiček z Radostína. Do bání dán nový pamětní spis, sepsaný duchovním správcem a vložen do plechové kulaté krabičky, jejíž víko bylo zacínováno.

Vzdor však vši píce oprava chrámová nemohla býti do 1. října hotova tak, aby slavnost svěcení kostela důstojně se předsevzítí mohla, a pročež zaslána prosba k Jeho Biskupské Milosti, by ráčil slavnost tuto odložit. Nejdůstojnější p. biskup určil svěcení na 22. října.

Pracováno venku i uvnitř co nejpilněji, postaveny síňky postranní, zhotoven rákosový strop pod emporami, zpačechováno ostatní zdivo chrámu i věže, pokryty střechy břidlicí, celý kostel z venčí obílen, uvnitř pak znovu natřeny všechny oltáře, přemalovány některé sochy na oltářích, zapevněna nová plotna z bílého mramoru po celém oltářním stole, stolice spraveny zpovědnice opraveny a přetřeny stěny celého kostela i sakristie a oratoria nad sakristií vkusně vymalovány.

Zdalo se, že práce ani do 22. října dokončena nebude a že ze slavnosti svěcení sejde, však Bohu díky, svěcení vykonáno .

Na opravu vnitřní daroval místní kaplan P. Kouble 50 zL, sbírkou obdrželo se 48 zl. Poněvadž pak celá oprava stála přes 370 zL, věnoval ostatní duchovní pastýř, Nejdůstojnější p. biskup dr. Emanuel Jan zavítal sem se svým tajemníkem vdp. Ant. Čechem a komorníkem dne 21. října odpoledne o čtvrté hodině a uvítán osadnictvem rozradostněným.

Přivežen z nádraží semilského v nádherném landauru, taženým černými ušlechtilými oři ruského plemene, kterýžto povoz p. stavitel Kramář ze Semil rád a bezplatně zapůjčil.

Škoda, přeškoda, že den svěcení byl deštivý. Vzdor tomu však Nejdůstojnější Světitel s obdivuhodným klidem konal i v dešti posvátný obřad zvenčí, přikročiv pak k svěcení vnitřku chrámového, dovoliti ráčil lidem na dešti stojícím, aby vstoupili též do chrámu Páně. Lidem byla milost tato velice milá, neboť pozorovati mohli takto celý dojemný obřad svěcení venku i vnitř, a byli úkonem tímto církevním velmi vzdělání.

K svěcení, mimo duchovenstva domácího, dostavili se z duchovenstva cizího: vdp. P. Florentin Cibulka, kvardián kláštera františkánského v Turnově, vdp. Jan Tyrichtr, bisk. vik. tajemník turnovský a farář z Přepeř; vdp. Em. Zdobínský, bisk. vikář a farář ze Semil; dp. Karel Hušák, far. z Olešnice; dp. Ig. Muzika, far. z Nábzí; vp. Mich. Boch, kap. z Držkova; vp. Jar. Dlouhý, kap. ze Semil; vp. Jos. Filar, kat. z Vysokého.

První v posvěceném chrámu Páně mši sv. slavnou sloužil biskupský vikářský tajemník Jan Tyrichtr u přítomnosti nejdůstojnějšího p. biskupa, kterýž sám sice chtěl míti zde pontifikální slavnou mši sv., ale za příčinou nenadálého krátkého ochuravění musel, ač nerad, požití léku, což vadilo pak sloužení mše sv. vůbec.

K svěcení dostavil se též, co zástupce knížete pána Alajna z Rohanů, jeho tajemník a spolu patronátní komisař p. Alois Göbl, kterýž pro opravu chrámu zdejšího již od počátku se velmi zajímal a ji také hlavně u vyšších úřadů vymoci se vynasnažil.

Těsně při chrámu Páně nalézal se, zde již po mnoho set let hřbitov, kterýž pak letos přeložiti se musil, poněvadž nynějším zákonům zdravotním nevyhovoval. Obec boskovská chtěla svým nákladem sama i pro ostatní obce přifašené zříditi společný hřbitov nový, když pak se o tom před zástupci ostatních obcí pojednávalo: pravili zástupcové obcí Roztok, Příkrého a Spálova, že dobrovolně a ochotně na svůj společný hřbitov náklad nésti chtějí, zástupcové pak obce jesenské projádřili se, že zřídí si obec jesenská svůj samostatný hřbitov v Jeseném.

Poněvadž hřbitov osadní v Boskově byl zřízen do příchodu Jeho Biskupské Milosti, milerád také přijal nejdůstojnější p. biskup žádost, by ráčil osobně i tento nový hřbitov zde posvětit. Svěcení konalo se dne 23. listopadu dopoledne. Pršelo předtím celou noc a ještě ráno neukazovalo se na lepší počasí. V dešti se šlo do kostela. Když pak hotovil se průvod k svěcení na hřbitov, poustálo poněkud pršeti, ale hustá mlha zahalovala krajinu vůkol. Nejdůstojnější p. Světitel s posvátným klidem konal i zde dojemný úkon církevní, po posvěcení hřbitova odebral se ještě v průvodu k svěcení kříže při silnici k Semilům, kterýžto kříž zdejší p. řídící učitel Stanislav Beránek k památce svého tchána Ant. Noska na svém pozemku postaviti dal. Po posvěcení ubíral se nejdůstojnější p. biskup do chrámu Páně, kdež teprv mši sv. sloužiti ráčil.

Měl tedy nejdůstojnější p. biskup v Boskově zaměstnání mnoho a to za času velmi nepříjemného, všecko však konal s radostí z lásky k Rodičce Boží. Rodička Boží tisícero násobně odměníž se Mu za obět Boskovu prokázanou.

11. Popis poutního kostela a hlavnějších osadních památek.

Poutní chrám Páně boskovský stojí na temenu pohoří jako v sedle uprostřed dědiny, směrem k jihu a severu po stránkách dolů se rozkládající, ozdoben 45 metrů vysokou objemnou věží při presbytáři a malou věžičkou v prostřed hřebenu střechy lodní. Délka jeho obnáší uvnitř 42 m, šířka 19 m., takže s chory tak zvanými emporními, pro 3000 lidí místnosti má. Skvostů, památek drahokovových, nádherných rouch mešních a těm podobných potřeb chrámových má sice pomálu, nejdražším však klenotem jeho jesti starobylá milostná socha Rodičky Boží u prostřed hlavního oltáře v ozdobné, pozlacené, asi dva metry vysoké skříni, tak zvaném „tabernakulum Mariánském“ za kříšťalovým belgickým sklem umístěná.

Posvátná socha tato, až dosud dosti zachovalá, vyřezána jest ze dřeva lípového, zvýší 96 cm., má podobu královny, vzezření velice dojmavého. V levé. ruce chová sedícího Ježíška,

nahého, majícího v levé ruce jablko, Ježíšek jakby nesměle spočívá na loktu Máteře, pravou ručičkou opíraje se o kolínko. Celá řezba posvátné sošky jest, dle výpovědi znalců, ušlechtilá, tvářnost Matičky velebná a Ježíšek k pomilování. Ustroj Matičky značí dobu přechodu ze slohu románského do gotického, stojí na zeměkouli, ověncena věncem oblakovým, z něhož vycházejí paprsky, pod nohama má srpek měsíce, jehož pouze růžky po stranách viděti lze. Andílkové obklopují v pravo i v levo královnu svou, držíce v rukou dílem růženečky a škapulíře, dílem oběti od vděčných poutníků Matičce Boží věnované. Obyčejně zastřená bývá milostná soška zřepu skvostným červeným pláštěm z látky hedvábné, takže toliko hlava a jedna ruka Matičky i Ježíška jsou viditelné.

Oltář, na němž se posvátná socha nalézá, jest veliký, dřevěný, rozmanitými sochami ozdobený, z nichž nejbližší tabernakulum Mariánského jsou sochy nadpřirozené velikosti, představující svaté příbuzenstvo Mariánské, totiž sv. Annu, Alžbětu, Josefa a Joachyma v mistrném řezbářském provedení, stojící po stranách jako strážcové k nejvyššímu důstojství povýšené královny nebeské.

Celý oltář bezděky srdce každého zbožného křesťana mile jímá a k nábožnosti povzbuzuje a andílkové, vkusně po oltáři rozestaveni, zdají se jako každého přichozímu přivolávati: "Místo toto svaté jest".

A proto také slzami, slzami nesčíslnými svlažena jest dlažba před stupněmi oltáře, takže, kdyby i veškeré jazyky lidské umlknouti měly, mrtvé kameny tyto neustaly by hlásati potomkům, že ten, jenž mocný jest, jenž veliké věci učinil Marii, veliké věci učinil i Mariánským ctitelům, jenž tuto v skroušenosti srdce svého k ní se utíkati obvykli.

Nejvyš oltáře jest krásně vyřezané mohutné Božské srdce Páně v plamenu lásky hořící, pod nímž přepěkná řezba představující Boha Otce, co vládce světa a ještě níže znázorněný Duch svatý v podobě holubičky, velikými paprsky se skvoucí.

Skříň Mariánskou zdola podpírá mohutný z dřeva vyřezaný orej, pod nímž pozorovati lze vozík královsky, tažený dvěma lvíky, upomínající na zázračnou přepravu hmoty stavební z Roztok do Boskova.

Stůl oltářní ozdoben jest zvláště velikým vkusným svatostánkem pro Nejsvětější Svátost, po jehož stranách nacházejí se andílkové, jeden vinnou révu a druhý klasy pšeničné držící. V předu na podstavci stolu oltářního jest obraz na dřevě vyřezaný, představující vykopání sošky Matky Boží Boskovské r. 1555. Před oltářem na dosti vysokých sloupcích stojí dva andělové, držící každý v ruce srdce do nichž při slavnostech zasazují se pětiramenné svícny pro obětní svíce.

Díváš li se bedlivě na celý oltář, spozoruješ, že nestojí přímo na proti lodi chrámové, nýbrž poněkud v pravo zabočený, což však nikoliv ladu oltáře celého nevadí. V oltářním kamenu, posvěceném r. 1655 při biskupské visitaci zde nejdůstojnějším suffraganem pražským, biskupem Křišpínem z Hradiště, byly ostatky sv. Coelestina a Kolomana. Kámen pak tento při biskupské visitaci r. 1887, za příčinou porušených starých pečetí biskupských, musil býti vyměněn za nový, v novém pak kamenu, posvěceném nejdůstojnějším p. biskupem Emanuelelem Janem Schoblem, uloženy jsou ostatky sv. Krescencie a Theodora.

Ale i tento kámen při svěcení chrámu Páně letos vyměněn za jiný přes celý oltář se rozprostírající, a dne 22. října 1893 nejdůstojnějším p. biskupem Dr. Emanuelelem Janem Schoblem posvěcený, do něho dány ostatky Svatých: Amata, Konstantia a Maxima, mučovníků.

Skvosty Matiččiny až dosud jsou tyto: 1. stříbrné, pozlacené, českými dobrými granáty ozdobené korunky na hlavách milostné sochy, 2. stříbrné žezlo v ruce Matičky, 3. stříbrný nákrček s křížáky, 4. tři zlaté křížky s ouškem, 5. dva zlaté prsteny, 6. růžec se stříbrnými drátky a penízky sloučený, 7. dukát malý s ouškem, 8. několik stříbrných starých tolarů a dvacetníků s ouškem, 9. dvě dlouhé šňůry dobrých českých granátů se zlatými záponkami, 10. dva stříbrné růženečky. Ostatní votilie nemají zvláštní ceny.

Roku 1882. dne 21. listopadu vyskytl se také svatokrádc v zdejším chrámu Páně za bílého dne, jenž nepozorovaně dal se v kostele zavřít, chtě napotom milostnou sochu o skvosty

její oloupiti, věda, že tabernakulum Mariánské není zamčeno. Již na přistaveném řebříku vylezl až vzhůru k tabernakulum, již dvířka otevřel a krádež započal: tu však, ať náhodou anebo spíše řízením Božím, spadl najednou jeden z andílků z postrany tabernakula Mariánského dolů, hřmot pádu toho uslyšel kostelník právě kolem chrámu Páně jdoucí, i vrátiv se pro klíče od kostela, jde, aby se přesvědčil. Co ten šramot zde způsobilo a tu vidí k oltáři postavený řebřík a tabernakulum Mariánské otevřeno. Ihned se domyslí, způsobí hluk, lidstvo přiběhlo, zloděje hledalo a jej také šťastně našlo schovaného již na choru za varhanami. Byl soudně potrestán. Matička Páně nedala si vzít skrovné skvosty své, vděčnými ctiteli jí věnované! Nyní posvátné tabernakulum Mariánské dobře jest uzamčeno a skvosty ne tak na odiv vystaveny, by nelákaly k zločinství.

Druhý oltář na straně epištolní, v presbytáři, zasvěcen jest sv. Janu Nepomuckému. Pěkné sochy po stranách obrazu představují sv. patrony české, sv. Víta a sv. Václava. Obraz oltářní sv. Jana maloval r. 1861 akademický malíř, František Majšajdr z Železného Brodu. V předu na podstavci oltářního stolu upevněn jest obraz na dřevě vyřezaný, představující shození sv. Jana Nepomuckého s mostu pražského do Vltavy. Oltářní kámen zde, chovající ostatky sv. mučedníka Justina a Kristíny, posvěcen byl r. 1750 nejdůstojnějším suffraganem pražským, biskupem Vokounem. Místo tabernakulum nachází se na oltáři tomto skříňka, z předu dvířkami zasklenými opatřena, v níž se chová šoška Matičky Boží Boskovské malá, kteráž se při průvodech před slavnostmi Mariánskými na zvláštních nosítkách od družiček nosívá kolem milostného chrámu Páně - a také ctitelům Mariánským k líbání se podává.

Třetí oltář v pravo lodi chrámové zasvěcen jest úctě Nejsvětější Trojice, jehož poboční krásné sochy představují sv. Helenu s křížem a sv. Veroniku s rouchem, na němž vytlačena jest tvář Páně. Obraz oltářní na plátně maloval rovněž r. 1861 Fr. Majšajdr. V kamenu oltářním nalézají se ostatky sv. Aurelia a Feliciany, posvěcen byl r. 1755 tímž nejdůstojnějším biskupem Vokounem. Nevkusné hoření okras, daleko rozkřídlené oltáře toho i protějšího, duchovní pastýř r. 1887 ujmul a v nynější úhlednou podobu proměnil, také tabernakula oltářů těchto zmenšeny a jak dalece možno vkusněji upraveny.

Na tomto oltáři bývá v postě Boží hrob umístěn. Pod tabernakulum se postaví zvláštní podlouhlá skříňka, vnitř jakoby z kamene vytesána, představující Boží hrob, do něhož vložena soška mrtvého Spasitele, nově r. 1887 Fr. Majšajdrem přezdobena, v tabernakulum pak povýšeném upraví se pro nejsvětější Svátost vkusný trůn, pozadí oltáře se zatře zvláštním plátnem, na způsob tmavošedého granitu malovaným, kolem rozestaví se přirozené květiny v hrnečkách a svícny s voskovými svícemi, pohled pak na celý takto upravený Boží hrob dojmává velice.

Čtvrtý oltář na proti předešlému, věnován jest památce sv. Blažeje, jež zdobí přepěkné řezané sochy sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty. Oltářní obraz zde vyniká nad ostatní krásou a významností, malován byl malířem Vajblem z Lomnice r. 1806 na dřevě. V oltářním kamenu, r. 1760 posvěceném nejdůstojnějším suffraganem pražským, biskupem Kajserem, nacházejí se ostatky sv. mučedníka Feliciany a Justy.

Na oltáři tomto v době vánoční bývá umístěn tak zvaný „betlém“ s přemnohými figurkami.

Pátý konečně oltář „sv. Kříže“, aneb také bolestné Matky Páně, stojí na proti křtitelnici. Řezba umučeního Spasitele není dílem mistrovským, za to pěkná jest bolestná Matka Boží pod křížem omdlévající, kterouž se strany Miláček Páně drží. Jest to ovšem neobyčejné vyobrazení bolestné Matičky pod křížem, avšak citu přirozenému neodporuje, uvážíme-li okamžik pro Marii P., „když Kristus Pán na kříži duši svou vypustil“.

V oltářním kamenu zde nebylo žádných ostatků svatých, teprv r. 1887 byl sem docela nový, nejdůstojnějším p. biskupem Emanuelem Janem řádně posvěcený kámen s ostatky sv. Krescencie a sv. Theodora zasazen. U oltáře toho často též viděti jest modlící se „ctitelé umučení Páně a bolestí Matky Boží.“

Znamení a neobyčejná jesti křtitelnice zdejší. Podobu má oltáře, jehož oltářní plocha uprostřed otvírá se, an zde měděnice s křestní vodou jest uzavřena. V tabernakulu tuto nachází se veškeré náčiní k udělování sv. křtu potřebné, nad ním pak stojí skupení, víc než metr vysoké,

představující křest Páně v řece Jordánu. Jest to pěkné trojsoší - Kristus Pán, Jan Křtitel a anděl, nad hlavou Kristovou vznáší se holubička v září paprsků a ještě výše viděti jest oblak, v němž lze čísti slova: "Tento jest Syn můj milý, v kterémž se mi dobře zalíbilo."

I kazatelna zdejší jest půvabná . Kolem nacházejí se přepěkné řezby sv. čtyř evangelistů, na víku nad kazatelnou důmyslná socha sv Augustina zpytujícího o nejsvětější Trojici Boží, před nímž dva andělkové, jeden plačící a druhý v prsa se bijící, znázorňují, že z tohoto místa posvátného hlásá se slovo Boha trojediného, jenž zkroušeně kajícím milostí svých udělí.

Naproti kazatelně pod obloukem na stěně zavěšen jest dřevěný kříž, pěkně řezaný, od Fr. Hekla ze Semil darovaný, a pod ním umístěna jest zasklená skříňka, na způsob jeskyně, v níž nachází se P. Maria Lourdská, dar to od nejmenované rodiny z Pecky, kterouž sem přivezl řezbář Jan Steinberger z Pecky.

Zvláště také vyjímají se zdejší mohutné varhany, dílo to, svým časem, slavného varhanáře, Josefa Predigra z Albrechtic. Velebný plnozvuč jejich překvapoval zvláštní silou, jemnější pak rejstříky dojemnou lahodou, nyní ale celý stroj vyžaduje nutně opravy, bohužel však nelze na ni tak brzy pomýšleti, poněvadž s dostatek peněz na opravu jejich sehnati nelze.

Obrazy křížové cesty, chrám zdejší zdobící,

jsou nové, r. 1861 malířem Fr. Majšajdrem pěkně malované. Křížová cesta pak sama, již r. 1758 zřízená, byla P. Gaudiosem Starkem, kvardiánem konventu františkánského z Turnova v zastoupení a splnomocněním provinciala téhož řádu P. Alipia Bartheta, dle ustanoveného obřadu dne 8. července 1761 slavně posvěcena a plnomocnými odpustky nadána.

Strop nad presbytářem jest lehce klenutý a na něm zobrazeno Navštívení Panny Marie, nad lodí pak strop jest pouze na způsob klenutí z prken zhotovený, pevně visící na silných trámech.

Celá plocha stropní jest vkusně vyzdobena zvláštními obrazy znázorňujícími lauretanské litanie, což poutníka a příchozího vůbec překvapuje a velezajímá, neboť obrazy jsou tak přerozmanité, že oko rádo na nich spočívá, anižby se unavilo. Letos daly se některé z obrazů těchto znovu opravit, poněvadž tu tam byly poněkud již porušeny a zašpiněny.

Celé pak svatyni nová barevnými skly ozdobená okna v železných rámcích tím důstojnějšího půvabu poskytují, takže kdokoliv do chrámu Páně tohoto vstoupí a vše si prohlédne, konečně vyjádří se: není zde nádhery sice, ale všecko i v své jednoduchosti pěkně se tu vyjímá.

Zevnějšek chrámu Páně nyní také se zamlouvá, neboť nutně potřebná oprava něho stala se. Jako nový vypadá ten milostný kostýlek Mariánský. Kamkoliv se podíváš, vše jest zjinačeno. Kdo viděl kostel v staré podobě, a nevěda že byl opraven sem přichází, ani jej nepoznává a rozhlížeje se ani věřiti nechce, že nalézá se v Boskově.

Jistě také zasluhovala Matička Boží svatoboskovská obnovení své svatyně milostné. Dalo to mnoho namáhání, nežli se oprava docílila, překážky se kladly rozmanité i tam, kde nejméně se to očekávati dalo, avšak bohudíky I již dokončena jest šťastně práce, z lásky k Rodičce Boží podniknutá.

Kéž by protivníci chrámu Matičky Boží svatoboskovské, k nimž počítati nutno i některé z osadníků samých, měli méně závisti a více úcty k Rodičce Boží a zbožnosti k Bohu v srdci svém, pak by s radostí pohlíželi i na tuto svatyni Mariánskou, do ní rádi přicházeli a tu zbožně dobývali si milostí duchovních, jichž Matka Boží ctitelům svým u trůnu Božího tak ráda vymáhá, pak by neměli ani tolik zášti proti duchovenstvu zdejšímu a neztrpčovali mu zde postavení těžké, ale těšili se z toho, že ze žádných ohledů lidských, aniž ze zisku, nýbrž pro čest a slávu Boží a potěšení všech ctitelů mariánských tu sídlo Matičky Boží zvelebovati se snaží.

Tolik set let již tu Matička Boží své sídlo milosti má, již tři chrámy se tu vystřídaly a všechny byly daleko široko oblíbenými chrámy milostnými, kdež tisíce a tisíce zbožných ctitelů Mariánských se přesvědčilo: "že nebylo slýcháno aby byla Maria koho opustila, kdo se pod její ochranu utekl," proč právě všickni osadníci přifaření k tomuto chrámu Páně nepěstují tolik vzájemné lásky, jak toho spojení k této svatyni zvláště vyžaduje.

Závist a jen závist to činí. Kéž tato nešťastná závist konečně pomine. Kdo za to může, že právě v Boskově a ne v jiné obci Matka Boží sídlo milosti si zvolila? Neučinila to prozřetelnost Božská proto, aby občané boskovští nějaký časný zisk z návštěvy poutníků měli, nýbrž stalo se tak jedině proto, aby všickni obyvatelé, blízcí i vzdálení, jenž tu Matičku Boží uctí, prospěchu duševního sobě i svým rodinám milým zde vydobyli.

Proto zbožně lni každý k milostné svatyni této a uspokojen budeš!

Hned podle hlavních dveří jsou z každé strany sochy: sv. Jáchyma a sv. Anny, rodičů to Marie Panny, nad hlavními dveřmi pak chrámovými nalézá se ve výklenku za sklem umístěna kamenná socha Matky Boží Boskovské, kterouž r. 1765 d. f. Dušek zjednal a sem postaviti dal. Na podstavci sochy spatřuje se spřežení lvíků táhnoucích vozík, znak to hrabat Millesimo. Pod výklenkem pak na stěně vymalován jest obraz vykopání milostné sochy zdejší. Poutníci rádi se zde zastavují, přední svou pobožnost k Matičce Boží tu konajíce, nežli do svatyně Páně vkročí.

Průčelí, nad kamennou sochou touto letos vystavěné, pěkně se vyjímá a novou touto ozdobou hlásá se vděčnost ctitelů Mariánských k Matičce Boží při památce dvoustoletého jubilea svatyně zdejší.

Na proti hlavním dveřím chrámovým stojí kamenná socha sv. Josefa, na jejímž podstavci z předu vytesáno jest zobrazení „navštívení Panny Marie“, se strany „sv. Antonín a sv. Maří Majdalena“. Postavena byla r. 1852 nákladem Josefa Kurfiřta z Boskova č. 128. Pěknou tuto sochu zhotovil Jan Sucharda, sochař z Nové Paky a opravil r. 1885 jeho syn, Antonín Sucharda. Pověst lidu dí, že na tomto místě odpočívá tělo P. Janouška r. 1434 od Husitů utopeného, posledního plebána zdejšího.

Hned při chrámu Páně stranou jižní nalézá se starý hřbitov osadní s dosti pěknými a mnohými pomníky, uprostřed stojí kaple sv. Kříže, kteráž zároveň sloužila za umrlčí komoru. Na oltářiku tuto jest znázorněný hrob Páně s pěkně řezaným tělem Spasitelovým. V průčelí nade dveřmi zevně na zdi důmyslně zobrazeno jest „vzkříšení Lazara“. Kapli zdobí věžička, v níž zvonek zavěšen býval, jímž se zvoníváno umíráčkem a když pohřební průvod na hřbitov se ubíral.

Za hřbitovem při silnici stojí nová pěkná kamenná socha sv. Jana Nepomuckého r. 1889. nákladem občanů boskovských a místního duchovního pastýře zřízena. Na podstavci z předu vytesány jsou „sv. Cyril a Metoděj“, po straně „sv. Václav a sv. Ludmila“. Jest to dílo akademického sochaře Antonína Suchardy z Nové Paky.

Na náměstí, před neúhledným, tak zvaným „zeleným rybníčkem“, vypíná se starý kamenný kříž z r. 1824, nákladem obce zřízený; pod nohama ukřižovaného Spasitele vine se had mající jablko v ústech, na podstavci z předu jest „bolestná Matka Páně“ a po stranách „sv. Josef a sv. Florian“. Celá socha nevyniká nižádnou dovednou prací, žabincem pak pokrytá voda dešťová, v rybníčku páchnoucí, nevlídně se vyjímá na náměstí boskovském, proto také občanstvo pomýšlí nahraditi tento nevkusný dolík přiměřenou kašnou, s vodou čistou.

Konečně upozorňuji ještě na jednu z nejpřednějších památností zdejších, totiž na posvátnou studánku Mariánskou pod kostelem, asi 80 kroků zdálí stranou jihovýchodní. V této studánce nachází se sedmero prameni, mezi nimiž i pramen Mariánský, před lety světívala se zde tak zvaná voda tříkrálová, což trvalo až do roku

1821. Místo toto posvátné jestí a pročež nemá se znesvěcovati, nýbrž v patřičné vážnosti míti. Dá-li Pán Bůh, zřídí se zde z milodarů ctitelů Mariánských nad posvátnou studánkou kaple, tohoto místečka důstojná, níže pak pořídí se kašinka na vodu pro domácí potřebu vůkolních občanů, takže napotom zázračný pramen zůstane jenom k užívání posvátnému, jakož se to i na jiných místech poutních vidí, kde milostné prameny se nacházejí.

Až do konce roku 1889 stály kolem chrámu Páně zdejšího Mariánského staré lípy, kteréž pak po vánocích se zvrátily a za cenu 150 zl. Prodaly, pouze čtyři z nich byly jakž takž zdravé, ostatní ale velmi prohnílé. –

Pod jedním stromem nalezen byl stříbrný peníz s letopočtem z r. 1686, i zdá se, že lípy tyto sázeny byly, když tento chrám kamenný r. 1690 založen byl.

Místo stromu starých vysázely se opět pro památku stromy nové a jiné ještě věci se pořídí, jen co dluh kostelní se zapraví.

Kéž Rodička Boží zdejšímu sídlu svému poutnímu s dostatek dobrodinců vzbudí, .aby jejich pomocí vše do nejlepšího pořádku se zde dáti mohlo!

Poutní chrám Páně zdejší vůbec považován bývá za bohatý, avšak není tomu tak, neboť značného zvláštního jmění nemá: toliko 24 jiter pozemku jest jeho hlavním jměním, ostatní pak příjem na běžné vydání roční se lehce spotřebuje, neboť potřeb tu jest do roka, jak samo sebou se dá mysliti, nepoměrně více, nežli v kterékoliv svatyni farní. Protož také nelze chrám Páně zdejší bez pomoci dobrodinců do takového stavu uvést, jak by to co poutní chrám zasluhoval . Na jiných poutních místech čelnějších poskytují i poutníci dárečku značných, jimiž poutní svatyně čím dál utěšeněji zvelebovati lze, však v boskovském místě milostném až dosud ani tohoto dobrodiní nebylo, takže ponejvíce toliko samo na sebe odkázáno, stále a stále jen v chudosti své jeviti se musí. Nicméně pak utěšené a milé přece jest místočko toto Mariánskéi v své prostotě a chudobnosti - a do roka, zvláště v čase letním tisíce a tisíce zbožných poutníků sem přicházejí, nehledíce ani na velikou obtížnost cesty, neboť do Boskova až dosavad nevedla ani žádná silnice, teprv roku 1890 od Semil se sem stavěti počala a letos až k Jesenému dostavena byla, odtud pak dále přes Jesené a Roztoky k Vysokému, a přes Jesené a Navarov k Držkovu a také i od Jeseného dolu k stanici železniční v Úzkodolí co nejdříve stavěti se bude.

Pak ovšem bude také boskovské místo poutní odevšad přístupnější a navštěvovateli zbožných ještě více přibude, mezi nimiž bohdá i dobrodincové majetnější se vyskytnou, jichž pomocí milostná svatyně zdejší zcela tak bude se moci dáti do stavu, jak žádoucní i jak toho staroslavné místo toto Mariánské zasluhuje. Jest Boskov jedno z nejstarších míst poutních v Čechách a Matka Páně zde přehojných milostí stále udílí ku prospěšenství duše i těla zbožných a věrných ctitelů svých, sem útočistě své beroucích a před milostným obrazem Jejím své důvěrné a vroucné modlitby přednášejících. Vážili si předkové posvátného místa toho, vážiti si jeho budou i vždy potomkové, takže cesta do milého Boskova k milostnému obrazu Matičky Boží s Ježíškem nezaroste nikdy a nikdy, alebž ještě více a s tou větší důvěrou v pomoc nejsvětější Královny se zšíří. A Matka Boží ctitelů svých také tím pamětlivější bude, čím více si budou místočka Jejím zde vážiti a Ji zde navštěvovati, jakž napsal již ctihodný f. Dušek řka: "Ctiž Ji vážně, žádej snažně a nabudeš milostí, hříchů zlostí, nepravostí, svou přimluvou tebe sprostí."

Zde také hodno zmíniti se o kaplích v dědinách k poutnímu chrámu Páně zdejšímu přiřazených, kteréž jako milé dcery k mateřské svatyni boskovské se pojí.

Největší z kaplí těch jest zámecká kaple, ke cti sv. Jana Křtitele v Jeseném, těsně se zámkem spojená, do osmi hran úhledně vystavená. V ní na oltáři dosti prostranném, s přivolením církevní vrchnosti, chová se nejsvětější Svátost Oltářní. Oltářní obraz sv. Jana Křtitele na plátně malovaný, jest dílo mistrné.

Na proti oltáři na dřevěných vysokých sloupcích spočívá malá kruchtíčka s varhánkami k doprovázení zpěvu při službách Božích. Z panských pokojů lze přijíti k oknům kaple, odkudž viděti lze k oltáři, takže netřeba panstvu, když tu někdy prodlívá, k súčasnění se služeb Božích sestupovati teprv dolů do kaple. Při kapli jest malá sakristie, v níž uložena jsou pěkná roucha bohoslužebná. V zámecké kapli této slouží se každodenně mše svatá knězem na pensi, jenž místo kaplana zámeckého zde zastává. Dřívější zámečtí pp. kaplani z kazatelničky, po straně oltáře stojící, časem i slovo Boží vykládali a mimo to také při farním chrámu Páně v Boskově vypomáhali za milou povinnost uznávali, nynější pak kněz, stařec přes 80 let, dp. P. František Nesvadba, titulární farář, jubilant, pouze v kapli mši sv. slouží, ostatně ale nijak v duchovní správě nevypomáhá.

Kdož by z poutníků do vnitř kaple mimo služeb Božích rád podívati se chtěl, nechť požádá tamnějšího důstojného kněze, kterýž zajisté s ochotností kapli otevře.

Mimo kaple zámecké nachází se v Jeseném ještě veřejná kaple obecná, kterouž občanstvo jesenské za pomoci pánů z Lamottů r. 1734, povolením vrchnoúředním na návrší Varta zvaném, ke cti "zkormoučeného a krví se potícího Spasitele", postaviti dalo. Jest menší nežli kaple zámecká, též do osmi, avšak nepravidelných hran zbudována. V kapli té jsou pěkné

obrazy na stěnách malované, a sice: ve výklenku, co oltářní obraz představující Pána Ježíše v zahradě getsemanské klečícího, na stěnách postranních jest v pravo vyobrazení Jidáše Krista Pána zrazujícího a pak na stromě se oběsivšího, v levo vyobrazení sv. Petra Krista Ježíše v domě Kaifašově zapírajícího a na potom pokání činícího. V kupuli jest zvláště pěkně provedena scéna ukřižování Páně.

Bylo by chybou pěkné tyto obrazy nechat zajíti. Oltářík jest chudičký, potřebující obnovení, v podstavci stolu oltářního spočívá pěkně řezané tělo Spasitele, jakoby v hrobě. Před vchodem do kaple z obou stran na zdi postaveno jest šest kamenných soch světců, jako strážců kaple. Kaple nalézá se v milém stínu hájku klidného, na skále vyvýšena, pod níž rozkládá se v dosti hlubokém ale prostranném údolí obec Jesenné. Místo kolem kaple mimovolně k pobožnosti a tichému rozjímání povzbuzuje. Z počátku při kapli této stála na místě, kde nyní jest chalupa č. d. 160, poustevna o dvou světničkách, v níž bydlíval poustevník, bratr z třetího řádu sv. Františka, přidělený ku klášteru turnovskému. Když pak na základě záповědi císaře Josefa II. na potom se poustevny více osazovati nesměly, bývala poustevna jesenská rodinám soukromým pronajímána, až konečně prodána a zbořena jest a na témž místě stavení rolnické postaveno, kteréž až dosud stojí. Majitel chalupy této jest zároveň zvoníkem při kapli a rád otevře každému kapli milou, v níž do roka několikrát duchovenstvem boskovským nadační mše svaté se slouží. Vzdálenost k oběma kaplím jesenským od farního poutního chrámu Páně boskovského jest něco přes půl hodiny směrem severním.

Mezi Boskovem a Jesenném, pod tak zvanou "skalkou", při cestě nachází se klidné "zátiší bolestné Matky Páně", s krásnou mohutnou sochou bolestné Matičky, chovající na klíně mrtvé tělo božského Syna svého, z pískovce dovedně shotovenou na silném pískovcovém podstavci. Zřízena jest r. 1846 nákladem Petra Jiříče, rolníka z Boskova č. d. 51. Tichounek místočko toto velmi se zamlouvá oku každého příchozícího, takže každý s pohnutým srdcem rád se zadívá na sousoší posvátné, v myšlénkách uvažuje oběť smrti Spasitelovy a bolest trpící Matičky Jeho.

Výše pak, ještě blíže u Boskova stojí "Muky Boží", totiž kamenný kříž s ukřižovaným Vvkupitelem. Na hoře na podstavci pod křížem Páně vyhloubena jest studánka, v níž skoro stále voda se udržuje, kterouž kolemjdoucí se znamením sv. kříže rádi se kropí. Zde u těchto muk Božích se také obyčejně poutníci z této strany přicházející zastavují, kratičkou pobožností vykonají, se seřadí a odtud v spořádaném průvodu pak radostně do blízké již svatyně poutní, tím vroucněji prospěvujíce, chvátají.

Mezi Boskovem, Jeseným a Roztoky, v širých polích při křižovatce, stojí na vysokém sloupu pískovcovém kamenná socha Matičky Boží Boskovské, zřízena r. 1767 farářem boskovským Václavem Duškem, jest to snad první socha Matičky Boží Boskovské k uctění veřejnému mimo Boskov zřízena. Želeti jest, že při opravování jejím starý nápis z předu na postavci byl odstraněn. Socha jest, v pěkném stavu, a byla by se při silnici, podle ní do Vysokého vyměřené, tím lépe vyjímala a kolemjdoucích oblažovala. Škoda že pak silnice jinak se stavěla.

Posléze ještě o jedné milé kapličce jest mi zmíniti se: o "kapličce Sejkorské", na rozhraní mezi osadou boskovskou a semilskou, kterážto kaplička též do obvodu osady boskovské náleží, stojí na pozemku obce spálovské. V ní ve výklenku nalézá se pěkná dřevěná socha prostřední velikosti bolestné Matky Páně, držící mrtvého Syna svého na klíně, Kaplička tato, vnitř asi dva čtverečné metry prostranná, jest každému kolemjdoucímu zbožnému tak milá, že málo kdo opomene do ní vjíti a bolestnou Matičku uctíti. Poutníci, do Boskova z té strany přicházející, u kapličky této se rádi zastavují a zde odpočívají, kochajíce se milým pohledem na cíl své poutní cesty, neboť odtud ještě jen ½ hodiny Boskov vzdálený jest.

Původ kapličky, dle zápisků majitelů pozemku, na němž to stojí, jest tento: „Když zbožná, vysoce urozená hraběnka, Marie Polyxena z Desfoursu, roku 1693 do Boskova jela, aby tu nově založený kamenný chrám Páně Matky Boží, právě dostavený, prohlédnouti a stavbu jeho schváliti mohla, přijedši cestou od Semil až na místo, kde nyní kaplička stojí, spatřila odtud po prvé nový kostel boskovský a viděla, že není postaven podle plánu a rozkazu jejího, ale že spolu

poručníkem mladých hraběcích dítek, hrabětem ze Safgotšů, zklamána byla, zarmoutila se za tou příčinou velice a v bolu svém nechtěla ani dále jeti, nařídila kočímu svému, jménem Sejkorovi, by kočár k zpáteční cestě obrátil, řkouc: „Sejkoro otoč“ a pozorujíc lid před Boskovem na ni, co paní kollatorku čekající, pravila se slzami v očích: „Tvář mou nevidíte více.“ Odjela a pro zármutek do Boskova více jeti se neodhodlala.

Že pak to její srdce dobré na tomto místě takovým hořem neočekávaným proniknuto bylo, zřízena tu příčiněním faráře Janouše, na památku žalné této události kaple s sochou bolestné Matičky Boží a lid od počátku uvykl jí říkati .Sejkorská kaplička .

Nyní jest snahou rodiny Josefa France, nejbliž kapličky bydlící, památná socha opravena a výklenek rámcem a sklenými dvířkami opatřen, začož také bolestná Rodička Boží dotčené rodině se skvěle odměnila, zázračně uzdraví dceru jejich Annu, o čemž níže ještě se zmíním.

Roku 1892 obdržela kaplička tato příčiněním duchovního pastýře zdejšího malou věžičku se zvonečkem, aby ke cti Rodičky Boží také „Anděl Páně“ tu zvoniti se mohlo. Na zvonek daroval 20 zl. p. Dr. Fr. Hanč, advokát v Kolíně, z vděčnosti, že co student tu na blízku jako zázrakem od smrti zmrznutím zachráněn byl.

Jiných důležitějších památností poutní místo boskovské nemá. Chudičké jest sice to zdejší sídlo Matky Boží na horách podkrkonošských, avšak přece slavné.

Zázračné události obraz její v Boskově učinily vzácný, ano vzácný činí až po dnes. Neb většina téměř oněch duší nábožných, jenž každoročně obtížnou sem konají pout, přicházejí z vděčnosti k Matce Božské milosti, jejíž orodování v potřebách a úzkostech svých zvláštním způsobem pomoci nalezly; a nejedny víže svatý slib, jehož původ časem okem vděčností slzícím zpovědníku vypravují, neznajíce jiné touhy, než aby ještě po mnohá léta slibu tohoto plniti mohly.

Ano Bůh, jenž podivný jest v Svatých svých, divu plný jesti zvlášt v Královně Svatých - Marii, a na pravdě, nesčíslnými důkazy stvrzené, zakládá se slovo sv. otce Bernarda, že nebylo slýcháno, a by koho oslyšela, jenž v její ochranu se odevzdal, ji o pomoc prosil, neb o příměluvu žádal. Daro tu nevěrci lichými slovy, klamnými důvody, dětinnou úctu Mariánskou vyvracují, kterou nezvratná zkušenost schvaluje a doporučuje. Domnělá moudrost jejich jest a vždy i budoucně zůstane pošetilostí. Sláva Mariánského obrazu milostného v Boskově trvá již na staletí, trvati pak nepřestane, až i mnohé zase věky odletí, cesta k Mariánské Boskovské svatyni nikdy, nikdy travou nezaroste!

12. Pořádek pobožností poutních.

Poněvadž pocta Mariánská tak velice užitečná jest a láska k Marii Panně přehojných milostí přináší, proto toužil duchovní správce tuto lásku ještě více sesílití v srdcích zdejších zbožných horalů zavedením zde spolku Mariánského pod názvem. Družina Mariánská, „jejížto účelem jest“ .Vhodným poučením, přátelskou jednotou a pokud lze společnými pobožnostmi, nejvíce však horlivou úctou k blahoslavené Panně Marii, povzbuzovati snahu v životě křesťanském a horlivost ve službách Božích a u vykonávání náboženských povinností. Družina dělí se v čtyři skupiny: skupinu mužů, žen, mládenců a panen Všickni členové družiny oddáni jsou zvláštní láskou a pobožností k nejbláženější P. Marii, jakožto své milé Matce a mocné Ochratelce, což osvědčují tím, že hledí, aby ctnostným a bohumilým životem podobali se vznešené Matce své - vzájemně se příkladem v šlechtné té snaze povzbuzují a upřímně touží, by čest a sláva nebeské Matky jejich se rozšiřovala. Znak družiny jest škapulíř, kterýž každý člen obdrží při slavném přijetí svém do družiny.

Spolek ten přidružen jest k mateřské družině římské a povolen nejdůstojnějším Ordinariatem biskupským v Litoměřicích. Stanovy jsou upraveny tak, aby na venkově snadně se vykonávati mohly.

Poutnictvo chodí sem po celý rok a koná zde pobožnost svou soukromou, přičemž nejdojemnější bývá, když kleče po kolenou obchází milostný oltář Mariánský.

Pobožnosti pak veřejné ku počtě nejsvětější Rodičky Boží počínají zde prvním dnem měsíce května, tak zvanou „pobožností májovou“, ku kteréž k večeru každodenně po celý měsíc květen ctitelové Mariánští i na více hodin zdálí sem přicházejí a zde společně před milostivým obrazem Matičku Boží uctívají. Pobožnost tato začíná každodenním úvodním zpěvem: „Sem ke mně dítky rozmilé, naučím já vás tu vítí věnce Matičce spanilé, věnce z nevadlého kvítí. Kdo s těmi věnci přijdete k trůnu Krista Pána svého, všechněch milostí najdete a koruny z rukou Jeho“ .

Načež následuje krátká duchovní řeč, pojednávající o Rodičce Boží, ku jejíž konci se vždy nějaká událost přiměřená o pomoci Marie P. vypravuje. Po skončení řeči modlí se všickni společně jeden desátek sv. růžence, pak modlitbu každodenního zasvěcení sebe bl. Rodičce Boží, Marii, načež následují litanie laauretánské, jež kněžstvo i lid vzájemně, dle dojemné skladby od Křížkovského, průvodem varhan zpívají. Po litaních modlí se kněz obřadující modlitby, každého dne v týdnu jiné, jež končí třemi "zdrávasy", na jisté úmysly, na to zpívá se za průvodu varhan chvalozpěv k úctě Panny Marie, každodenně v týdnu jiný, obsahující myšlenku v neděli: „Maria, sladká ochrana naše“, v pondělí: „Maria, královna máje“, v úterý: „Maria Krista dala“, ve středu: „Maria matka spásy“, ve čtvrtek: „Maria, královna tvorstva“, v pátek: „Maria, útočiště naše“, v sobotu: „Maria, hvězda nebes“ .

Chvalozpěv jest vždy jen pět slok dlouhý. Po chvalozpěvu následuje píseň k sv. požehnání též denně v týdnu jiná. Po požehnání zapěje se píseň závěrečná: „Musím Máť svou pozdraviti, na Ni ještě popatřit, Dítka její políbíti, pak chci teprv domů jít. Ty však za to, drahá Máti, v této noci při mně stůj, rač mně libý spánek dáti, před hříchem mne opatruj“ .

Mezi tím kněz nejsvětější Svátost do svatostánku ukryje, pak s lidem „Anděl Páně“ se pomodlí a tím také celá pobožnost se končí.

K pobožnostj této májové zvláště v neděli a ve svátek takové množství ctitelů Mariánských se dostaví, že svatyně Mariánská, mající prostranství pro 3000 lidí, někdy sotva dostačuje.

Lid mnohý v nedělích a svátcích, aby v stolicích místa dostati mohl, třeba již od dopoledne tu zůstane, čas v chrámu Páně zbožnými písněmi Mariánskými až do započetí „pobožnosti májové“ trávě.

Hlavní pak doba poutní v svatyni Mariánské v Boskově trvá od slavnosti Navštívení až do slavnosti Jména nejblahoslavenější Panny Marie.

Počátek průvodem poutním činí zbožná osada semilská, jež ten den před Navštívením Panny Marie již ráno v dosti četném procesí k službám Božím přichází a procesí toto po sedm sobot následujících ke cti sedm radostí Mariánských opětuje. Při každém tomto přijetí průvodníci nejprv se pokloní nejsvětější Svátosti Oltářní a vykonají „pozdrav Mariánský“, načež hned konají pobožnost křížové cesty, jejíž rozjímání i modlitby také zvláštní zřetel mají k bolestné Matce Páně. Mezi křížovou cestou přemnozí z průvodníků vykonají též sv. zpověď. Po skončených službách Božích modlí se kněz litanie o sedmi radostech Panny Marie, zde již od pradávna zavedené.

Odpoledne téhož dne před Navštívením P. M., k tak zvané hlavní čili „hrubé“ pouti, přicházejí průvody nejčetnější dílem z okolí turnovského, dílem packého a jičínského v počtu 10 až 20 procesí, nábožné a dojmavé zpěvy Mariánské, časem i hudbou provázené, s radostivým pocitem prozpěvující. Vykonavše před hlavním vchodem svatyně Mariánské kratičkou zdravující modlitbu, ubírají se ihned k cíli sv. pouti své, před milostný obral nebeské Královny. Mnohé tu oko jak příchozích poutníků, tak domácích slzami se zalívá, ústa i srdce Pána jednosvorně velebí, an duch plesá v Spasiteli a milostiplné Rodičce jeho - Marii.

Na to konají vůdcové s jednotlivými průvody svými, jak dalece to možno, pobožnost křížové cesty.

Jakmile první poutníci v chrámu Páně se objeví (asi okolo třetí hodiny), odebere se duchovenstvo domácích, i ku pomoci sem přišlé, do zpovědnic, aby tu zbožnému lidu svátostí pokání přisluhovalo.

V podvečer po kázání uvítacím, kteréž obyčejně sám místní pastýř duchovní koná, následuje sv. požehnání, co zatím ostatní duchovenstvo obklopeno davem kajících v zpovědnici dále zaměstnáno jest, což až do noci trvá. Po skončeném požehnání seřadí se poutnictvo k průvodu společnému, kolem milostné svatyně Mariánské s rozžatými svíčkami, při kterémž zpívá se boskovský Chvalozpěv Mariánský (*K němuž přiměřený nápěv složil p. Al. Gobl, knížecí Rohanský tbjemník.*) aneb „Zvonečky lauretanské“, totiž píseň opěvující milé názvy Marie Panny z lauretánských litanií, jež v zdejší svatyni milostné na stěnách i na stropě zdařile znázorněny jsou. Průvod ten působí téměř kouzelně na cit zbožného lidu, takže vzdor unavenosti své, vytrvá až do konce s potěšením nevýslovným.

Ondy valná poutníků část v střídajícím se zpěvu a modlitbě po celou noc v chrámu Páně ztrávila, nyní však, nemohouc v svatyni ostati, pokud počasí to dovoluje, přemnoží alespoň kolem ní pod širým nebem rozpoložení, při svitu nebeských hvězd Boha a panenskou Matku Jeho vroucně velebí.

V slavnostní pak den hlavní pouti nejčetnější jest procesí Semilské, jež (jindy veškerými řemeslnickými pořádky s mohutnými korouhvemi svými) lidem nábožným všeho druhu zastoupené a kněžstvem doprovázené, netoliko krásnou hudbou svou, nýbrž i spořádaností, zvláště pak úpravou a četností pěkně ustrojených družiček, sochu Mariánskou a sochu sv. Anny dílem nesoucích, dílem doprovázejících, davy lidstva mile dojíhá.

Mimo semilské přichází z okolních osad farních buďto v týž den, aneb o pouti tak zvané prostřední (o nanebevzetí P. Marie) neméně četná procesí z Železného Brodu, Držkova, Zlaté Olešnice, Roprachtic a Loukova duchovenstvem a pokud možno i hudebním sborem doprovázena, dostávající slibu nábožných předků svých, takže počet poutníků při pohodlném počasí celkem až na dvacet tisíc obnáší.

Mše svaté se střídají od hodiny půl šesté až do slavných služeb Božích. Hned pak po první mši svaté, kterouž obyčejně místní duchovní správce mívá, nejsvětější Svátost Oltářní k sv. přijímání se podává.

Pouť druhá i co do uvedeného pořádku i co do množství poutníků první se rovná, ba časem v posledním ohledu onu předčí.

K pouti této přichází sem již na noc poutnictvo zvláště z okolí českodubského, rovenského a jílemnického. V den slavnosti pak po druhé dostavuje se velké procesí s duchovním ze Semil a pak z Vysokého, Českého Šumburku, z Jablonce nad Jizerou a odjinud.

O pouti tak zvané malé, na slavnost Narození Blahoslavené Panny Marie, bývá tentýž při všem pořádek zachován. Procesí poutnických bývá šest až osm toliko, mezi nimiž některé z německých krajin, za to ale po různu přicházejících jednotlivců z celého nejbližšího okolí značná síla.

Mezi slavností Navštívení a Narození Panny Marie každou téměř neděli a svátek, ano někdy i všedního dne zavítá jeden neb druhý nábožný zástup ctitelů Mariánských, zvláště četné procesí v ten čas přichází z Lomnice a z Nové Vsi, provázeno knězem a hudbou.

Po celou dobu poutní duchovenstvo místní i pokud možno také přesporní, v zpovědnicích rádo dlí a svatými svátostmi ochotně zbožnému lidu přisluhuje, jehož počet stále roste, takže nadíti se lze, že starobylá horlivost u přijímání Svatých Svátostí, kdy mnoho tisíc .poutníků o jediné slavnosti Tělem Páně se občerstvovalo a sytilo, opět se docílí.

O slavnosti posléze Jména Panny Marie, poutní pobožnost výstavou nejsvětější Svátosti Oltářní při mších svatých a odpoledne při požehnání se končí, k závěru pak slavné „Te Deum laudamus“ se připojí na poděkování za všechna v tom roce na témž místě posvátném na přímluvu nejsvětější Bohorodičky od Boha přijatá dobrodiní a milosti, jimiž věrní ctitelové Mariánští obdařeni byli.

Většina na tento den k stolu Páně přiklekajících, bývají osadníci domácí. Proto ale nepřestávají po uzavření veřejných poutních pobožností poutníci až do zimy sem přicházeti, ano

i v zimě navštěvují přemnoží milostný obraz zde, nejsvětější Bohorodičku v potřebách svých o pomoc vzývajíce.

Největší potíž o hlavních poutích mívají poutníci s noclehem, neb veřejných místností velkých tu není a v soukromných staveních občané všude přes noc poutníků nenechávají. Snad až dostavena bude síť silniční přes Boskov, také prostrannějších místností veřejných k většímu pohodlí poutnictva podnikatelové staveb poznenáhla vystaví a tím celé zdejší místo poutní v tomto ohledu příjemnějšího rázu nabude. Počátek učinil p. Antonín Dlabola, vystaviv pěkný jednopatrový velký hostinec s pohostinskými pokoji.

Města a osady vysílající sem zvláštní procesí jsou zejména následující: Semily, Lomnice, Železný Brod, Rovensko, Vysoké, Libštát, Jíleznice, Turnov, Český Dub, Železnice, Držkov, Zlatá Olešnice, Roprachtice, Loukov, Paseky, Zásada, Příchovice, Šumburk český, Šumburk německý, Jablonec nad Jizerou, Poniklé, Mříčná, Branná, Roztoky, Jeníšovice, Lastibořice, Všeň, Hoření Bousov, Mladějov, Vyskeř, Hrubá Skála, Vodalnovice, Bělá, Světlá, Štěpanice, Soběrazy, Radímovice, Paseky pod Ještědem, Halšovice, Pelešany, Oubislavice, Malý Rohozec, Studenec, Libuň, Fridštejn, Nová Ves, Loučky, Nábzí, Tatobyty, Veliš, Veselá, Jivina, Kolínsko, Osenice, Ohrazenice, Přepeře a snad ještě jiné více, kteréž však jmenovité zde hlášeny nebývají a pročež jich také v záznamu tomto na památku výslovně udati nelze.

Po celý pak rok před ranními službami Božími nedělními a svátečními, modlí se lid před milostným obrazem k uctění Rodičky Boží společně růženec, po němž řiditel kůru průvodem varhan s vycvičenými zpěvačkami přednáší zpěvně „Zdravas Maria“. Chová jich nynější p. řiditel kůru v své soukromné bohaté sbírce skladeb takové množství, že stačí s nimi na celý rok, anižby musil některé opakovati - jedno krásnější nad druhé. Vůbec nynější řiditel kůru a spolu řídící učitel boskovský p. Stanislav Beránek při veškerých slavnostech kostelních velice jest činným a obětavým, nešetře při tom ani zdraví, ani pohodlí svého. Za svou neúmornou horlivost byl nejdůstojnějším biskupským Ordinariatem poctěn také pochvalným dekretem. Přijem od kostela pro něho, u porovnání s prací jeho, jest pranepatrný, takže více pracuje z lásky a pro čest a chválu Boží! Bůh jistě nenechá ani jediný skutek dobrý bez odměny. Kéž by i osadníci všickni vážili si vždy muže tak ctihodného a zasloužilého!

Osada boskovská farní jest více osadou veřejnou. nežli kterákoliv jiná a přišedší sem poutníci na chování zdejšího občanstva, v jejichž středu Matka Boží sídlo milosti si zvolila, bedlivě a zkoumavě pohlížejí Necht' tedy všickni osadníci zdejší farnosti svým chováním a svou zbožností společně se zasazují také vždy a všudy o dobrou pověst osady této Mariánské.

Poutnictvo pak, když tu a tam jednotlivý zkažený a Boha spustlý osadník zdejší někdy k necti tohoto místa posvátného se u přítomnosti jejich zachová, aneb urážlivým, bohaprázdným mluvením čest ostatních občanů poškozuj: necht' neposuzují zle pro jednotlivý případ takový veškeré občanstvo zdejší osady: všude nachází se mezi pšenicí také koukol.

Pohlížejmež všickni s úctou k památnému milostnému kostelu Matičky Boží svatoboskovské. Navštěvujme jej horlivě, uctívajíce tu nebes Královnu s tou větší vroucností, čím více pozorujeme, jak tento svět klamný flám nástrahy činí, abychom oloupeni byli o svatý poklid víry spásodatné. A Maria bude naší hvězdou, naší ochránkyní, naší útěchou, naší pomocnicí, naší bránou nebeskou Vždyť vždy se ráda ujímala všech ctitelů svých, jenž ji zde zbožně uctívali a milosti vymáhala ochotně všem, kdož ji o to prosil a milosti tyto bohu milým životem svým si zasluhoval.

13. Milostné události.

Nelze ovšem všech událostí milostných v knížce této, pro památku uvést, kteréž na přímluvu Matičky Boží svatoboskovské již od počátku se zde staly, již proto ne, že nedostává se o nich. patřičných zaznamenání a určitých vědomostí. Že však jistě již od počátku zákraky mnohé se zde na přímluvu Bohorodičky díti musily - tomu nasvědčuje poutní místo zdejší samo, neboť nebyl by se stal Boskov oblíbeným poutním místem Mariánským. kdyby zde nebyly bývaly vyslýchány modlitby k Bohorodičce konané a nadobyčejnými, zázračnými způsoby nebylo se dostávalo pomoci v duševních i tělesných potřebách lidských .

Víme, že jen na základě zázračných událostí i jiná poutní místa svůj původ a slávu mají Staroslavné poutní místo boskovské dělí své dějiny na tři doby dle svých tří kostelů, z nichž první stál před válkami husitskými po tři sta let, nápotom pak Tábority vypálen byl, druhý, postaven r. 1555, stál až do r. 1693 a třetí, založený r. 1690, stojí až dosavad. Ve všech těchto třech kostelích udělovány byly na přímluvu Rodičky Boží hojné milosti Boží i způsoby nadpřirozenými, zázračnými a protož všechny tři poutními, milostnými svatyněmi se staly.

Nejprvnější událost milostná v Boskově jistě stala se u studánky "Boží vody", odkud také místo toto „místem Božím" (Bozkov, Boskov) a voda "pramenem zázračným" nazvány byly. Nešťastníci přicházeli sem pak s velikou důvěrou, myli se vodou posvátnou, užívali vody té, brali si ji i do domů svých, důvěra jejich, jak dí dějepisec Gumpenberk, nebyla neodměňována, tudíž i zázračně jim zpomáháno bývalo.

Určitější událost zázračná z této přední doby byla: "objevení milostné sochy Bohorodičky“, dle pověsti, havířem „bedkovickým" (podboskovským), jehož manželka nemocná zázračně uzdravena byla, na důkaz, že její sen byl pravdivý, vedoucí k na lezení posvátného obrazu Marie Panny, křerýž pak do chrámu Páně boskovského, brzy po prvních událostech zázračných nad posvátným pramenem vystaveného, k uctění na oltáři umístěn byl .

Jiných výslovných, určitých událostí zázračných z doby prvního kostela neznáme, to však nikoliv neseslabuje přesvědčení naše důvěrné, že za těch tři sta let, co kostel prvý stál, mnoho a mnoho zázračných případů se tu státi muselo, z nichž zajisté i mnohé v knihách zaznamenány byly, však v době husitské, bohužel v úplné zapomenutí přišly.

Historickou poznámku, týkající se té doby předhusitské máme pouze v Atlase Mariánském P. Gumpenberka. kde doslovně se dí: "Trvala úcta Mariánská v Boskově až do doby Husitské ne neodměňována (non irremunerata), neboť pramen posvátný a léčivý i nemoce odjímal od těch, jenž s důvěrou k Bohorodičce se nesli."

Druhá doba dějin posvátného místa v Boskově, totiž doba trvání druhého kostela, na milostné zázračné události jest již bohatší.

1. Přední z událostí těchto jest: a) zázračné přenesení stavební veškeré hmoty přes noc z Roztok do Boskova, b) v měsíci červenci na posvátném místě v podobě kostela čerstvě napadaný sníh a c) nalezení neporušené "milostné sochy Matky Páně" z prvního kostela.

Události tyto osvědčilo a přísahou potvrdilo 84 svědku, jenž očitými svědky při těchto událostech býti mohli a také byli. Kostel byl pak po. těchto zázračných událostech v Boskově vystaven a jak doslovně dokládá dějepisec z řádu cisterciáckého P. Augustin Sartorius v své knize o úctě Mariánské: "byla Panenka Maria horlivými pobožnostmi přinucena udíleti zde milosti" - totiž zázračně pomáhati.

2. Obyvatelstvo horské krajiny zdejší po většině nalézalo se v bludech kacířských. Kněží kacířští zatlačili kněze katolické a čím dál více se tu opevňovali. Věřící katoličtí skoro jen potajmu směli svému náboženství průchod dávat, i zdálo se, že nikdy více duch katolický v krajinách těchto nedosáhne převlády a že snad docela ze srdcí horalů vymizí, však ejhle! nový kostel Mariánský v Boskově stal se jako klínem vraženým do pařezu bludů. Maria očividně přitahovala k sobě zbloudilé ovečky, duch křesťansko-katolický znovu se upínal, mohutněl, docházel zjevné převahy, zvítězil - zázračnou pomocí Matky Boží. Toť byla ta největší zázračná událost tehdejší doby, že v tak krátkém čase tolik tisíc zbloudilých vrátilo se do lůna církve svaté katolické.

3 Matka Boží z svého sídla v Boskově pomáhala každému, kdožkoliv se důvěrně k ní sem utekl. Když r 1680 v dědinách vůkolních strašný zuřil mor, kterýž mnoho obětí lidských pohlcoval, byla to tehdejší bolestná rána pro obyvatelstvo horské. Všude v každé obci nářku a pláče plno, neboť nemocných přibývalo a případy úmrtí se množily. Ubohý lid byl celý sklíčen a strachem zděšen! Kamkoli v zírání, odevšad šklebila se na něj morová rána. "Ach Bože! ach Bože náš! co máme činiti, aby kárná metla tvá šlehati nás přestala" . Tak vzdychá no všude. Však viz, co to? Boskovská dědina jediná uchráněna jest od rány morové! Jako blesk přelítla zpráva tato vůkol po osadách. Zbožný lid zprávou tou byl občerstven. Ach jen do Boskova k Matičce Boží putujme, tam pomoci se nám dostane. A hle odevšad lid v kajících průvodech do Boskova pospíchá a ochraně Matky Boží se poroučí. A Matka Páně pomohla! Nikdo z těch, kdo pout do Boskova vykonal, na strašnou nemoc morovou se nerozstona a li, za kteréž zde před milostným obrazem Bohorodičky modleno bylo, opět rychle se uzdravovali. Rána morová mizela a než se lidé nadáli, opustila krajinu zdejší docela. Lid pak z vděčnosti slibem sebe i potomky své zavázal, každoročně k Matičce Boží do Boskova putovati v průvodech slavných.

4. V zámku na Jeseném byl kněz zámecký, P. Václav Bruner, velice horlivý ctitel Rodičky Boží. Do Boskova k milostnému obrazu Matičky Páně přicházel s velikou radostí, jak často jen mohl. Ke cti P. Marie i nábožné písně skládal a veškeré obyvatelstvo zámecké pro úctu Mariánskou co nejvíce rozněcoval. Když pak morová rána i v obci Jesenské své oběti již již žádati počínala, shromáždil zbožný ctitel Mariánský obyvatelstvo zámecké v kapli a vroucí pobožností pod ochranu Panny Marie Boskovské sebe i je poručil. Sám pak do obce se vydal, nemocným útěchy náboženské poskytoval a všesky všude vybízel, aby jen pod ochranu Matky Boží Boskovské se odevzdali, že jim jistě spomoženo bude. Slova jeho laskavá účinkovala; obec celá i vrchnost vydali se v průvodu s ctihodným knězem do Boskova - a hle důvěra jejich byla odměněna tak, že jako rázem nemoc dědinu tu opustila. Za to i občané Jesenští z vděčnosti sebe i potomky své zavázali, že v průvodu slavnostním Matičku Boží ve farním chrámu svém Boskovském každoročně navštěvovati a ji zde co nejvroucněji uctívati budou. Na památku pak toho obětoval zbožný kněz zámecký Matičce Boží Boskovské stříbrné srdce v důkaz, že až do smrti chce ji celým srdcem svým milovati.

5. Matka Páně Boskovská pomáhala i těm, jenž v nemoci své v dáli k ní se na modlitbách důvěrně obraceli. O tom krásné svědectví znamená jest v annálech zbožného hraběcího rodu Desfourského. Jeho urozenost hrabě excellenc Albrecht Maximilian, sv. římské říše hrabě Desfours, onemocněl na zámku svém hruborohozeckém nebezpečně vředem hrdelním. Povolání lékařové prohlásili stav hraběte za velice nebezpečný, ano i pochybovali o uzdravení dobrého, vznešeného pána. Urozená rodina hraběcí byla celá poděšena! Zbožný pak hrabě, vida na čem ,jest a že pomoci lidské tu dosíci nelze, neztratil naděje, nýbrž s tou větší důvěrou obrátil Je k Matce Boží Boskovské, kterouž již od mládí vroucně ctíl, a jejího obraz milostný v nepokojných dobách válek švédských na svém zámku v Rohozci opatrně ukrýval a po skončeném nebezpečí opět chrámu Páně Boskovskému slavně vrátil, a ejhle ! Matka Boží se mu za to odměnila: uzdraven Jest na přímluvu Bohorodičky zázračně. Z vděčnosti za to putoval r. 1682 nábožný p. hrabě k milostnému obrazu do Boskova a zde, u stupňů oltáře Mariánského kleče, děkoval nejsvětější Panně za milost mu prokázanou a zároveň obětoval zde »vigilii“, totiž stříbrné hrdlo na tabulce z modrého alabastru na dva díly rozdělené. Sem patří i událost milostná s chromým dítětem z Pěnčina, kteráž v této knížce jinde uvedena jest.

Jiných více zázračných případů z této doby udati nelze, protože dotyčné knihy fary Semilské, kamž Boskov tehdejší ještě náležel, napotomním požárem v Semilech zahynuly. Tyto pak uvedené události zaznamenány se nachází v prvních dvou zdejších inventářích po P. Kaplankovi a P. Janoušovi, jež v opise v zdejší pamětnici se uvádějí.

Doba pak třetí dějin boskovských, totiž od založení nynějšího chrámu Páně až po dnešní chvíli, na zázračné události zde jest nejbohatší, však ani z doby té nelze všechny případy věrně udati, jak by žádoucí bylo, neboť mnohá vyslyšení jenom v rodinách obšťastněných pro památku se potomstvu z kolena na koleno vypravují aniž duchovní správě v Boskově k pamětnímu zapsání oznámeny jsou.

I vyžaduje to oslava Matičky Boží boskovské, aby všickni ctitelové Mariánští, kde komu povědom jest takový pravdivý případ zázračného vyslyšení, neopomenuli jej oznámiti na faře v Boskově. Vždyť jest to pro radostnou památku všech nás i budoucích ctitelů Matičky Boží Boskovské, a ožívuje se tím také důvěra všech, sláva pak Mariánská na poutním místě stkví se leskem tím krásnějším.

Co bylo lze, buď z pamětních knih farních anebo z výpovědí hodnověrných, vypátrati, to ke cti Bohorodičky zde s radostí, případ za případem podávám:

1. Vysoce urozená paní hraběnka Marie Polyxena z Desfoursu v vdovství svém mnohými nepříjemnostmi navštěvována byla. Pod tíhou starostí vzdychávajíc, často ani rady si nevěděla, jakby svízeli se zhostiti měla. Škůdníci domu i rodu jejímu ubližovali, nepřátelé, tajní i zjevní, život jí ztrpčovali, duše její někdy až umdlévala sklíčeností. Však když bývalo nejhůře, putovala k milostnému obrazu Matky Boží do Boskova a zde stísněnému srdci ve vroucích modlitbách ulehčovala, a Maria - nikdy prosby její důvěrné neoslyšela, nýbrž co matka milosrdenství a potěšení zarmoucených, balsamu útěchy jí poskytovala v hojnosti, a co matka dobré rady takéto nejprospěšnější pro vznešený rod její v duši jí vnukala, jím patrně najevo dávajíc, že nikdy očí svých neodvrací od věrných ctitelů svých. Vděčná paní hraběnka za to pořídila r. 1692 pro milostnou sošku Matičky i Ježíška drahocenné korunky, kterými až dosud zdobena jest.

2. Ucta k Matce Boží Boskovské byla v hraběclm rodě Desfourském hluboce zakořeněna, takže vysoce urození členové rodu toho, ať by. dleli kdekoliv, všude srdečně vzpomínali na Boskov a v potřebách odevšad vroucné útočiště své brávali k milostnému obrazu zdejšímu. To zvláště osvědčila také "panna". hraběnka Ludmila Desfours, abatyše řádu Karmelitánek a sestra její Eleonora, hraběnka Desfours z řádu sv. Kláry. I v klášteřích svých uctívaly obě co nejvroucněji Matičku Boží Boskovskou, když pak čas od času zavítaly na Hrubý Rohozec návštěvou, neopomíjely i do Boskova k Bohorodičce pout vykonati, děkujíce zde nejsvětější Panně za milosti, jim tak štědře na přimluvu její poskytované. Když pak nový kostel r 1693 zde byl dostaven a milostivá socha Panny Marle přenesena býti měla ze staré svatyně do nové: ejhle opustily klášterní zdi a spěchaly na posvátný Boskov, aby přítomny byly památné této slavnosti, - ano vyprosily si, by samy „na lešeničku“ posvátnou sochu do nového kostela přenéstí směly, kteréžto přednosti se jim také, k nevýslovné radosti jejich, dostalo. Lásku pak svou k Bohorodičce boskovské dala zbožná abatyše Ludmila najevo ještě také tím, že darovala před Nejsvětější Svátost Oltářní chrámu Páně zdejšímu vzácnou lampu z ryzího stříbra. Matka Páně pak i tyto vznešené sestry řeholní ve přízni chovala až do smrti jejich, stále přemnohých důkazů lásky své mateřské jim najevo dávajíc.

3, Když r. 1701 vyšel oheň v Semilech na radnici, kteráž sotva že byla po strašném požáru r. 1691 i s ostatními domy dobrotivostí milostivé vrchnosti dostavena, se nešťastnou nehodou vzňala, zděsili se obyvatelé semilští a hrůzou lekali se, že jejich nové příbytky opět plamenem zničeny budou, v úzkosti však dobrá myšlenka napadla jim. „Ó Maria, Matičko Boží Boskovská pomoz! ochraň, opatruj příbytky naše“, jako jedněmi ústy volali, společné pak povzdechy následoval slib »starších města“, jestli Bůh, zhoubnou moc požáru zastaví, kromě slíbeného již průvodu za ochránění od morové rány, v druhém ještě průvodu k Boskovskému obrazu Rodičky Boží každoročně putovati chtí. A aj, jako na pokynutí s nebe požár se utišil a nestrávil domu ni jednoho. Na památku zázračné této pomoci postavena také na náměstí semilském na vysokém vkusném sloupci socha Panny Marie r. 1717.

4 . Nebohá jest rodina, když nemoc zachvátí některého člena rodiny, tím pak smutnější jest to pro všechny, když matka uvržena jest na lože nemocných . Takový případ smutný byl v Navarově, když r. 1774 paní baronka Anna z Ehrenburgů postižena byla najednou nemocí zlou a to sice ještě nacházejíc se ve stavu požehnaném. Zármutek a strach panoval v celém zámku. Pomoc lékařská neosvědčovala se a nebohá paní čím dál byla blíže k smrti. Nerada by byla ještě zemřela, leč kam se obrátiti a kde pomocí hledati, když i pomoc lékařská jest malomocná? Hle tu v tísní své veliké rozpomene se trpící matka na Matičku Boží Boskovskou. Slibuje, že když se pozdraví a také šťastně porodí, milostné šošce Matičky Boskovské ušije

nový pláštíček a pěšky připutuje k milostnému obrazu a zde přede vším davem poděkuje za dosaženou milost. A hle, důvěra její nebyla zahanbena. Uzdravila se, rychle i šťastně synáčka porodila. Slibu svému pak s největší vděčností dostala, přichvátavši sem na slavnost Navštívení Panny Marie, se slzami v očích radostně děkovala za mocnou přímluvu nebes Královny.

5. V témž roce 1774 propukl opět v městě Semilech oheň hrozící zničením celému městu. Však i tenkrát vzali zbožní měšťané semilští své útočiště k Matce Boží Boskovské a jejím mocným přispěním nebezpečnost všeliké odvráceno bylo.

Za tou příčinou přišel František Medek, primátor města Semil v průvodu s šesti jinými senátory v úředním stejnokroji a přinesli šest svící - a šest zlatých, co oběť na poděkování Matce Páně za ochránění od ohně hrozícího. Klečíce v řadě před oltářem P. Marie dary své odevzdali do rukou ctihodného faráře Duška.

6. Matička Boží libuje si zvláště v obětech z lásky k ní činěných a ráda takové oběti odměňuje milostmi od ní žádanými. O tom přesvědčila se též r. 1833 zbožná choť Václava Haase, aktuař semilského. Ubohá paní roznemohla se, po dlouhý čas sklíčena byla. nemocí těžkou. Činilo se prostředků rozmanitých na uzdravení, však sklíčenost údů zůstávala. I brala útočiště své k Rodičce Boží, leč zdálo se, že ani důvěrné prosby její vyslyšení nedojdou. Měla pak korále dobré, zamilované, kteréž jí velice těšily, takže by je byla nedala nikomu za žádnou cenu. I napadlo jí dne jednoho v nemoci slíbiti zamilované tyto korále své Matičce Boží Boskovské, jestliže se opět uzdraví. A hle, sotva byla slib svůj učinila, počala se zotavovat, uzdravena pak chvátala k milostnému obrazu Matky Boží do Boskova a zde korále své nejblahoslavenější Panně darovala, spolu nejvroucněji děkujíc za milost uzdravení.

7. Roku 1860 opravovala se, přičiněním ctihodného kaplana zdejšího P. Josefa Němečka, malba lauretánských litaní v chrámu Páně zdejším, kteroužto malbu vykonával akademický malíř František Majšaidr z Železného Brodu. Při tomto díle dotyčný malíř na přímluvu Matičky Boží zázračně byl od smrti zachráněn. Událost tuto vypravuje P. Němeček, nyní děkan a vikář v Loukově u Turnova, v psaní v archivu zdejším uloženém, takto: „Byloť to v bolných oněch dnech, ve kterých nebozí svedení Spálovští putovali do farního domu boskovského, ohlašovat neblahý odpad svůj. Ve chrámě přestavovalo se lešení, na kterém Majšaidr na obnově staré a částečně novomalbě symbolických obrazů Mariánských pracoval. Na přestavbu nebyl tesař povolán, alebrž konali tutěž zmíněný malíř a já, samojediní ve chrámě přítomní. Byli jsme téměř s úkolem svým hotovi, když zbývalo několik prken z jedné strany na druhou přenést. Brali jsme jedno po druhém - držíce je každý na jednom konci, a přenášeli na místo patřičné. V tom, když jsme opět jedno prkno přenášeli, zlomilo se pod malířem prkno, na které vkročil (mělo od suku díru) a ubohý s nejvyššího pod stropem lešení letěl střemhlav na dlažbu chrámovou. Leknutím ostal jsem na lešení státi jako strnulý, zpatmatovav se, spustil jsem se po trámci, který příční dřeva lešení podepíral, přímo dolů, bych ubohého, dle domyslu, mrtvého umělce ohledal. Ležel na smrt bledý s hlavou krvácející na dlažbě, a volal: „Vodu“! Odběhl jsem pro vodu a svolal lid by ubohého pomohli z chrámu vynést. Když krvácející ubožák z chrámu vynesena, šla právě nová výzva Spálovských směrem k faře. Aniž by se pozastavili. a nešťastníku ku pomoci přispěli, aneb alespoň politování své projevíli, kráčeli dále. Jeden pak, jda jizlivě podotkl: „Když je Maria tak mocna, proč ho neochránila“? A ona ochránila! Přivolaný lékař zašil roztrhanou na lebu koži, a nařídív, čeho za dobré uznal, nemohl říci, zdali a co následovati bude, obává se, není-li leb porušena, aneb mozek smrtelně otřesen. Leč. díky Bohu, ni jedno ni druhé se nestalo, ba ani obyčejná horečka se nedostavila. Třetího dne po srážném spádu maloval Majšaidr obraz s podpisem: „Uzdravení nemocných, oroduj za nás“! Výška, s které malíř střemhlav letěl, obnáší 9 metrů.

Já, který jsem jediný ho letěti viděl, považuji zachránění jeho za patrný div, na přímluvu Matky Boží k vůli odpadlíkům Spálovským, Bohem učiněný. Pánu Bohu pročež čest a sláva, Matce Boží dík a chvála! Nepochybuji, že Spálovští do lůna církve se navrátí, Matku Páně i co svou matku opět pozdraví.

8. V Spálově mnoho rodin neblaze odpadlo od církve katolické strženy byvše proudem obecním. Nešťastné manželky, jež toliko k vůli pokoji domácímu se daly na víru protestantskou

zapsati, těžce odpad svůj snášely, nepřestávající prositi Rodičku Boží, doma i při práci, kdykoliv jen pohlédly k milostné svatyni Mariánské v Boskově, za vysvobození, a hle - těšitelka zarmoucených a ujala se jich, vyprosivši jim milost u Boha, že v krátkém čase opět celé rodiny tyto vrátily se opět do lůna církve svaté katolické

9. Kdo se nespustí úcty k Matce Boží, toho ona také neopustí a vyprosí šťastné skonání i u víře zbloudilým a odpadlým. V Spálově byly tři manželky Josefa V., Barbora Str. a Anna P., protestantky, kteréž nemohly toho docílit na mužích svých, aby směly se vrátit zpět do lůna církve katolické. I modlily se k Marii Panně každodenně, aby neopustila jich a nedopustila, by umřely mimo církve svaté. A ejhle modlitba také jim prospěla. Nezemřely jako protestantky. alebrž na smrtelném loži, krátce před smrtí v církve svatou šťastně zpět přijaty, v smíru s Bohem i církví duše své blaženě vypustily.

10. Mezi nešťastnými rodinami odpadlými v Spálově byla také rodina Pěničkova. Muž odpadl dříve, manželka bránila se jak jen mohla, až konečně i ona nátlaku muže svého podlehla a odebravši se nerada do Kř. na duchovní správu protestantskou, tam zapsati se dala do svazku protestantského. Když pak zápis byl ukončen, nebohá žena padla do mdlob! - Vrátili se domu. Doma ve dne v noci ubohá v duchu svém bědovala. Muže prosila, aby jen opět do církve katolické se s ní navrátil, však marné bylo prošení. Muž vyjádřil se, že nikdy katolíkem více se nestane a i ona že v protestantství setrvati musí. Nešťastná žena v sklíčenosti své duševní vzala útočiště k Matičce Boží svatoboskovské, každodenně jí vzývající o pomoc. Jedné noci měla sen, že se jí zjevila Panna Maria k ní řkoucí: "Pavlíno, neustávej modlit se, modlitba tvá bude vyslyšena." - Z tohoto snu byla velice potěšena, zdvojnásobila důvěrně modlitby k Pánu Bohu. A hle brzy na to jedné noci muž její ze spaní počal vzdychati a velmi bědovati. Polekaná manželka tázala se, co se mu stalo? Odpověděl: Ach strašlivý jsem měl sen, Pavlíno : půjdu do Kř. oznámit, že vystupujeme z protestantismu a vrátíme se zpět do církve sv. katolické. O jak se zaradovala manželka. Muž také ráno odešel, dal se vymazati ze svazku protestantského a kajícně vrátil se i s rodinou svou zpět do milého lůna církve katolické. Patrně i zde přispěla přímluva Matky Boží, začož zbožná rodina dosud co nejvděčněji Za tuto milost Pannu nejsvětější uctívá.

11. Jakož Bůh ctitele Mariánské mnohými dary a milostmi obdařuje, taktéž i tupiče Matky Boží k odstrašujícímu příkladu tresce. Za příčinou nešťastných událostí v Spálově odpadl od církve katolické také jistý Josef M. z Bytouchova a dovoloval si nápotom děsných urážek i proti Rodičce Boží, říkávaje, že v katolíci v Boskově ctějí panenku z "klucků". Šel jednoho dne s dvěma společníky ze Semil domů. U kapličky "čtrnácti Spomocníků" ukazuje k obrazu posměšně pravil: „Mohl by jeden z těch lenochů také mi dnes pomoci vozit mrvu“. Přijda pak k Sejkorské kapličce, odkud pěkná jest vyhlídka na poutní chrám Páně boskovský, i zde podobně urážlivě o Matce Boží mluvil. A nastojte! Přišed k domovu, právě u mrviště klesl, strašných bolestí pocítě v nohou, kteréž mu počaly černati a třetího dne v největších bolestech zemřel. Podobně stalo se i odpadlému Jos. M. na Spálově za podobnou příčinou rouhání se Marii Panně. Jsou dosud v Spálově na živu lidé, jenž oba tyto případy co očití svědkové dosvědčují. Bůh nenechá rouhače bez trestu.

12. Roku 1868 vypukl v Boskově oheň. Střechy byly jako trní suché. Bylo to leknutí pro vůkolní sousedy! - Fr. Strnad, jenž usedlost svou draho ukoupil a poněkud zadlužený byl, vida, že stodola mu již také chytla a oheň se ke stavení blíží, obrátil se v úzkosti své stranou ku chrámu Páně, v němž Matka Boží již po tolik set let svůj trůn milostný laskavě udržovala a prosil řka: "Rodičko Boží, zachovej mi aspoň stavení, abych nebyl úplně na mizině." A viz, důvěra jeho byla platná, ač jiskry již padati počaly na doškovou střechu stavení, nevžňal se oheň, neboť vítr se najednou obrátil a zůstávající stavení uchráněno bylo.

13. Matka. Boží svatoboskovská také jako »matka umírajících« i v daleké cizině nemocnému ctiteli svému se zjevila. - Václav Hejduk z Leskova, býval vždy horlivým poutníkem do Boskova. Nižádná překážka nemohla zadržeti jej, aby o poutních slavnostech nenavštívil a neuctil Bohorodičku v milém jejím stánku boskovském. Již sestárnul a i v stáří svém chvátával s mladistvou touhou "přes hory a doly k milostnému obrazu" . Syn jeho i s rodinou odstěhoval se

zatím do Ruska a psával často starým rodičům svým, by také oni za nimi se přistěhovali. Staří rodičové nemohli se dlouho odhodlati na dalekou cestu, až konečně naléhavým prosbám svých milých vyhověli a drahou zemi Českou opustivše, do země cizí se přestěhovali. V Rusku se zvláště starému otci čím dál více stýskalo, tím více, když nastalo léto a on vzpomněl na pouti boskovské. V zármutku často plakával, že mu nelze navštívit Matičku Boží Boskovskou. Čím dál více chřadl, konečně ulehl na lůžko nemocného. Tu jednoho dne, když na posteli tiše ležel, modle se růženec a jeho manželka u něho sedíc, také se modlila, najednou přestal se nemocný modlit a k jednomu místu radostně pozíraje zvolal: "Ach, podívej se, ženo, Matička Boží Boskovská navštívila nás, oděna zrovna tak, jako na oltáři v Boskově stojí - a jak se usmívá!" Napotom se ztišiv po chvilce pravil: Ženo, řekni synovi, aby mi došel pro kněze, jenž by mne zaopatřil svatými svátostmi, Matička Boží mi povídala, bych se přichystal na odchod z tohoto světa. Manželka vymlouvala mu to, že snad ještě tak brzy nezemře, když však naléhal, přivedl syn kněze, jenž ho svátostmi umírajících zaopatřil. Ne dlouho na to opět zvolal stařeček: "Ach jaká to útěcha a radost, ejhle, Matička Boží Boskovská opět se mi zjevuje a mile mi kyne. Hned pak na to oči zavřel a v Pánu skonal. Stalo se tak r. 1873.

14. Maria přispívá i v nebezpečnosti života. Důkaz toho potvrdil se i na Františku Lubasovi, mistru zámečnickém v Boskově, kterýž své zázračné záchránění vypravoval mi takto. Vyšel jsem v měsíci únoru r. 1879 za večerní tmy v sobotu ze svého příbytku ven, a tu najednou, ani nevím jak se to stalo, spadl jsem do studně v dílně se nacházející, 22½ metrů hluboké, po hlavě dolů. Padaje, zdálo se mi, že vidím bílou paní, spějící mi ku ochraně. Studně naplněna byla skoro na dva metry vodou. Volal jsem o pomoc, leč nikdo mne neslyšel; domácí nevěděli, kde jsem. Myslil jsem, že jsem ztracen. V té úzkosti modlil jsem se k Panně Marii: „Rodičko Boží, pomoz mi“. Ve vodě byl jsem asi hodinu, spřimoval jsem se co nejvíce, aby mi voda do úst nevnikala. Domáci, poněvadž jsem dlouho nešel, majíce starost, co venku dělám, vyšli ven a tu slyšeli, jako z podzemí zvuk temný mého volání. Spustili dolů okov, nabral se vodou, nemohli mne vytáhnouti. I namáhal jsem se, vyzýváje Marii Pannu o příspěví, bych vodu z okova vylil, podařilo se mi konečně. Byl jsem šťastně vytažen a děkuji svou záchranu jedině milostné pomoci Rodičky Boží - a také

ostatní občané všickni s podivením pravili, že nejinak, leč zázračně jsem byl záchráněn. Já pak od té chvíle tím vroucněji oddán jsem úctě k Bohorodičce a neusnul bych, kdybych zvláštní modlitbu k Panně Marii se nepomodlil z vděčnosti za vysvobození od jisté smrti. - Ač hodinu jsem ve vodě mezi životem li smrtí zápasil, s hlavou krvácející, přece neodstonal jsem to, nýbrž hned druhého dne do kostela na služby Boží se vydal, bych Matičce Boží za ochranu před milostným obrazem jejím co nejvroucněji poděkoval.

15. Karel Hádek, syn Františka Hádky v Boskově šel co devítiletý žák, dne 7. ledna 1879 ze školy domů. Na cestě podrazil ho jiný hoch, vozící se na sáňkách, takže Hádek pádem na hlavě se těžce poranil. Vstal, šel domů, nesa si velikou bouli na hlavě, bolestí křičel. - Co kdo radil, narychlo činilo se. Přivolaný pak lékař z Semil prohlásil poranění za nebezpečné. Po tři neděle se léčilo, však rána spíše se horšila. Jednoho dne pravil hoch k matce: „Maminko už mne to nebolí, pojdte, učesejte mne.“ Matka šla, sotva ale se přiblížila k němu, hoch najednou vzkřikl a hned pozbyl řeči. Nešťastník stal se němým! Když pak jinak se počal zotavovati, seznało se, že, též na nohy se nemůže postavit a chodit. Musel plaziti a šoupati se po zemi, jako malé dítě. Nešťastní rodiče se nad tím velice rmoutili. Matka vroucně modlívala se před milostným obrazem v kostele za uzdravení nebohého dítěte. Přiblížil se před večer sv. Jana Nepomuckého, kdy zdejší mládež dospělejší i mladší chodívá k soše sv. Jana, aby tam zpěvem a modlitbami sv. Vlastence našeho oslavila. Karel H. přál si též zúčastniti se této schůzky pobožné a doplazil se tedy až k soše, ač ho z úmyslu jeho mnozí zráželi. Po skončených modlitbách odnesli ho proti vůli jeho domů, neboť tam ještě déle prodletí chtěl, an se mu tam zdálo býti tak blaze. Doma poseděl nějakou chvíli tiše, pak kynul svému dědečkovi, aby mu podal hůl, dávaje na srozuměnou, že vstane. Ten mu ji podal a ejhle! Karel pomocí hole vstal, učinil okolo židle několik kroků a konečně úplně se rozchodil. Byla to radost! Druhého dne všickni chvátili do chrámu Páně poděkovat za navrácené zdraví. - Hoch v létě pak pásal krávy.

I přicházely mu mimovolně myšlenky, jít na Tábor k "Ježíškovi", že tam nabude řeči. Hoch, co chtěl, všechno na tabulku školní psával. Psal tedy také rodičům prosbu, aby šli s ním na Tábor, poněvadž měl prý i ve spaní sny, že tam nabude opět řeči. Rodiče, nemajíce pro polní práci kdy, odkládali, až na dítěte veliké doléhání, že jinak tam půjde samo, v poslední týden slavnosti tábořské, totiž na pátek po všech Svatých, vydali se s ním na Tábor. Dali tam sloužit mši sv. za ,nešťastného hocha, která také ještě téhož dne se sloužila. Po skončené pak pobožnosti vraceli se domů. Otec byl mrzut a řekl: "Vidíš, Karlíku, že to je jedno, nic ti to neplatí, co jsme zkusili a utratili, a máš to stejné". Matka pak pravila: "Jen buď trpělivý, vždyť mu Panna Maria a sv. Jan také hned nevymohli chůzi, za dva, za tři dni mu může Ježíšek řeč dáti". Otec odpověděl nevrlym: "E" šel napře dále. Popošli asi sto kroků. Tu najednou Karel sehnul hlavu matky, odhalil jí šátek z ucha, nachýlil ústa svá k uchu jejímu a zašeptal: "maminko" Matka radostí celá ztrnula. Otec pozoruje, že zůstali za ním státi, obrátiv se řekl: "Něco ti je"? "Ne, ale Karel mi šeptal do ucha ,, maminko". Rozradostněný otec dí: "Karlíčku, řekni mi také tatínku", a hoch přiskočiv k otci do ucha též zašeptal: "tatínku". Zprvu pouze šeptal, čím dál pak hlasitěji se rozhovořil a než přišli domů zcela dobře zase mluvil. Vstoupiv pak domů, otevřel dvěře a volal: "Pochválen buď Pán Ježíš Kristus"! . Dědeček uslyšev to zvrátil se radostným leknutím na zem i také sestra užasnutím upadla. Veškeré pak sousedstvo divilo se a se šťastnou rodinou chválilo Boha. Karel od toho času každoročně chodí na pout na Tábor říká: "Pokud budu dýchat, musím k Ježíškovi chodit, přislíbil jsem mu to, když mi navrátil řeč".

16 K této utěšené podivuhodné události pak mile druží se ještě následující, kteráž mi písemně sdělena byla paní Barborou Janečkovou, chotí p. Františka Janečka, c. k. četnického závodčího a čestného strážmistra v Boskově. Píše toto: "Pohnutou myslí udávám, že naše dcera Františka, když jsme do Boskova před 6 lety přišli, byla pět let stará, dítě nemocné, bez vlády na celém těle. Nejprvnější moje touha byla, by byla nesena ku Bohorodičce do chrámu Páně, což se stalo od Anežky Žákové, kteráž ji ochotně tam donesla. Potom jsme děvče umývali vodou ze studánky Mariánské i vodu tu dávali jí pít, jelikož také malounko na stáří pět let mluvila. Ku velkému našemu potěšení s pomocí Boží Rodičky začala brzy lézt i lépe mluvit (to bylo v listopadu a sem jsme se dostali ku konci srpna r. 1883). Potom to šlo již pořád lépe až pak i chodila od židlice k židlici, mohla-li se zachytiti. V den pak sv. Jana Nepomuckého r.1884 nesla ji Růžena, starší sestra, k soše sv. Jana, k odpolední průvodní pobožnosti, tam konané. I vzpomněla si na večer zase, že chce k sv. Janu a že půjde. Já jí domlouvala, že ji tam nésti nemohu, anať mne bolí noha; ale po mnohém její naléhání vzala jsem jí v náruč a ubírám se k soše sv. Jana. Když jsem přišla k zahrádce p. Farskéhó, chtěla na zem - "že půjde sama". Bylo to s vrchu dolů a cesta nepohodlna. I usmála jsem se bolnětrpce této její žádosti, ale přece s důvěrou v Boha a Matičku Boskovskou, postavila jsem dítě na zem a zázrak! dítě natáhlo ručky v před a rychlým krokem takřka chvatem běželo s vrchu dolů! Všecka ta mladá cháska nalézající se již u sv. Jana volala: "Hle, Františka běží!" A dříve nechodila, anať též Boženka Dolenských ji to odpoledne k sv. Janu pomáhala Růženě nésti. - To sděluji důstojnému pánu, jak se nám Boží Matička Boskovská na přímluvu sv. Jana Nepomuckého za naši vroucí důvěru v Ni odměnila.

17 Antonie Dörigatová z Tanvaldu mnoho zkusila v těžké nemoci své a veškerá pomoc lékařská byla marná, ano lékaři sami již vzdali se naděje na uzdravení její. Byla pak paní tato zbožnou ctitelkou ní Mariánskou a když tedy zvěděla, ze pomocí přirozenou jí spomozeno býti nemůže, obrátila se v duchu svém k Matce Boží do Boskova, kamž tak ráda vždy putovávala, hledajíc pomoci nadpřirozené a důvěra v přispění nejsvětější Panny nezklamala ji: rychle počala se zotavovati. U plně pak uzdravena, s radostí přichvátala (r. 1887) do milostné svatyně boskovské a tu před oltářem Matky Boží na kolenou nejpokorněji děkovala za uzdravení. K duchovnímu pastýři nápotom se uchýlivši prosila, aby přijal obraz Panny Marie Lourdské na památku jejího uzdravení, kterýžto obraz nade dveřmi v sakristii zavěšen jest .

18. V spořádané obci Přepeřích u Turnova žije chudá matka, nádenice, od muže svého opuštěna, jménem Marie Hoření. Měla z manželství syna Jana, kterýž, ač již 4 roky stár, nemohl

se ještě na nohy postavit. Nebohá matka nevěděla si rady. Dítě její vyžadovalo obsluhy a ona přece do práce jít musila. Radila se, kde s kým mohla. Co by jen nešťastnému dítěti učiniti měla, aby na nožičky se sílilo. I lékařské pomoci vyhledávala, však nic platno nebylo. Zdálo se, že ubohý chlapec zůstatí musí mrzáčkem. Zkormoucená matka posléze vzala útočiště k lékaři nebeskému, uschovávajíc se za přímluvnou Matku Boží, Marii Pannu. Putovala na ten úmysl do Hlavic, do Turnova a konečně do Boskova. Zde před milostným obrazem Mariánským s pláčem vzývala nejsvětější Pannu o pomoc, aby nemocnému dítěti ulehčeno bylo. S důvěrou, že Maria jistě zpomůže, vzala odtud vody ze studánky Matičky Boží pro chlapce, kterouž doma, modlíc se, nožičky dítky svého umývala, a ejhle! důvěra její byla odměněna: do týdne počal hoch se na nožičky stavět a chodit. Hošíkovi jest nyní asi dvanáct roků a chodí. Zdráv jsa na nohy, jakoby jaktěživ nemocen nebýval. O jak dobrotivá jest Matička Boží, neoslýchá opravdu důvěrných prosb ctitelů svých nikdy, ale spomáhá mateřskou laskavostí všem, k ní se utíkajícím.

19. Vojtěch Pěnička ze Spálova byl učitelem oblíbeným. Však najednou se roznemohl na duchu, trudnomyslnost jeho vadila mu v dalším působení jeho povolání tak, že musil na čas ze školství vystoupiti a domů se odebrati. Každodenně z domova i za těch největších mrazů, třeba i dosti lehce oblečen spěchával do Boskova v stavu choromyslném do chrámu Páně a zde by byl na modlitbách vydržel snad celý den, kdyby se mu to bylo mohlo povolit. Stav jeho byl čím dál smutnější a nebylo člověka, kterýž by mu byl mohl pomoci, aneb na jiné myšlénky jej přivést. Již trvala choroba jeho dvě léta. Rodiče nad nebohým synem se velmi rmoutili a zvláště matka neustávala prositi Rodičku Boží za uzdravení syna nešťastného. A hle, vyprosila oč žádala. Syn jednoho dne jako vyměněn. Počal býti veselým opět byl uzdraven. Odebral se r. 1888 za svým bratrem starším do Ruska, kde v továrním závodě jako úředník službu přijal a spokojeně tam žije. Matka říkává: Jenom Panna Maria mu milost tu vyprosila.

20. Rodina Josefa a Anny Francových z Bytouchova, prací rukou svých se živící, v zármutek upadla tím, že dceruška jejich Anna r. 1878 na osypky se rozstonala. Lékařskou pomocí se sice jakžtakž pozdravila. avšak na nohy zůstala mdlá, takže čím dál s větší obtíž chodila, až posléze docela choditi nemohla. Ustrašená matka odebrala se do Ž. k lékaři rozhlášenému a prosila, by pomohl dítěti jejímu, že, ač chudobnou jesti, přece poslední sukni vynaložiti chce pro dceru svou. Lékař prohlédnuv si holku, pokrčil rameny řka: „Učiníme zkoušky“. Však neosvědčily se. Nebohá matka obrátila se k lékaři v S., ten pak odkázal jí, by na těch pár neděl dala jí do nemocnice v J. Rodiče to neučinili, neboť holka byla čím dál slabší. Na kyčli pravé nohy udělala se jí rána děsná, z níž hnis čtyřmi děrami vytékal. Bolestí měla velikých. Již šest roků stonala a ubozí rodiče báli se, aby nestala se mrzáčkou. R. 1887 vystavěl si otec nebohé trpící dcery, jsa tesařem, blíže Sejkorské kapličky domek a na zádech pak ubohou holku z dřívějšího bytu přenesl do svého nového dřevěného stavení. Ležela v poslední době pádem a bolesti měla stálé. Však za tu celou nemoc neprojevila nejmenší netrpělivosti. nýbrž v největších bolestech jen tiše k bolestné Matce Páně se modlila. Totéž činila i matka. každodenně chodíc do kapličky Sejkorské, kde socha bolestné Bohorodičky se nachází, prosíc Marii Pannu o pomoc pro nešťastnou dceru. Říkávala: "Sedmibolestná Rodičko Boží, ujmi se dcery naší a pomoz jí z trápení". S důvěrou, že Maria Panna zpomůže, dala chudobná rodina vnitřek kapličky do nejúhlednějšího pořádku, k výklenku před posvátnou sochu nechala zhotoviti vysklenná dvířka se zámečkem, aby soška v pokoji býti mohla, sošku, jak mohli okrášlili. Něčím ovšem též někteří dobrodincové napomohli, leč větší výlohu měla a chtěla míti rodina zmíněná sama. Úprava před první boskovskou hlavní poutí o Navštívení P. Marie byla hotova. Nemocná dcera zatoužila podívati se do kapličky. O berly se podpírajíc s velikou těžkostí se tam došplhala. S důvěrou modlila se k Panně Marii. Domů se vrátivši, ulehla. Zatím kráčeli již kolem stavení jejich poutníci do Boskova. V den slavnosti, druhého dne, dívka od rána až do poledne, úpěla v bolestech, jak pravila, největších za své celé nemoci. Matka plačíc uchýlila se v žalu svém opět do kapličky, prosíc zde: "Zjednej prostředek sedmibolestná Matičko Boží, mocná jsi, pomoci můžeš, pomoz ó Maria trpícímu dítěti mému". . Odpoledne dcera se poněkud ztišila. V pondělí na to měla dívka opět touhu jít do kapličky. Vstala a hle - cítila se na nohy silnější a již pomalu bez berlí došla až do kapličky. S radostí děkovala Matičce Boží, že opět choditi může. Rozchodila se čím dál yíce

a od té doby jest opět docela zdráva. Že v důvěře své o pomoc Matky Boží neklesla, proto dostalo se jí uzdravení s nebes. Maria, z milosti Boží, stále až dosavad divy tvoří.

21. Antonie Hájková z Jeseného č. d. 124 rozstonala se na oči, takže skoro již nic neviděla. Brala poradu s mnohými lékaři, ale nemohla nikde dosáhnouti potřebného léku k uzdravení. Když r. 1887 při májové pobožnosti v Boskově vysvětloval duchovní správce význam poutního místa zdejšího a zmínil se také o posvátném 'pramenu vody Matky Boží zde: dověděla se o tom též nemocná Antonie Hájková a pojavši důvěru v pomoc Rodičky Boží, počala si vymývatí oči svévodou posvátnou, prosíc při tom Marii Pannu o pomoc - a hle ! pozdravila se docela. Od té doby necítí ani nejmenších bolestí na očích více. Sama pak s radostí vypravovala duchovnímu otci svému o tomto svém pozdravení na přímluvu Rodičky Boží.

22. V klášteře jeptišek na Podolí u Mělníka byl zaměstnán při hospodářství Filip Buchta, rodilý z Hamštejna, okresu železnobrodského. Bratr jeho, tehdejší kaplan na Mělníku, doručil mu v masopustě r. 1888 částku peněžitou 100 zl., aby je odevzdal doma na Hamštejně na potřeby rodinné. Filip tedy jel s penězi domů, na nádraží v Turnově však ztratil tu celou částku peněz. Celý polekaný hledal a sháněl se po ztracených penězích. Poctivý nálezce mu je odevzdal, nechtě ani nic od nalezení. Když pak přišel Filip na Hamštejn, dodal peníze sice, ale počal již šlíti, a sice z toho velikého leknutí pro onu ztrátu peněz. Sítil čím dál více a začal i zuřiti tak, že musil býti svazován. Byl dopraven do nemocnice k jeptiškám na Podol, že však zde nemohly s ním nic svěsti, dopraven byl do Prahy do blázince . Matka nešťastného Filipa velmi se rmoutila nad tím a umínila si putovati k Matičce Boží do Boskova, aby zde vypoštěžovala si před milostným obrazem a poprosila nejsvětější Pannu Marii o pomoc. Přišla sem na slavnost Navštívení Panny Marie asi o půl desáté hodině dopoledne. Chtěla nejprve přijati svaté svátosti než Matičku Boží bude prositi o milost . Že pak právě v tu dobu se již nezpovídalo, zašla si do fary k duchovnímu správci a tu mu vypravovala, co se s nebohým Filipem stalo, a že by ráda ještě k sv. zpovědi. Duchovní otec vybídl ji k velké důvěře v pomoc Rodičky Boží a šel s ní do kostela. Po přijmutí sv. svátostí vykonávala matka pobožnost svou a odevzdajíc pak záležitost celou Matičce Boží, klidně vrátila se domů. Jaká ale byla její radost, když v tom týdnu ještě dostala zprávu, že Filip je z blázince propuštěn zdrav. A jak se pozdravil? V týž svátek, co matka konala v Boskově pobožnost za pozdravení šíleného syna, obcházel v Praze v blázinci asi okolo desáté hodině dopoledne lékař pacienty. Přišel až k Filipovi Buchtovi, prohlíží jej a divě se praví k němu: "Vy jste zdrav, docela zdrav a já si to nedovedu vysvětliti, jak jste se mohl tak najednou pozdraviti. Toť je jako zázrak! Můžete jíti domů „ . Ovšem byl to zázrak; Matička Boží na posvátném Boskově vyslyšela modlitby zarmoucené matky za syna a zjednala mu od Pána Boha pozdravení ve vzdálené Praze. Šťastná pak matka připutovala sem na slavnost Nanebevzetí Panny Marie opět, s pláčem děkovala nejsvětější Panně za prokázanou milost - a ve faře pak vyprávěla, jak její syn Filip v Praze se uzdravil. Díky budtež neskonale dobrotivosti Boží, že tak podivné věci činí k potěšení svých věřících na přímluvu Té, kterouž učinil matkou Spásy člověčenstva.

23. Hermína, čtyřletá dceruška Františka Koldovského, dělníka v Šumberku, farnosti příchovické, příslušníka do Pasek, roznemohla se na oči, takže pozbyla zraku. Ubohé dítě vzdychávalo : "Ach Bože, všickni lidé vidí, jen já ne.“ Rodiče její vyhledávali pomocí lékařských, nic však nespomáhalo. Co věrní ctitelé Rodičky Boží modlívali se vroucně za uzdravení své ubohé Hermínky, vzývajíce přispění nebeské Královny. Malá Hermínka, slyšíc někdy modlitby rodičů k Panence Marii, také ona v své mysli dětinné říkávala: "Panenko Maria, dej mi, abych zase viděti mohla“. Roku 1888 na první pouť Navštívení Panny Marie uchýlil se otec do Boskova, by zde před milostným obrazem Matičku Boží uctil a jí svou nešťastnou dcerušku doporučil. Zde v kázání uslyšel o zdejší studánce Matičky Boží i zaopatřil sobě láhev, nabral si vody ze studánky Matiččiny a s radostí vracel se domů. Doma Hermínka se táže: "Tatínku, co mi nesete od Panenky Marie boskovské?“ Odvětil: "Panenka Maria boskovská posílá ti vodu, tou si máš vymývatí očička a budeš zase viděti“. O s jakou dychtivostí vzalo dítě láhvičku ! Vymývalo si oči choré, a hle, bolesti se zmírnily, dítě tím větší pílí vodou oči mylo - a po nedlouhém čase počalo se to hojiti. Nabyla zraku opět! Z vděčnosti pak z jara budoucího roku (1889) na slavnost

Božího Těla šťastná rodina připutovala do Boskova i s uzdraveným dítětem, poděkovat nejsvětější Panně za tak velikou milou pomoc. Herminka vidí, oči majíc úplně zdravé. O jak blaženě v chrámu Páně boskovském s dětinnou myslí vděčnou upírala zrak svůj k milostnému obrazu, radujíc se, že Panenka Maria Boskovská jí pomohla.

24. Jan Vrána, výměník z Tample Č. d. 9. okresu novopackého, fary Roztoky, měl bolestný tlukot srdce již po 25 let, kterážto choroba jej velmi často obtěžovala a v posledním čase každý týden pravidelně na něho přicházela. Radil se s kým jen mohl, ale u žádného lékaře nenalezl pomoci kýžené. I vypravoval mu r. 1890 zbožný jeden občan ze Svojků, jak v Boskově mnozí uzdravují se na přímlovu Matky Boží, kdo její vody tam s důvěrou požije. Vydal se tedy ještě v témž roce k slavnosti Nanebevzetí Panny Marie dotčený Jan Vrána do Boskova, kde ještě jaktživ nepobyl. Když přišel do Pod Boskova zachvátila ho opět nemoc jeho takovou silou, že musil na chvíli usednouti na zem. Však nedalo mu to dlouho tu prodlévati, touha, aby konečně došel cíle cesty své, nutila ho jíti dále. Šel s největší těžkostí vzhůru. Když pak přišel až ke studánce památné a napil se vody z ní - zdálo se mu, jakoby choroba jeho smývala se dolů. Šel radostně do kostela a odtud posilněn vrátil se domů. Čekal, jak to bude na dále, zdali nevrátí se nemoc. Přešel týden, uplynulo několik neděl a nemoc se nevracela. Dech, kterýž se mu dříve krátil, měl silný, byl docela uzdraven a protože připisoval toto své uzdravení jedině přispění Matičky Boží svatoboskovské, připutoval na neděli sv. Růžence téhož roku do Boskova opět, by tu nejsvětější Panně Marii za uzdravení vroucí díky vzdal a uzdravení své na faře tu pro památku ohlásil.

25. Matka Anna Paloušova z Jílmů, farnosti roprechtické, ráda přicházívala do Boskova navštívit a uctít Matičku Boží svatoboskovskou. Zavítala sem také r. 1890 o slavnostech jubilejních a byla přítomná kázání, v němž kazatel vypravoval událost, jak matka jedna zde vyprosila synu šílenému, v pražském blázinci se nalézajícímu, opětného uzdravení. Vzpomněla si při tom na svou dceru Annu, provdanou v P., kteráž také počala choromyslněti. Když pak se vrátila domů, navštívila Annu a srdce jí zabořelo, pozorujíc, že stav dcery se horší. Vzpomněla na onu matku, kteráž v Boskově vyprosila vzdálenému synu choromyslnému zdraví. I pojala ji také důvěra v přispění Rodičky Boží svatoboskovské. Započala ihned konati devítidenní pobožnost k Marii Panně, vydala se do Boskova, přijala tu sv. svátosti a celou pak pobožnost obětovala Rodičce Boží za uzdravení dcery. A Maria P. také i jí vyslyšela. Choromyslnost dcery zmizela a šťastná matka s radostí přišla zase do Boskova, aby tu nejsrdečněji poděkovala Matičce krásného milování. Celou pak událost zde na faře pro památku oznámila.

26. A. Kopalova z Vodanovic, osady jenišovické u Turnova, byla souchotinářka a již sotva že chodila. Proléčila mnoho, ale zdraví se nedoléčila. R. 1890 pojala ji touha putovati do Boskova, aby tu u Panenky Marie hledala útěchy a pomoci. S těžkostí ubírala se přes hory a doly a již myslila, že ani nedokáže pout svou. Vzáyvala Rodičku Boží o posilu a šťastně dostala se konečně až k milostnému oltáři. Zde s důvěrou se modlila. Když pak s procesím se vracela domů, pozorovala na zpáteční cestě, že čím dál více se posiluje. A v pravdě docela ozdravěla. Matička Boží svatoboskovská jí ku zdraví dopomohla.

27. Anna Motejlková z Příkrého ochuravěla v zimě r. 1891 těžce na nohu, takže nemohla ani choditi. Dělal prostředky rozmanité, ale s nohou bylo čím dál hůře. Ráda chodívala do chrámu Páně. Již se blížily velikonoční svátky a nebohá žena vzdýchala, že nebude moci ani zúčastniti se slavnosti vzkříšení Páně. I přišla jí zvláštní myšlénka. Učinila slib Rodičce Boží svatoboskovské, že když jí vyprosí, aby mohla jíti na velikonoce do kostela, daruje jí na oltář svíce. A ejhle! Slib byl přijat a modlitba vyslyšena. Již na svátek Zvěstování Panny Marie mohla do Boskova přijíti a s radostí zde slib svůj vyplnila, děkujíc slovy nejvřejšími Panně Marii za milost pozdravení.

28. Františka Skrbková, choť hodináře z Rychnova nad Krtěžnou, rozstonala se v listopadu r. 1891 na zánět pohrudnice. I povolal polekaný manžel lékaře, kterýž předepsal léky, ale nemoc horšila se nápadně, takže lékař již pochyboval o uzdravení nemocné. Zavolání ještě lékaři jiní, však i ti vyjádřili se, že zde lidská pomoc jest marna a že nebohá musí co

nejdříve umřít. Sklíčený manžel, pocházející z Příkrého, osady boskovské, vypravoval nemocné choti své o zázračné Matičce. Boží svatoboskovské a budil v ní důvěru k Marii Panně. Nemocná započala pobožnost k Matce Boží svatoboskovské a slíbila, že uzdraví-li se, vykoná pouť dalekou do Boskova a daruje tu milostné sošce Matky Boží korale. A hle! nemoc začala se očividně lepšit, nemocná ozdravěla úplně nad očekávání rychle, takže i lékaři se tomu podivili, nemohouce si to vysvětlit. A co šťastná choť slíbila, také vykonala. K slavnosti Navštívení P. Marie r. 1892 při putovala do Boskova a korale v ruce duchovního správce tu složíc prosila, by dány byly milostné sošce na oltáři, což tento také ochotně učinil.

29. Roku 1892 v dubnu rozstala se Marie Glazrova, majetnice domu ve Vídni, v stáří 71 let, na oko. Doktoři uznali, že to je rakovina a že se musí operovat. Nemocná paní se operace velmi bála. Dcera její oznámila ochuravění matky příbuzným svým ve škole v Příkrém, osady boskovské, s dodatkem, že operace oka má být již co nejdříve konána a matka že se toho tak leká. Řídící paní učitelová K. S. poslala nemocné tetince obrázek Matičky Boží svatoboskovské s prosbou, aby jen nemocná vzala důvěru k Panně Marii boskovské, že se operace jistě dobře zdaří. Nemocná paní i dcera její obrázek zlíbaly. Když pak doktoři k operaci se sešli, neměla více strachu, neboť důvěřovala v pomoc Matičky Boží svatoboskovské, ku kteréž se nábožně modlila. Operace se šťastně povedla a oko velmi rychle se pozdravilo. Lékaři divili se tak rychlému zhojení, se oka. Šťastná paní pak těší se z toho, že na přimluvu Matičky Boží svatoboskovské byla pozdravena a váží si obrázku Panny Marie boskovské, kterýž odsud byla obdržela, velice.

30 František Pěnička ze Spálova, (na Janečku), přišel dne 1. května 1892 do Boskova na májovou pobožnost. Bylo to v neděli a zpívala se píseň s dopěvem: „O Maria chraň“. Slova tato zvláště utkvěla mu v mysli, takže od té doby, ať dělal co dělal, i když v noci se probudil, popěvoval si v duchu: „Ó Maria chraň“. Slova těch nemohl se zhostit, jakoby nějaké neštěstí jej ohrožovalo a on k Marii Panně volal za ochranu. A skutečně nepřítel kul plány proti němu a ze dne 15. na 16. září téhož roku, chtěl je provést. Založil oheň u stavení Pěničkova. Závitek sirek bez papíčku, zaobalený v papíře s hubkou asi jeden decimetr dlouhou, položil do borových, dobře vyschlých otýpek, zapálil hubku a odešel nepozorován. Pěnička, jako obyčejně ráno šel do továrny, však brzy pro něho poslala polekaná manželka, aby přišel domů. Doma ukázala mu na otýpku, kdež nalézaly se ohořelé sirky s hubkou. Patrně, že tu někdo založil, a všichni, jenž otýpku prohlíželi, , jednomyslně pravili: „Jest to zvláštní ochrana, že otýpky nechytily“. František Pěnička pak pevně má za to, že tu chránila Maria Panna, kterouž po celý čas tak zvláštním způsobem vzýval. Z vděčnosti zřídil na chalupě své zvoničku, koupil zvonek, jež posvětit dal, by vyzýval zvukem svým k uctění Marie Panny při zvonění „Anděl Páně“.

31. Ku konci ledna roku 1894 rozstala se Johanna Antonie Procházková, choť vaříče cukru, v Podivíně na Moravě, velmi nebezpečně zánětem ledvin. Povoláný lékař prohlásil nemoc za velmi povážlivou. Nemocná za příčinou horečky pozbyla vědomí. Nešťastný manžel psal svým vzdáleným dítkám, aby na rychlo přijely domů, že matka nebezpečně jest nemocna, psal také sem do Boskova, kdež na faře jedna dcera jeho dlela. Hned druhého dne vydala se dívka domů, strýc pak její sloužil mši svatou za nemocnou sestru svou. Po mši sv. před milostným obrazem déle na modlitbách pro dlel, prose Rodičku Boží za uzdravení nemocné. Vždyť by to bylo veliké neštěstí pro rodinu, kdyby matka umřela, dvanáct by bylo pozůstalo živých dítek, z nichž nejstaršímu minulo teprve 9 let. Co by si s nimi nešťastný otec sám počal! Když pak bratr nemocné před obrazem milostným se domodlil, pocítil nevýslovné upokojení v duši své, a přišed domů psal švakrovi, že jistě sestra se uzdraví na přimluvu Matičky Boží svatoboskovské. A hle, ještě do týdne vrátila se dcera nemocné do Boskova s radostnou zvěstí, že maminka jest opět zdráva. A když pátral strýc její, kdy se mamince počalo ulehčovat, seznal, že to bylo právě v tu dobu, když zde u milostného oltáře za ni byla sloužena mše svatá a konána modlitba. Jak neskonale dobrotiva jest nejsvětější Panna Maria a jak zasluhuje, aby ode všech vždy uctívána byla.

32. Před dvanácti lety v Pod. Boskově žila dívka Marie Dolenská, kteráž měla velikou touhu vstoupiti do kláštera, leč bylo jí to stěžováno. I duchovní pastýř rozmlouval jí to. Však

dívka, nemohouc odolat touze své, a aby přání její tím spíše se vyplnilo, obrátila se vroucnou modlitbou k Rodičce Boží svatoboskovské. A hle, od té doby to již šlo, překážky zmizely a dívka stala se milosrdnou sestrou. V loni pak dostala táž milosrdná sestra, Milada zvaná, v Manětíně od své představené rozkaz, aby připravila se na zkoušky učitelké, by mohla jako zkoušená česká učitelka v klášteře působiti. Se strachem připravovala se ctihodná sestra na zkoušky, a čím více doba zkoušek se přibližovala, tím větší úzkosti v duši své cítila. I vzala opět v této tísní své útočiště k Matičce Boží svatoboskovské, a slíbila nejsvětější P. Marii, že, když na přímluvu její zkoušky dobře odbude, po celý rok zvláštní pobožnost k úctě její bude konati. Zkoušky dopadly skvěle a radostí naplněná sestra Milada připutovala dne 17. dubna r894 do Boskova, poděkovat se Matičce Boží za tak zjevnou milost jí prokázanou.

Toť jsou radostné události milostné, jichž podařilo se mi ke cti Rodičky Boží svatoboskovské vypátrati. Události tyto zaznamenal jsem v knížce této, aby ctitelové Mariánské stále si připomínati mohli, že Matička Boží i v svém sídle boskovském ochrany a pomoci své až dosavad nabízí a poskytuje všem, kdož s důvěrou ji zde vzývají. Nejsou to ovšem vyslyšení všecka, jichž se zde věrným ctitelům Mariánským dostalo, nemohou býti ani všecka pro památku uveřejněná, poněvadž nejsou veřejně známa. Toho hlavně jsou příčiny dvě: jedna, že lid jest velmi skromný a nerozhlašuje hned po celém světě, když se mu od Matičky Boží nějakých zvláštních milostí dostalo: toliko v srdci svém Bohu za ně děkuje. Druhá pak příčina jest, že dosud nebylo v Boskově v obyčeji každou zvláštní milost, na přímluvu Rodičky Boží zde přijatou, v pamětnici zdejší dát zapsati, jak to na jiných čelných poutních místech bývá, kdež za tím účelem zvláštní kniha „Zázraků“ se vede. Člověk, když něco nápadně podivného se přihodilo, obyčejně myslí, že se na to nezapomene a tudíž není třeba to zaznamenati; však přichází to časem přece v úplné zapomenutí, poněvadž se to nepoznamenalo. Tím způsobem přišly zajisté i mnohé a veliké milosti Matičky Boží svatoboskovské docela v zapomenutí.

Na uvedené, z různá sebrané a zde posloupně napsané události milostné jsou nyní také ve zvláštní knize, pro archiv farní boskovský zřízené, vepsány, jest pak žádoucí, aby každý ctitel Matičky Boží svatoboskovské, jenž milosti zde na přímluvu Panny Marie dosáhl aneb dosáhne, každý takový milostný případ ochotně, z lásky k Rodičce Boží, na zdejší faře oznámil, by pro památku budoucím zaznamenán býti mohl. Čím více zbožný lid se dozvídá o milostech Mariánských dosažených, tím více také rozněcuje svou lásku a důvěru v Matičku Boží, tím více Marii Pannu vzývána také tím více nových milostí Maria udílí.

D O S L O V .

Knížečku tuto napsal jsem k památce dvoustoletého trvání nynější svatyně Matičky Boží svatoboskovské, k jejíž výstavbě první kámen základní dne 23 září 1690 byl položen a jež dne 2. října 1693 k veřejným službám Božím odevzdána byla a dne 22. října 1893 svého posvěcení dosáhla. Dvě stě let tedy již stojí tento památník Mariánský a mnohé události vzácné se v něm i kolem něho staly. Bůh dá, že ještě mnohá století přečká a potomci po staletech slaviti budou další jubilea a to sice s tou větší uctivostí, čím starší svatyně tato bude. Podávám knížečku tuto mezi ctitele Mariánské, aby hlásala stále chvály nejsvětější Panny Marie, Matičky Boží svatoboskovské.

Ty pak, nejsvětější Panno, u Ježíška Syna svého za mně přimluv se bídneho, by se nad mnou hříšným smiloval, oč Jej prosím, skrze Tebe dal. Jemu nelze odepřítí, co Ty ráčíš na Něm chtítí: za nás, Matičko, se přimlouvej, k nám se dítkám tvým vždy znej. Maria Panenko cenná, buď všem stále nakloněna! Ve Tvé službě chceme umřítí, rač nás až do smrti hájiti. Po smrti pak časné rač nás vésti do věčnosti, ó Panenko Maria, bychom přišli šťastně do nebeské blaženosti, ó Matičko Kristova, tam se s Tebou věčně radovali, Boha chválili a milovali. Amen.